

Motrišta

Pred nekoliko dana završen je 17. Svjetski susret katoličke mladeži u Torontu. Nitko od nas nije u stanju iskazati koliko nam je srce bilo puno ovih dana, ne samo od veselja što smo ugostili sv. Oca Papu, već i zbog mnogobrojne mladeži iz cijelog svijeta koja nas je napravila upravo ponosnima. Mi, hrvatska zajednica, kao i mi - kanadska zajednica - bili smo ponosni na svu tu našu mladež - jer oni su stvarno naši, bez obzira od kuda su došli - koja se je ponašala baš kao što smo i očekivali, kao dobra djeca dobrih roditelja koji slijede 10 zapovijedi Božjih. Ništa njima nije trebalo, niti droga, niti alkohol, ništa kemijsko ili bilo koje druge naravi - njihova nasmijana lica, njihove čiste oči i zdrava tijela svedočila su o zdravom duhu u zdravom tijelu i dobrom srcu. I sve to što se događalo ovih dana, od raznih svečanosti, do velike sv. mise na Downsview - sve to je bilo za svakog od nas posebno uživanje, posebna duševna hrana. U mnogim hrvatskim kućama, kao i kućama drugih nacija bili su mnogi hodočasnici, koji su nam donijeli nova poznanstva, prijateljstva, i otvorili nove svjetove, ne samo u mladež ovog svijeta, već i u neke druge svjetove o kojima nismo mnogo čuli. I mislim da nas je posebno razveselila misao da svijet ostavljamo u dobrim rukama, jer ovakva mladež, ove mlade djevojke i mladići ulijevaju veliko povjerenje.

I prije nego prijedem na malo o "mojim" hodočasnima, dozvolite mi samo kratko o sv. Ocu, Papi, koji je pokazao jačinu duha, snagu tijela i mladost (sjetite se onih poklika "Papa je mlad!" - to je nezaboravno!). Prisjetimo se sv. Oca kako je s veseljem pozdravljao mlade gdje god je išao, ili recimo njegovih ruku u taktu poklika. Sjetimo se brojnih hrvatskih zastava na svim sv. misama, na svim mjestima gdje se mladež skupljala, sjetimo se da se i sv. Otac sjetio nas Hrvata pozdravljajući nas sa "Dovidenja!" Sjetio nas se kad je bio i sa mladom Hrvaticom iz Hercegovine Anom Marijom Čagalj, kao i mladim hendikepiranim Hrvatom, koji je primio njegov blagoslov na prvom susretu mladih sa sv. Ocem. I ovaj puta sv. Otac pružio je ruku i srce nama Hrvatima, na čemu smo mu posebno zahvalni.

No, dozvolite mi da se vratim na sam početak i na ono što me je zaista ponukalo napisati ovaj članak: to su bili moji gosti, sada dobri prijatelji, koji žive i rade u Srbiji i Crnoj Gori. Često slušamo o misionarima, koji odlaze u Afriku, Aziju šireći katoličku vjeru. Divimo im se, i žalimo za njima kad čujemo o teškom životu tih požrtvovnih ljudi i žena koji su se predali Božjem pozivu i idu tamo gdje ih šalje majka Crkva. Nikad ne razmišljamo o Hrvatima u Srbiji i Crnoj Gori kao o misionarima, često okrećemo čak i leđa od njih. Da mi je netko rekao pred koji mjesec da ću ih imati u kući, pristala bih, iako možda ne bih bila tako sretna, jer budimo iskreni, mi koji puta nismo "dobri" prema onim Hrvatima koji žive izvan Hrvatske, posebno u gore navedenim zemljama. I nemojte mi reći kako sam "ja" takva, jer slušam vas u razgovorima, slušam komentare koji nisu baš pre-nježni kad se govori o Hrvatima koji žive u Srbiji i Crnoj Gori, ili o onima u mješanim brakovima. A kako se ono kaže, moramo živjeti negdje, a isto tako srce ne pita - ono samo voli!

Kad sam dobila te mlade ljude u svoju kuću bila sam donekle zatečena. Imena, jasno, ne spominjem iz vrlo dobro poznatih razloga. Danas, kad su oni već odavno u svojim kućama, zahvalna sam sestri Branimiri iz župe Naše Gospe Kraljice Hrvata što mi ih je poslala, jer su mi oni otvorili novi svijet, o kojem nisam previše znala.

Upoznala sam te ljude koji žive i rade u okolini koja nije pozitivno naklonjena katolicizmu, baš ne vole Hrvate, a posebno ne ono što propovijedaju moji prijatelji. Mi smo često bili i jesmo tako ponosni na sebe i svoj rad za vrijeme Domovinskog rata. Što bi Vi rekli kad biste bili jedini katolik u selu u kojem živite, i gdje morate stvoriti nekakav život, nekakvo preživljavanje? Mi govorimo o hrabrosti ovdje - za vrijeme rata? Za mene je dnevna hrabrost taj mladi čovjek koji stvara život u najnepovoljnijim uvjetima, koji dnevno propovijeda svoju duboku vjeru u Krista, bez obzira na sve ono oko sebe, i možda baš zbog toga njegova vjera i njegov život tamo za svakog od nas je izvanredno važan, i trebao bi nam biti prim-

jer svakog dana.

Vukovar je za mene rana koju stalno nosim u sebi i kad god sam u mogućnosti probavam nešto saznati, učiniti, pomoći. Tako sam u razgovoru s jednim od mojih gostiju saznala kako je njegov otac gledao naše Vukovarce kako kleče danima na snijegu, padaju od umora i zime. Taj isti otac moga prijatelja uspio je dobiti kruh preko žice Vukovarcima i tko zna koliko ih je preživjelo baš zbog te geste. Moj prijatelj teško govori o tim scenama, usne mu se tresu, i suze polako naviru, a govorio mi je kako se je stvarno svašta nagledao, i ništa nije mogao učiniti. Jedino što je mogao je propovijedati svoju duboku vjeru u Krista, i time je spašavao i one oko sebe, koji su užasno trpjeli od nemoći i očaja.

A što reći o mladom dečku koji jednostavno ne može naći posao, a u obitelji mu je bolest, hendikepirani ljudi, brat koji ne može pronaći posao - i jedino što ih drži je vjera u bolje, vjera u Krista. I nama je onda teško i hrabri smo?

Za kraj ostavljam mladog svećenika koji je cijeli Domovinski rat proveo tamo, na onoj strani. U razgovoru s njim čula sam o jednoj časnoj sestri koju su ubili, ili o svećeniku kojeg je nestalo, o drugoj časnoj sestri kojoj su sve zaklali i ona je konačno dobila slom živaca, jer dalje nije mogla, o svećeniku kojeg su zapalili u kući zajedno s jednom časnom sestrom.... Priča se je redala jedna za drugom, jedna strašnija od druge, no moj prijatelj se nije dao. On, kao i svaki misionar koji je spreman dati sebe za svoju vjeru, bodrio one koji su posustajali, hranio gladne (a tih je bilo i danas ih je mnogo), razvio Caritasovu pomoć, svirao hrvatske pjesme gdje god je bilo moguće, služio mnogobrojne sv. mise, jer je bio jedini svećenik u tom gradu. Svjedočio je duboku vjeru koju nosi u sebi pod najgorim mogućim uvjetima.

Često smo tako ponosni na sebe i svoj rad. Ja nisam ništa bolja od bilo koga od vas. Ovih dana, kad sam imala kod sebe prijatelje Hrvate iz Srbije i Crne Gore upravo me je bilo sram kako se "busamo" u prsa svojim radom. Često smo govorili o hrabrosti - a uopće ne znamo što je hrabrost, bar ne onakva kao što je svaki dan svjedoče hodočasnici iz Srbije i Crne Gore, njih oko 25 koji su nas posjetili ovih dana. Njih 25 za mene su bili posebni, jer to kako oni dnevno žive, u oskudici, u neimaštini, u stalnom pritisku, u opasnostima, da ne spominjemo rat kad su neki bili tjerani da pucaju na obitelji koja živi u Hrvatskoj! Nema riječi kojima bih vam mogla reći koliko sam bila sretna da je baš moja kuća imala te ljude. Oni su nama na odlasku zahvaljivali na svakoj učinjenoj stvari, a ja sam razmišljala kako smo malo učinili, koliko mnogo im dugujemo - kako bi mi njima ustvari trebali zahvaljivati. Čuli smo ovih dana pitanja kako je ovaj Svjetski susret mladih djelovao na nas, i da li smo doživjeli neku izmjenu u sebi, što osjećamo? Uz ono što sam kao i vi svi drugi doživjela gledajući sv. Oca Papu, njegovu ljubav prema nama, njegovo svjedočenje Krista, te bezbrojne mlade ljude koji su u očima i srcu imali samo ljubav i Krista, ja sam duboko dimuta životom i riječima prijateljima iz Srbije i Crne Gore i moje poštovanje prema njima je neizmjenjivo. Oni su mene izmijenili, pokazali su mi koliko smo mi ustvari puni sebe. Kad sam susrela njih, posramila sam se nas i naših "malih" života, beznačajnih problema, uvidjela kako smo neznatni ovako svaki na svojoj strani, kako se često bavimo glupostima i zaboravljamo one koji nas zaista trebaju, a takvih ima i po Hrvatskoj, po BiH, po Srbiji, Crnoj Gori, sve Hrvati koji znaju kako treba braniti i čuvati hrvatstvo i vjeru. Treba samo malo pogledati hrvatske "misionare" po raznim zemljama i vidjeti njihovu veličinu, koja je mene potpuno opčinila. Hrabri su to i veliki ljudi. Njihov život bi nas trebao uputiti na ono važno: pomozi bližnjemu svomu, a to će nam biti moguće samo ako se sakupimo zajedno, ako zaboravimo one beznačajne stvari oko nas, razne gluposti, svađe koje trebaju prestati. Kad bi radili zajedno i osmislili se na one koji imaju tako malo, a tako malo i traže, uz Božju pomoć, sve bi nam bilo moguće, mnogo bi mogli učiniti. Baš kao i moji prijatelji u Srbiji i Crnoj Gori, koji dnevno dokazuju sebe i svoju vjeru, a time i sve nas, čak i nas Hrvate u Kanadi.

Tako ja mislim.

Valentina

Cijena \$3.00

Broj 110 - 15. VIII 2002.

Hrvatska ISKRA

Kanadsko - Hrvatski Vjesnik • Canadian Croatian Journal
(bivši "CIRKULAR" za Toronto i okolicu)

Čitajte U OVOM BROJU:

- Svjetlo svijeta budimo
- Bila sam na ručku sa sv. Ocem
- Nova hrvatska Vlada
- Saga s HKZ-om se nastavlja
- Oružani incident na Dunavu
- Incident u Piranskom zaljevu
- Fikretu Abdiću 20 godina zatvora
- Održana Sinjska alka
- Hello Toronto-ovdje Zagreb
- Obljetnica smrti Stjepana Radića
- Vekivečni Zagreb
- Digla se Oluja
- Događaji u našoj zajednici
- Stari zanati
- Motrišta

Svjetlo svijeta budimo....

Hrvatski hodočasnici na susretu sa sv. Ocem

Hrvatska ISKRA

(Bivši "CIRKULAR"
za Toronto i okolicu)

Kanadsko-hrvatski vjesnik
Canadian-croatian journal

Izlazi dva puta mjesečno

Editor-in Chief

Glavna Urednica

Valentina Krčmar

Technical Director

Tehnički Urednik

Emil Šimunović

Contributing Editors

Damir Borovčak,
dr. Darko Desaty,
Vladimir G. Goss,
dr. Tihomir Janjiček,
Biserka Milinković,
Marina Vuković

Address - Adresa
1137 Centre Street
Thornhill, ON, L4J 3M6 CANADA
Telephone - Telefon
(905) 738 4797, (416) 894 9235
Fax: (905) 738 9853
E-mail: iskra1@look.ca

Yearly Subscription - Godišnja pretplata
KANADA \$80.00
USA \$70.00

Advertising rates
1/2 page - \$100.00 per issue
\$1,000.00 yearly
\$500.00 per six months
1/3 page - \$50.00 per issue
\$500.00 yearly

1/8 page (business card)
\$25.00 per issue
\$300.00 yearly

Advertising is payable in advance.
Cheques payable to HRVATSKA ISKRA
Čekove nasloviti na HRVATSKU ISKRU

We invite the readers to express their opinions in Letters to the Editor. Submissions must not be longer than 250 words. We reserve the right to edit with respect to the length or libelous statements. All letters must include your first and the last name; your address and telephone number.

Sadržaj:

Pismo urednice	2	Diocletian's palace	23
Vijesti iz zajednice	3	Dalmatian riviera	24
Svjetlo svijeta budimo	4	Mojim očima (i srcem)	25
Bila sam na ručku sa sv. Ocem	5	Obljetnica smrti Stjepana Radića	27
Saga sa HKZ-om se nastavlja	7-8	Stari zanati	28
Najnovije vijesti iz Hrvatske	8	Ribari	28
Nova hrvatska Vlada	9	Sjaj morskih zvijezda	29
Račanov govor	9	Vekivečni Zagreb	30
Dan domovinske zahvalnosti i Dan pobjede	10	Slavonski narodni običaji	32
Incident kod Šarengrada	11	Stoljeća utrke Alke i politike	33
Kratke vijesti	13	D. Šimunović: Alkar	34
Pismo A. Belje	14	I. Perić: Povijest Hrvata	35
Hrvatskoj prijeti deficit	14	Digla se Oluja	35
Fikretu Abdiću 20 godina zatvora	15	Događaji u našoj zajednici	36-41
D. Borovčak, Hello Toronto-ovdje Zagreb	16	Vaše zdravlje	42
Vijesti iz BiH	17	Za svakog ponešto	43
M. Vuković: Za čavrljanje uz šalicu kave	18	Motrišta	44
Kultura	19	Poseban prilog:	
Zanimljivosti	20	Razgovor s Don Brankom Zbutegom, iz Boke	
Vladimir P. Goss: For or against?	21	Kotorske	
"Storm" winds still raging	22	Dr. T. Janjiček: Hrvatski državni blagdani	

Pismo urednice

Dragi prijatelji,

Eto, došlo je vrijeme kad sam ja postala "državni neprijatelj br. 1" u ovoj zajednici, bar što se tiče Hrvatske Kreditne Zadruga. Ja sam, dragi čitatelji, pismeno izbačena iz Hrvatske kreditne zadruge. No, više o tome pročitajte na str. 7 i 8. Kako sam naslov kaže: "Saga s Hrvatskom kreditnom zadrugom se nastavlja..." Žalosno, ali istinito!

Mnogo se toga dogodilo u zadnjih nekoliko tjedana u Hrvatskoj. Proslavljen je, to jest neproslavljen je Dan zahvalnosti i Dan pobjede. Održana je i Sinjska alka i nažalost, moram se kratko osvrnuti na taj događaj. Još i danas se sjećamo one mučne scene kad s prošlogodišnje Alke, kad se predsjednik Mesić svađao s raznim iz publike. Sramotno je bilo to što se tada događalo u Sinju, na dijelu Hrvatske, tamo gdje su sinjski vitezovi pobijedili Turke. No, i ove godine ove viteške igre nisu mogle izbjeći tužnu sudbinu i darove pobjednicima dao je potomak Habsburške monarhije, one protiv koje smo se tako dugo borili. Žalosno je da vodstvo Sinjske alke nije moglo pronaći niti jednog dostojnog Hrvata, već nekog habsburškog princa (koji je inače meni vrlo simpatičan, nemojte misliti da ja imam nešto protiv njega), koji čak nema ni kraljevstvo. Žalosno je da nisu mogli pronaći nekog branitelja, nekog tko bi predstavljao nešto plemenito, tako da ta predaja darova bude nešto posebno. Ovako, tko zna što će nas još čekati u budućnosti Sinjske alke.

U ovom broju HRVATSKE ISKRE donosimo vam mnogo materijala, čak smo stavili i poseban prilog kako bi vam mogli predstaviti što više materijala. Zašto? Mnogo se dogodilo, a toliko mnogo lijepoga bi se moglo reći i napisati o našoj Hrvatskoj. Bacili smo ovaj puta malo duži pogled na priredne ljepote Hrvatske, govorimo o običajima, čak vam donosimo i jednu zaista lijepu hrvatsku pjesmu, koja govori o ribarima. Naša Hrvatska zaista obiluje ljepotama kao rijetko koja zemlja, a ljudi koji su nas zadužili mnogi su, pa vam tako, uz ljepote zemlje, donosimo i par riječi o Stjepanu Radiću, jer 8. kolovoza je obljetnica smrti ovog velikog hrvatskog sina. Podsjećamo vas da je tog dana, godine 1928. Stjepan Radić podlegao ranama koje je zadobio 20. lipnja u beogradskoj skupštini.

Ovih dana u našoj je zajednici vrlo interesantno. Održani su mnogi veliki piknici i osvrnut ću se na te piknike u drugom broju HI, jer vrijeme je da se malo porazgovaramo i o njima. Svi hodočasnici su se vratili svojim domovima, ostavili su za sobom mnoga prijateljstva, i uspomene na dane druženja. Naše ljeto u Torontu i okolici je zaista vruće, ne samo po temperaturi, već i po događanjima, no i o tome pročitajte na stranicama HRVATSKE ISKRE. Kako se bliži kraj ljeta, vraćaju se mnogi iz Hrvatske, prepuni utisaka. Nadamo se da ćete podijeliti s nama koji smo već i zaboravili kad smo bili tamo, kako vam je bilo i što ste doživjeli. Javite nam se s Vašim utiscima, bar s par riječi.

Čitateljima koji su poslali pomoć HI puno hvala: puno hvala obitelji Kovaček i Volarić.

Valentina

Za svakog ponešto

Iz kuharice moje bake....

Vrijeme je trešanja, bar kod nas u Kanadi. Cijena im je već pala, tako ovih dana često slušam kako pripremате nekakav kolač od trešanja. Pa kad smo već kod kolača od trešanja, evo vam nekoliko dobrih recepata za kolače s trešnjama:

Buhtli ili saće

Materijal: 1 l finog brašna, 1/4 l mlijeka; 3 žlice masti ili maslaca, 3 žlice šećera; 1 žlica soli, 2 jajeta, 2 dkg gemme rastopljene u 1/4 šalice mlijeka;

Naredi tijesto na dasci ili u zdjeli i tuci ga dok se ne odlupi od ruke. Onda metni tijesto na dasku posipanu brašnom, izvaljaj ga na prst debelo, izreži ga na četverokute, metni na sredinu svakog male žlice pekmeza ili drugog nadjeva (ovaj recept upotrebljavam zbog idućeg recepta s trešnjama, o.u.), zavij ih sa svih strana i naslaži redom u pomlašćenu tepsiju. Namaži i sa strane, da se jedan uz drugi ne prilijepe i pusti ih još jedan sat na toplom mjestu. Onda ih peci u roru (pečenjaru) 3/4 sata kod umjerene vatre. Kada se ispeku, izvadi ih na dasku, rastavi ih oprezno, složi na zdjelu i posipaj ih sitnim šećerom.

Lepinja sa voćem

Naredi tijesto kao za saće ili gibanicu. Kada se je propisano diglo, isvaljaj ga na 1/2 prsta debelo i obloži s njime zamašćenu tepsiju. Zatim poslaži po njemu voće kao šljive, trešnje, višnje ili plavo grožđe (izabela), kojemu si prije izvadila koštice tako gusto da se od tijesta ništa ne vidi i pusti da se 1/2 sata podigne. Onda peci lepinju 1/2 sata kraj dobre vatre. Pošćeri, izreži na pačetvorine i posluži toplo ili hladno.

Gibanica

Materijal: 13/4 l brašna; 1/2 l mlijeka, 4 žumanjka, 4 žlice šećera, 4 žlice masti, 1 mala žlica soli, 2 dkg germe

Rstopi kvasac u polovini propisane količine mlijeka, naredi glatko tijesto. Izvaljaj ga na 1/4 prsta debelo, pošćeri ga rastopljenim maslom, namaži ga na 1/2 prsta debelo nadjevom (od trešanja, šljiva, višanja - dodaj svakom voću nešto malo šećera ako nije dovoljno slatko) savij ga, složi ga u pomazanu tepsiju i namaži kolač sa strane, ako ne stanu dva kolača u tepsiju. Zatim ga pokrij čistom krpom i pusti da se digne na dvostruku količinu. Onda pomaži kolač na vrhu rastućim jajetom i peci kod umjerene vatre 1 1/2 sata. Tada ga izvadi na dasku, pokrij čistom krpom i ostavi do drugog dana, pa ga onda istom reži.

Kolač s trešnjama

Materijal: 42 dkg brašna, 14 dkg šećera, 21 dkg maslaca, 42 dkg trešanja, 21 dkg oluštenih fino stučenih badema, 3 žumanjka

Priprema: OD brašna, badema, šećera, maslaca i jaja umjestite glatko tijesto, istresite u namazan kalup i pospite trešnjama. Pecite na umjerenoj temperaturi. (Biskupski sladopek)

Sladoled od različitih sokova

Materijal: 14 dkg šećera, sok od 2 limuna, 1 dl voćnog soka

Priprema: Izmiješajte šećer s voćnim sokom i sokom od 2 limuna. Mješavinu zamrzните. Možete upotrijebiti sokove od marelice, bresaka, jagoda, malina, ribiza, višanja, dinja, grožđa i ostalog voća. (Biskupski sladopek)

Voćni kup "Feral"

Materijal: sezonsko svježe voće (trešnje), sladoled, šlag, preljevi, čokoladne mrvicem voćni sirup

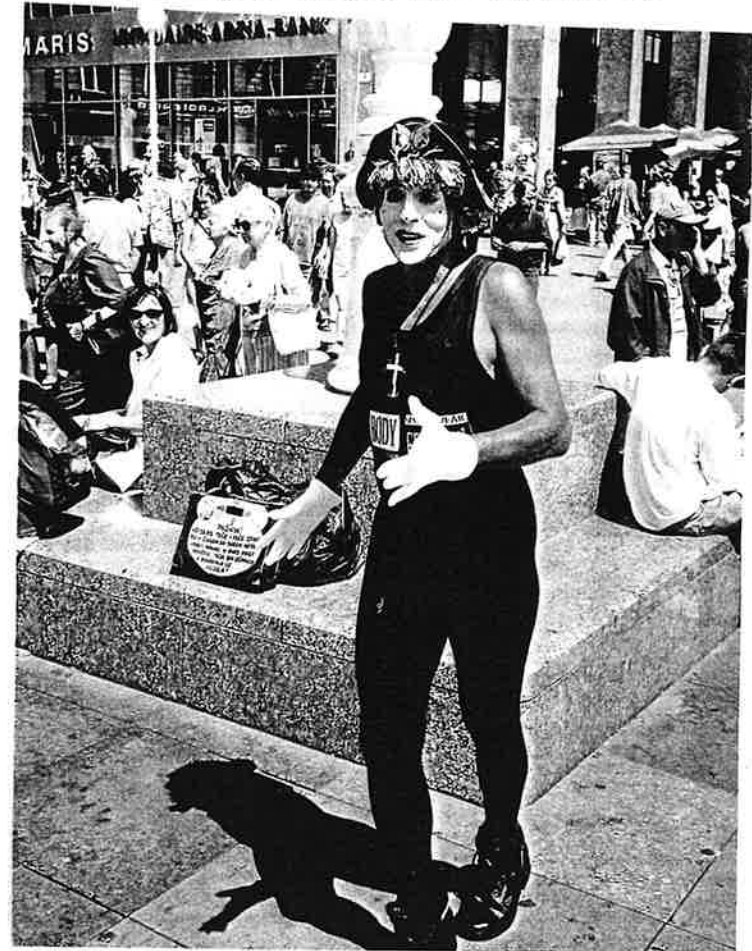
Priprema: Voće očistimo, izrežemo na kocke ili na pola, dodamo voćni sirup. Dodamo sladoled, šlag i sve ukasimo voćnim preljevom i čokoladnim mrvicama.

Črešnjov kolač

Materijal: 100 gr maslaca; 100 gr šećera, 4 kom jaja; 200 gr brašna; 5 žlica mlijeka; 500 gr trešanja, 30 gr oguljenih ribanih badema; 1/2 vrećice praška za pecivo

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002

Priprema: Maslac, šećer i žumanjci se dobro i dugo miješaju, potom se dodaju brašno, u mlijeku otopljen prašak za pecivo, bademi i snijeg od bjelanjaka. Ta masa metne se u namazanu tepsiju za tortu, a na nju se slože oprane trešnje. Umjesto trešanja mogu biti raspolovljene marelice. Stavi se u pećnicu i peče na slaboj vatri. (Međimurska kuharica)

Da li znate tko je pantonimičar na Trgu bana Jelačića u Zagrebu?

Vjerojatno ste u Zagrebu, na Trgu bana Jelačića bilo zimi ili ljeti vidjeli ovog pantonimičara. Jednako je obučen i ljeti i zimi, izvanredan je zabavljač, i pitali ste se da li vam itko može malo više reći o njemu. Pa evo, HRVATSKA ISKRA je saznala malo više: pantonimičar s Trga se zove ANTUN KUPANOVAC, gluhoonijem je, ima obitelj s četvero djece koju prehranjuje s milodarima od pantomime. Najstarija kćer se javlja na telefon i vodi mu dogovore. Na Trgu je zimi i ljeti vec cijeli niz godina (s prekidima), ali uvijek isto obučen u samo tanki crni kombinizon. Ovaj čovjek je poseban, njega ni hendikep nije zaustavio, osnovao je obitelj i brine se za njih. Možda ćete željeti jednog dana iznajmiti njega za posebni događaj vašeg života, ili pomoći na neki drugi način? Javite se svakako na telefon 1-3880-365, njegova kćer će biti sretna da ugovori posao s vama. (VK)

"We had a trial separation, but she found me."

Vaše zdravlje

KRUH - DRAG, DOBAR I POTREBAN! Opasnosti proteinske dijetе

Američki nutricionisti su proteinskom dijetom osvojili veliki dio svoje gojazne nacije. Statističari ističu podatak kako 54% stanovništva pati od gojaznosti. Proteinskom se dijetom (to je dijeta koja isključuje konzumiranje ugljikohidrata) nudi mogućnost smanjenja tjelesne težine bez gladovanja.

Moramo priznati kako to divno zvuči. Gotovo je idealno! Ispunjenje snova svih koji žele uživati u jelu a sve to vrijeme mršaviti.

Izvori ugljikohidrata koji se ne preporučuju pri proteinskoj dijeti su kruh (proizvodi od brašna), tjestenina, riža.

Ukoliko iz prehrane eliminirate ove proizvode već za nekoliko dana vaša tjelesna težina bit će manja. To ne znači da ste se oslobodili naslaga masnog tkiva. Izgubili ste vodu! Od ugljikohidrata procesom probave nastaje glukoza koja će se iskoristiti kao energija. Za ulazak u stanicu glukoza će se "vezati" sa par molekula natrija i vode. Kako ne jedete šećere, stanica je i bez vode te je onemogućena normalna stanična funkcija.

Stoga podsjećamo na preporuke Svjetske zdravstvene organizacije o važnosti mješovite prehrane u očuvanju zdravlja.

Savjetujemo konzumiranje kruha u malim količinama i kada ste na dijeti. Kruh, mirišljiv i hrskav je poželjna namirnica koja poboljšava raspoloženje.

Ugljikohidrati koji se nalaze u kruhu utječu na poboljšanje raspoloženja pa za kruh kažemo da je prirodni antidepresiv.

Savjetujemo suzdržavanje od velike količine ugljikohidrata. Odlučite se za jednu namirnicu koja je izvor šećera. Ne jedite:

- a) kruh sa rižom ili tjesteninom
- b) za predjelo tijesto, pa za glavno jelo krumpir
- c) krekerе, dvopek, slatkiše...

Ako ste nemoćni u borbi s kilogramima i želite očuvati svoje zdravlje potražite pomoć nutricioniste koji će vam napraviti jelovnik "po mjeri".

TOČNO U PODNE - RUČAK

Problemi koji nas ugrožavaju, a često se na njih žalimo su zagađenost okoliša, genetski modificirana hrana, stres i sl. Što sami činimo na područjima bitnim za naše zdravlje, a koje možemo kontrolirati? Ljeto je prilika za poboljšanje!

Suvremeni način života donio je i loše prehrambene navike. Problem ishrane se očituje kroz odabir i količinu hrane te raspored u dnevnim obrocima. Sveprisutna pojava kasnog i velikog obroka je problem prehrane u svijetu i kod nas. Fiziološki povoljno je hranu konzumirati kroz tri obroka dnevno. Za sportaše, dojilje i djecu u razvoju potrebno je uvrstiti i kvalitetne međuobroke.

Doručak gotovo redovito zanemarujemo. Ručak je u pravilu u kasnijim popodnevним satima i njime nadoknađujemo propuštene obroke. Večera je prije odlaska na spavanje ili se pak spojila s obilnim ručkom.

Konzumirana velika količina hrane teže se probavljuje. Hranljive tvari se ne mogu optimalno iskoristiti i ako ste napravili dobar odabir namirnica. Ove pogreške koje činimo umanjuju naše radne i intelektualne sposobnosti.

Ljeto nam pruža mogućnost promjene nečine prehrane. Možemo se više posvetiti jelu, boravku za stolom, te pravilno rasporediti obroke. Ako se hrana uzima u tri ili pet kontroliranih obroka, smanjena je mogućnost povećanja tjelesne mase. Istovremeno biološki vrijedni sastojci hrane, regeneriraju i čine umoran organizam.

Po tradicionalnom mediteranskom jelovniku podne je bilo vrijeme glavnog obroka - ručka. Nakon šest do sedam sati posluživanja je večera, što znači da je ostajalo dovoljno vremena za probavu hrane prije spavanja.

Suvremeni model planiranja obroka, prehrambene navike i dnevne obaveze stonovišta, uzima kao polazni parametar pri rasporedu količine hrane u obrocima. Ako je moguće tradicionalnu satnicu križati sa suvremenim tempom života, dosta ćete doprinijeti očuvanju zdravlja i produžetku razdoblja aktivnog života. Ono na čemu možemo poraditi, a iznimno je korisno, je - ručak u podne.

SALATA JE SEDATIV

Kako bi obrok bio kompletan uz glavno jelo i prilog neophodna je salata. Izrazito su hranljive, korisne i uljepšavaju stol. Najčešće ih dijelimo na zimске i ljetne. Svevremena i najprisutnija je zelena salata, koju jedemo

samu ili u kombinaciji s drugim namirnicama (luk, grah, kukuruz, gljive...).

Pri kupovini salate, odlučite se za mlade i mekane izdanke. Takva namirnica je bogatija laktukarijumom koji umanjuje nervozu, napetost i djeluje umirujuće. Ovaj podatak je dragocjen i ako idete na važan poslovni ručak - nikako ne pretjerujte sa zelenom salatom!

Zbog male kalorijske vrijednosti salata je redovito u jelovnicima osoba koje drže do izgleda, a mi je preporučujemo i onima koji imaju problema sa snom.

Zanimljivo je da stanovnici otoka Brača zelenu salatu posipaju sa šećerom. Oprana i usitnjena namirnica se pospe uljem, octom, a potom se pošećeri dobro promiješa i spremna je za upotrebu.

PUŠAČI TREBAJU C VITAMIN

Najpoznatijim vitaminom može se smatrati C vitamin. Pospješuje imunitet, ima ulogu antioksidansa, pospješuje rast....

Za ljudski organizam su vitamini važni kao regulatori raznih kemijskih procesa. Moraju se unijeti putem hrane jer ih organizam nije u mogućnosti sintetizirati. Samo ime (lat. vita-život) koje potječe od 1911., govori o važnosti vitamina za čovjeka. Iako djeluju u vrlo malim količinama, moraju se unositi svakodnevno.

Većinu vitamina organizam ne može deponirati niti stvoriti zalihe. Osjetljivi su na razne agense, nepostojani, termolabilni i lako se uništavaju. Talijanski znanstvenici su dokazali kako cigareta uništava C vitamin. Jedna kutija cigareta uništi polovinu C vitamina kojeg pušač unese tijekom dana.

Ljeto i obilje voća je prilika da pušači poprave neravnotežu, koja je posljedica njihove slabosti.

Odrasla osoba treba uzimati do 200 mg C vitamina. U stanju narušenog zdravlja ili povećane fizičke aktivnosti povećava se potreba za ovim vitaminom osjetljivim na cigarete.

Zbog smanjene količine C vitamina, krvne žile su vulnerabilne, dolazi do pucanja kapilara i krvarenja desni.

Idealno bi bilo prestati pušiti, a do tada pazite na unos C vitamina u organizam.

SUNCE, ZDRAVLJE, HRANA

Tople sunčane zrake su korisne i povoljne za poboljšanje zdravlja. Prehrana bogata mineralima i vitaminima osigurava dovoljno antioksidansa koji "čiste" tijelo od tzv. slobodnih radikala. Uz umjereno uživanje sunca, korisno je planirati jelovnik u kojem dominantno mjesto imaju lubenice, rajčice, grožđe...

Sunce povoljno utječe na živčani sustav čovjeka, osjećamo se ugodno i dobro raspoloženi. Poznato je kako sunčanje utječe na povoljan broj krvnih zrnaca, te sadržaj hemoglobina u krvi. Sunčanjem se povećava količina D vitamina, a kosti postaju čvrste. Umjereno sunčana koža promjeni boju. Tamna boja kože je posljedica promjena u stanicama.

Ujedno, izlaganje suncu utječe na porast broja slobodnih radikala u organizmu. Slobodni radikali su izrazito štetni za stanice, te ih je potrebno eliminirati hranom. Povrće i voće obiluju vitaminima i mineralima koji su antioksidansi i uništavaju slobodne radikale. Preporučujemo jelovnike bogate sezonskim voćem (lubenice, grožđe, smokve, kruške, breskve) i povrćem (rajčice, krastavci, tikvice).

Vitamini A,B,C,E su antioksidansi koji će smanjiti koncentraciju molekula slobodnih radikala. Umjereno sunčanje i kontrola jelovnika su put poboljšanja općeg stanja organizma.

Važno je voditi računa, da odabrano voće i povrće bude svježije, čisto i skladišteno u hladnom.

(Iz raznih izvora - Priredio dr. Darko Desaty)

Preporučujemo Vam:
Krešimir Jewellers Inc.

- specijalna izrada nakita sa hrvatskim grbom i motivima
- vjenčano i zaručno prstenje
- muške i ženske narukvice u 10K, 14K, 18K zlatu
- nudimo Vam brzi i stručni servis popravaka
- radimo procjenu nakita za osiguranja

3045 SOUTHCREEK RD. UNIT #2
MISS. ON L4X 2X4 (905) 629 8415

Vijesti iz zajednice

Hrvatsko zavičajno društvo "Kordun" obavještava sve svoje članove i one koji nisu članovi a rade za dobrobit ovoga društva da pošiljaoc anonimnih pisama poslanih na vaše adrese nije Hrvatsko zavičajno društvo "Kordun", kao što se to u pismima navodi.

Svima nam je poznato da pošiljaoci anonimnih pisama rade na razbijanju ovog društva, "Kordun", i zato vas molimo da ne obraćate nikakvu pažnju na pristigla pisma, a imena pošiljaoca anonimnih pisama uskoro će biti poznata svima vama, a i široj javnosti.

Ovom prilikom posebno se zahvaljujemo osobama koje nisu članovi ovog društva, a pomogle su nam u razotkrivanju pošiljaoca anonimnih pisama.

Ujedno izvješćujemo sve Hrvate dobre volje da Hrvatsko zavičajno društvo "Kordun" organizira proslavu 10. obljetnice postojanja i vrlo uspješnog rada 12. listopada ove godine u dvorani župe Presvetog Trojstva u Oakvillu, te vas ovom prilikom pozivamo da svojim dolaskom uveličate ovu vrlo važnu proslavu našeg društva "Kordun". Dobro nam svi došli! Hrvatsko zavičajno društvo "Kordun"

Upravni odbor

Predsjednik -

Ante Mrkonja

Blagajnica

Milka Miličević

NIKOLA ŠUBIĆ ZRINJSKI

Hrvatska nacionalna opera Nikola Šubić Zrinski skladatelja Ivana pl. Zajca po prvi puta na sjeverno-američkom kontinentu, na inicijativu i u izvedbi kanadske operne kuće Opera Mississauga s hrvatskim solistima, članovima Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba.

Nemojte propustiti ovu jedinstvenu priliku!

RASPORED IZVEDBI: 5., 8., 10. i 12. listopada u 8 sati navečer - 6. listopada u 3 sata poslije podne.

Ulaznice možete naručiti telefonom: 905-305-0060 ili 905-306-6000, ili osobno na blagajni Living Arts Centre u Mississaugi

Obavijest:

Radio sat hrvatskog franjevačkog centra na Norvalu sada se emitira svake nedjelje od 8 do 8:30 ujutro na torontskoj multinacionalnoj stanici CHIN 1540 AM.

Oglas

\$20.000.00 NAGRADA \$ 20,000.00

biti će isplaćena osobi ili bilo kojoj hrvatskoj karitativnoj udruzi ili ustanovi, po želji osobe koja je u stanju na sudu pozitivno utvrditi identitet osobe, koja se krije iza imena ŠIME VASILJ. Pod pseudonimom Šime Vasilj oko 15. travnja 2002. poslan je članak mnogim članovima hrvatske zajednice pod naslovom:

Intelligence Service

MONTREAL - NEW YORK - TORONTO - NORVAL - CHICAGO - VANCOUVER - SEATTLE

Upravitelj: Šime Vasilj

Ako itko, tko čita ovaj oglas, zna tko se krije iza imena Šime Vasilj, neka o tome obavijesti:
Mr. Bruce A. Thomas, Q.C., Tel: (416) 869 5455

Cassels Brock & Blackwell LLP, Barristers and Solicitors, Scotia Plaza, Suite 2100, 40 King St. W., Toronto, On M5H 3C2

Dobra reklama je pola uspjeha, tako kažu oni koji rade na ovom polju. Reklama u HRVATSKOJ ISKRI garantira vam da će Vašu reklamu vidjeti mnogo ljudi iz naše zajednice. Zato, reklamirajte u HRVATSKOJ ISKRI, a time pomazete i ove novine, kao i svoju zajednicu. Za dogovor o reklamama javite se u uredništvo.

Obavjest: U idućem broju HRVATSKE ISKRE objavit ćemo razgovor s primarius dr. Mirjanom Hercigonja Saucha i osvrt na njenu knjigu "Šmigulin".

Soccer tournament of CNSF of Canada and USA

The traditional soccer tournament will be held at Norval, Croatian cultural centre, at the end of August. On Aug. 31, the qualifications will be held, and on Sept. 1, the finals. Many Croatian soccer clubs from all over Canada and USA will be participating. Come and enjoy a great game of soccer and support your favourite team. The host of this year's tournament will be "Croatia", Norval.

S ličkog piknika: (sjede) Kathy Butković, tata Mile Butković (94 g.), stoje: gđa. Butković, Iva Butković (92 g.) i gosp. Iva Zdunić.

Svjetlo svijeta budimo.....

Prošao je 17. Svjetski dan susreta mladeži. Uživali smo u zdravoj mladeži svijeta, u divnim trenucima koje smo proveli gledajući te mlade djevojke i mladiće čiji nam je osmijeh uljepšao svaki dan, divili smo se snazi sv. Oca Pape, nazočili raznim događajima koji će nam vječno ostati u sjećanju, i sada, desetak dan kasnije sređujemo utiske. Oprostili smo se s mnogobrojnim hodočanicima koji su bili u našim domovima i ostavili neizbrisivi trag u dušama svakog čovjeka koji je i malo bio taknut 17. Svjetskim susretom mladeži u Torontu. Preteško je opisati sve što se događalo, premalo imamo mjesta za sve ono o čemu ćemo godinama razgovarati, pa ćemo vam, dragi čitatelji, na stranicama HRVATSKE ISKRE dati tek neke utiske.

Hrvate, državljane slobodne demokratske zemlje, kao i one koji žive po raznim drugim dijelovima svijeta, u drugim zemljama, sa brojnim hrvatskim barjacima, velikim i malim, na Hrvatskoj ulici u Torontu, na ulici za čije su se ime borili ljudi ove zajednice. Mnogih od tih starijih Hrvata više ni nema, mnogi su u penziji, kao recimo vel. Josip Gjuran koji je bio župnik ove crkve u to doba, no zar nema veće zahvalnosti do ove slike: Hrvati svih uzrasta, i stari i mladi - Hrvati iz domovinske i iseljene Hrvatske zajedno u slavi Krista u Torontu, na Hrvatskoj ulici!

Nemoguće je riječima opisati to slavlje danas u Torontu. To se može samo doživjeti, a i onda vam se čini tek kao san. Jer pjesma i ples ne prestaje, vitlanje barjacima ne prestaje, gitara se stalno čuje, zagrljaji mladih su tako topli, svećenstvo i obitelji koje su ih udomili uživaju u svakom gostu, domaćini su upravo počašćeni što su bili u mogućnosti biti dijelom ove izvanredne manifestacije vjere i mladosti, a svećenici i časne sestre iz naših domaćih župa užurbani, u radu, no nasmijani, jer danas je poseban dan.

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002.

Međimurski piknik

I naši Međimurci su imali svoj drugi ljetni piknik na Emerald lake Recreational park u nedjelju, 11 kolovoza. I na ovaj piknik došlo je mnogo članova, koji su sa sobom doveli i velik broj prijatelja. Bilo je i mnogo mladih ljudi, sve članova društva, koje vidljivo raste. Čak je i vel. Mladen iz župe Naše Gospe Kraljice Hrvata posjetio svoje Međimurce, jer i on je Međimurec! Bilo nam je zaista lijepo, a čak sam i nešto naučila: naime, po riječima tajnika gosp. Đure Plačka, Međimurci govore sedam jezika, a mucaju na dva! Jasno vam je svima da smo se nasmijali do suza, da je raspoloženje bilo izvanredno! Svim Međimurcima čestitamo na izvrsnom pikniku! (VK)

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002

Piknik Društva Hrvata Like

U ponedjeljak 6. kolovoza u Župnom parku Father Kamber društvo Hrvata Lika imalo je svoj tradicionalni piknik. Došla sam dosta kasno popodne, i jednostavno nisam mogla naći mjesta za parkiranje, pa sam kružila parkom dok se nisam smjestila u jednom kutu. To mi se nikada nije dogodilo do ovog piknika, i nije ni čudo, mora da je u parku bio rekordan broj ljudi, jer bilo ih je svugdje, a najviše oko igrališta gdje su se snažni Ličani borili za titulu najjačih. Publika je navijala za svoje timove u vuči konopa, glasno odobravalala ili negodovala, već kako je situacija zahtijevala. Navijanje i odobravanje je bilo vrlo očito kad su se poznati ili nepoznati natjecali u bacanju kamena s ramena. Uz smi-

Kako mi govore svi prisutni, izvanredno im je bilo. Dan je bio vruć, meso izvrsno i na vrijeme, a sigurna sam da su Ličani mogli prodali još mesa, jer toliko je ljudi bilo u parku!

Došla sam dosta kasno, oko 6 sati popodne, a svi posjetitelji su uživali u događajima dana i nikome nije padalo na pamet odlazak kućama. Dan Ličana u Župnom parku Father Kamber svakako je bio izvanredan uspjeh, pa čestitamo svima koji su radili za ovaj uspješan dan i iako znamo da su se jako naradili - uspjeh je velik, piknik je nezaboravan, tako mi govore mnogi prisutni!

Čestitamo vam, dragi prijatelji Ličani! (VK)

Svečanost ispred crkve prenesena je u dvoranu ispod crkve, gdje je pjesma nastavljena, a uzbuđenje je preneseno na doček nadbiskupa mons. Božanića, koji se pojavio među mladima široko dignutih ruku u sretnom pozdravu mladima koji su s velikim veseljem uzvraćali osmijehe. Mladi Hrvati i Hrvatice, gosti i domaćini burno su pozdravljali mons. Božanića mahanjem, poklicima, barjaticima, svatko je želio pozdraviti svog nadbiskupa, koji je nakon pozdrava jednostavno sjeo među mlade, jer rad je započeo, a i on, Mons. Božanić danas uči, zajedno s mladima. Počele su kateheze, nova pitanja, novi odgovori, objašnjenja, svjedočenja.

Danas je još jedno uzbuđenje

pred mladim hodočasnicima: susret sa sv. ocem Papom, koji se očekuje popodne. Mnogi hodočasnici već su se uputili prema mjestu gdje će biti susret sa sv. Ocem Papom, na Exhibition-u, kraj jezera Ontario, a naši Hrvati su priredili brojne barjake kako bi cijeli svijet vidio ljubav hrvatske zajednice prema sv. Ocu Papi. Jedna interesantnost: mnogi gosti donijeli su hrvatske barjake, no nisu imali drške. Tako je nastala velika potraga za drškama za barjake, i izgleda da je čak i neka vrsta nestašice u tome. Naš župnik vel. Josip Kos ipak se je snašao, tako da će na susretu sv. Oca Pape i mladih svijeta hrvatske zastave biti široko dignute u velikom broju.

Još jedna interesantna observacija: posjet sv. Oca Pape zaista je uzbudio kanadsko društvo, tako da su dnevno polemike po radio postajama o važnosti ove posjete, i većina voditelja emisija slaže se s tim da će sv. Otac, i mladi hodočasnici, kojih ima preko 200.000, ostaviti duboki utisak ne samo na Kanadu, već i na svijet. Mnogi od nas bit će promijenjeni. No, kako smo čitali na raznim majicama mladih hodočasnika: "S mladima sve je moguće", i kako pjesma, motto ovog skupa, govori: "Svjetlo svijeta budimo, i sol ove zemlje..." Ova mladost, mladost svijeta, a posebno ta naša hrvatska mladost iz svih zemalja gdje god Hrvati žive i posjeta njihova našem gradu, izmijenit će svakako sve nas.

Valentina Krčmar

BILA SAM NA RUČKU SA SV. OCEM....

Susret katoličke mladeži svijeta sa Sv. Ocem, Ivanom Pavlom II, u Torontu je već za nama, a utisci i emocije sudionika tog 17. po redu susreta mladih tek sada imaju vremena se kristalizirati, jer, za vrijeme samog održavanja skupa mladih nije bilo niti vremena za neka dublja razmišljanja. To se pogotovu tiče onih mladih koji su bili na neki poseban način uključeni i povezani s organizacijom i dužnostima tog svjetskog događaja.

Tako je to bilo i s dvije mlade hrvatske djevojke koje su imale posebnu dužnost, ali i veliku čast predstavljati hrvatsku mladež na ovogodišnjem susretu.

Imala sam sreću dobiti vrlo kratki razgovor s tim dvjema simpatičnim Hrvatima iz Bosne i Hercegovine. Ana Marija Čagalj i Sanja Horvat pokušale su mi iznijeti i sažeti svoje doživljaje, susrete, opisati taj njihov susret s mladima iz svih dijelova svijeta, a posebno susret sa Svetim Ocem. Obje su bile na prijašnjim skupovima mladeži kao predstavnice Mostarsko Duvanjske biskupije i Sarajevske te Bosne i Hercegovine u Parizu i Rimu. Ovo im je treće sudjelovanje. Vrlo su aktivne u svojim župnim zajednicama i u karitativnom radu.

Naš susret je, usprkos velikoj žurbi i obvezama, koje su još Ana Marija i Sanja imale te večeri bio ugodan i prisnan. Prvi utisak, prvi susret, kažu mnogo može reći o osobi. A kad sam ih obje ugledala nisam se mogla oteti dojmu da bi mi po godinama mogle biti kćerke. Gledajući ih kroz tu prizmu ipak jedno je odmah bilo uočljivo. Iz njih je zračila prisnost, otvorenost, vedrina, a iz očiju je sjajila sreća. Usprkos fizičkom umoru, 'trci za vremenom', nisu pokazivale znakove treme, napetosti nego su zračile unutarnjim mirom. Preda mnom su bile dvije mlade, nasmiješene Hrvatice, ozbiljne kad je u pitanju zadatak koje su imale na ovom torontskom skupu, sigurne u sebe, u poslanje i u vjeru po kojoj žive. Odgovori su im bili spontani, dolazili su direktno iz srca.

Ana Marija Čagalj imala je čast biti na ručku sa Sv. Ocem. Ispričala mi je o svom doživljaju ovog skupa mladih i susretu sa Svetim Ocem.

Sanja Horvat i Ana Marija Čagalj

Ideja ručka predstavnika mladih sa Sv. Ocem potekla je, prema riječima Ane Marije, u Rimu 2000 godine kad je Sv. Otac odlučio imati prisniji kontakt s predstavnicima mladih. Tako je ove godine 14 mladih izabrano da predstavljaju svu mladež

svijeta..

"Naglasak je bio, koliko se to uspjelo ostvariti, sa zemljama koje su imale određenih poteškoća i koje su na neki način patile,a između ostalih i Bosna i Hercegovina. Mladi su bili zastupljeni sa svih kontinenata, a iz Europe bila je zastupljena još i Njemačka."

Kako je došlo do izbora Ane Marie ? " Vlač. Ivan Štironja, katedralski svećenik iz Mostara i bivši župnik župe Presvetog Trojstva u Oakvilleu, Kanada, dobio je službeni poziv organizatora da predloži djevojku koja bi zastupala hrvatsku mladež. Na njegovu preporuku Ana Maria bila je izabrana kao predstavnica hrvatske mladeži kao gost na ručku sa Sv. Ocem u petak, 26.srpnja na otoku Strawberry Island, sjeverno od Toronta.

Što je Ana Maria mislila kad joj je vlač. Štironja rekao da je izabrana za predstavnicu - iako onda nije znala detalje.

"Pa bila je to velika čast! Iskreno sam mislila da,dok se to stvarno ne dogodi, da li će to ipak biti sve tako..." I nastavlja Ana Maria svoju priču..

Nakon što su se mladi uzvanici skupili u petak ujutro u Torontu, gdje su imali uz ostalo i susret s novinarima i press konferenciju te, autobusom i sigurnosnom pratnjom dovezeni su do jezera Simcoe,a onda motomim čamcem bili prebačeni na Strawberry island. Iskrcavši se iz čamca, vidjeli su Sv. Oca na terasi koji je bio u razgovoru s predstavnicima službi sigurnosti kojima je posebno zahvalio za red i brigu za sve učesnike susreta WYD kao i njegovo osobno. Pričekali su dok je Sv. Otac završio sa grupom službe sigurnosti, nakon čega su,kao grupa tih mladih,pozdravili Sv. Oca,a zatim pojedinačno bili predstavljeni imenom i zemljom iz koje dolaze. Nakon toga ušli su u kuću i smjestili se za stol,a onda im se pridružio i Sv. Otac. "Započeli smo ručak, a onda smo se opet upoznavali, i kojoj grupi pripadamo, gdje su pojedinci odsjeli.Taj susret je trajao sat, sat i pol,er smo bili zaokupljeni Njegovom prisutnošću, malo također bili uzbuđeni, pa nismo uopće primjetili i osjetili vrijeme. " Na kojem je jeziku bila molitva i razgovor za vrijeme ručka ?" , upitala sam Anu Mariu. "Najavili su da će biti uglavnom na engleskom, mada se Sv. Otac za vrijeme ručka obraćao na više jezika, njemačkom, francuskom, talijanskom. Sa mnom je par riječi razmijenio na hrvatskom."

I nastavlja svoju priču.....

"Doista je dosta dobro izgledao, bio je veseo, nasmijan - bio je briljantan. Mene je tako pitao par detalja o Ivanu Merzu i nadbiskupu Josipu Bozaniću. To je sve znao, to sve prati. Nije me iznenadilo - to je potvrda i stanje njegova duha." (o.u. radi se na proglašenju blaženim Ivana Merza koji je bio povezan sa pokretom mladih u Zagrebu prije II.svjetskog rata) "Dobili smo medalje, s likom Pape na jednoj strani a drugoj strani logom WYD (World Youth Day) te krunice."

Mladi koji su sudjelovali na ručku pripremili su i mali program za Sv. Oca, neke pjesme. Ana Maria je otpjevala pjesmu "Zdravo Djevo" pozvavši Sv. Oca da joj se pridruži,ali je on više recitirao nego pjevao.

Što se dojmilo najviše Anu Mariju? Kako sama kaže: " Teško je to metnuti u forme, riječi,osjećaje, doživljaje blizine i prisutnosti Sv. Oca. Pozdravio je svakog sudionika ručka osobno. Usprkos svim komentarima medija o starosti i fizičkoj nemoćnosti Sv. Oca, jedna stvar je jasna. Ivan Pavao II ima oštri um i veliku ljubav za čovjeka,a posebno za mladež".

Ana Marija je donijela i dar za sv. Oca: vrpcu s glazbom iz domovine, grupe Speranza, i kamenu pločicu sa slovima glagoljicom na njoj.

Ana Maria ponijet će taj susret i doživljaje kroz cijeli svoj život i pokušati to prenijeti u svoju sredinu u kojoj živi i radi. Ana Maria je 27 godina stara, živi u Mostaru,a radi kao komercijalni director u jednoj kompaniji u Čitluku.

U jednom trenu mlada Hrvatica je rekla kako je jedan od prisutnih na tom ručku, gdje je bilo služen samo grah, tijesto i kolač (jer, bio je petak - a tko je i mislio na hranu tih trenutaka, govori Ana Marija) - rekao kako se je osjećao kao da je na ručku s dragim djetom, i, kaže Ana Marija, "baš je bilo tako!"

Razgovarala sam i s mladom Hrvaticom, Sanjom Horvat iz Bosne, Sarajeva, kojoj je to već treće sudjelovanje u Svjetskom susretu mladih katolika. Bila je u Parizu i Rimu na skupu katoličke mladeži.

Sanja je u Torontu sudjelovala kao član liturgijskog odbora -Liturgy Group- u pripremi liturgijskog obreda. Evo nešto iz Sanjinih izjava koje je podijelila sa mnom u vezi ovog susreta u Torontu. "Imala sam čast biti članom Liturgy group. Tu je bilo 73 članova iz 70 zemalja svijeta. I ove godine sam to doživjela sasvim drugačije, družeći se s prijateljima i predstavnicima mladih iz drugih zemalja svijeta. Imali smo dosta buran program, puno aktivnosti, bili smo zaduženi kod mise, posluživanja.

International Liturgy Group je imala dva službena jezika, engleski

i francuski, a svako obraćanje Sv. Ocu bilo je na našem materinjem jeziku. Program je bio buran i aktivnosti u vezi pripreme i posluživanja kod mise, nosili smo i križ kao i bili blizu Sv. Oca kod bdijenja. Bila sam dio skupine na oltaru."

"Imala sam čast primiti Sv. Pričest od Sv. Oca tako da je bilo puno emocija, jako lijepi doživljaji i vrlo velika posebnost ovog Svjetskog dana mladih. "

Za Sanju je poseban doživljaj bila liturgija svijetla i kad su prisutni molili Oče naš, ali svaki na svom materinjem jeziku, držeći se za ruke tako povezujući cijeli svijet.

Na kraju Ana Maria i Sanja žele zahvaliti i pozdraviti sve koji su im pomogli na bilo koji način. Zahvala za pomoć koju su dobili kako bi mogli biti dio ovogodišnjeg skupa mladih, ide svima koji su pomogli u bilo kojem pogledu, od crkvenih vlasti, do pojedinaca i grupa koje su uložile vrijeme, trud, molitve i novčanu pomoć,kao i predivno gostoprimstvo naših ljudi koji su ih primili u svoje domove. Njihov daljnji život i rad bit će plod i ovog njihovog puta i kršćanskog uvjerenja i vjere čiji moto je bio "Vi ste sol zemlje i svijetlo svijeta!"

Biserka Milinković

Prizor sa sv. mise na Downsview

I na kraju, pamtimo riječi sv. Oca Pape, na završetku 17. Svjetskog susreta mladih: "Dragi mladi, došlo je vrijeme reći zbogom; vrijeme našega povratka stazama svakodnevice baš kao što sol daje okus, tako i mi ponesimo ozračje ovoga susreta našim obiteljima, prijateljima, na naš posao, studij i slobodno vrijeme. Došlo je vrijeme da poruku današnjega susreta ponesemo u svagdašnji život. U torbama je svatko od vas dobio križ. Vrijeme je staviti taj križ oko vrata, ugledati se u njega i bit ćete svjetlo svijeta; učite na križu srce kršćanskog života i bit ćete sol zemlje. Na putu prema Kraljevstvu neka vas prati moj Apostolski blagoslov" (VK)

Piknik Društva Imotski

U nedjelju 5. kolovoza održan je još jedan vrlo uspješan piknik Imočana i svih onih drugih koji su željeli biti u Župnom parku Father Kamber te nedjelje. Park je bio krcat, nije bilo mjesta za parkiranje kad sam došla, no to nije nikoga zaustavljalo da ne ostanu na ovom izvanrednom druženju. Srela sam mnogo ljudi, poznatih Imočana, kao i imotskih snaha i zetova, mnoge koji nisu željeli propustiti ovaj piknik, koji je prošao u izvanrednom raspoloženju, uz razne igre u kojima su mnogi sudjelovali, uz izvrsne pečene odojke i janjce, u hladovini parka. Neki, koji su bočali po jakom suncu dana kupali su se u znoju lica svoga, ali svugdje je bio smijeh, zadovoljstvo, radost... i, jasno, vicevi - kako bi Imočani bez viceva? Za mnogim stolovima velike grupe ljudi radovali su se zajedno, kartaši su proveli dan igrajući poznate dalmatinske kartaške igre, djeca su bila u bazenu. Izvanredan piknik, hvala na gostoprimstvu, i čestitke svima! (VK)

Gostovanje bogoslovskog pjevačkog zbora

Na 17. Svjetskom danu mladih katolika (WYD) u Torontu, bili su i bogoslovi sa Sveučilišta u Zagrebu. Oni su nakon svečanosti povezanih sa posjetom sv. Oca Pape sudjelovali kod sv. mise te održali u ponedjeljak 29. Srpnja vrlo uspješan koncert u crkvi Hrvatskih mučenika u Mississaugi. Crkva je bila prepuna i svi prisutni uživali su u skladnom pjevanju naših mladih gostiju, budućih svećenika. Mladi bogoslovi koji su bili u našoj zajednici nekoliko dana, i odsjeli po raznim obiteljima zahvalni su svima koji su im pomogli za vrijeme njihova boravka među nama. (B. M.)

Piknik Hrvatske Bratske Zajednice

Na karlovačkom zemljištu u Miltonu, nedaleko od Toronta, u nedjelju 5. kolovoza održan je piknik i susret članova i prijatelja pet odsjeka Hrvatske bratske zajednice iz Južnog Ontarija. Po lijepom, ali vrućem ljetnom danu okupilo se preko tisuću posjetioaca, te uz veselu pjesmu Ivica Hajsana i njegovih "Zlatnih pajdaša", kao i mnogih drugih ansambla iz Ontarija i USA, proveli izvanredan dan. Obnavljala su se stara poznanstva, sticala nova. Bila je tu i bogata tombola, a i lijepo i veselo društvo, kako iz Ontarija, tako i iz Clevelanda. Održana je i vrlo uspješna "Smotra tamburice i folklora", došli su i visoki gosti iz glavnog ureda CFU iz Clevelanda, kao i iz drugih mjesta USA i Kanade. Svih je privukla ideja druženja, ideja koja vodi ovakove susrete već više godina. Naime, ovo je već 29. uspješan CFU susret koji je organiziran na našem području.

Cestitamo organizatorima na vrlo uspješnom pikniku! (BM)

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002.

Saga s Hrvatskom kreditnom zadrugom se nastavlja, nažalost....

Prošli tjedan dobila sam ovo pismo od Hrvatske kreditne zadruge:

HRVATSKA KREDITNA ZADRUGA TORONTO

CROATIAN TORONTO CREDIT UNION LTD.

1165 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO M6H 1M9
TELEPHONE: (416) 532-4006 FAX: (416) 532-0846

August 3, 2002

Mrs. Valentina Krčmar
1137 Centre Street
Thornhill, Ontario
L4J 3M6

Dear Mrs. Krčmar:

Re: Your Application for Membership

This is to inform you that your application for membership in Croatian (Toronto) Credit Union Limited has not been approved by the Board of Directors.

Attached please find a cheque for \$150.00 as a refund of your capital.

Sincerely yours,

Josip Vinski
General Manager

Slijedi moj odgovor:

HRVATSKA KREDITNA ZADRUGA TORONTO
Croatian (Toronto) Credit Union
1165 Bloor Street West
Toronto, Ont. M6H 1M9

Attention: Mr. Josip Vinski
General Manager

August 8, 2002

Dear Mr. Vinski,

I am in receipt of your letter dated Aug. 3, 2002, wherein you are informing me that my application for membership in the Croatian Toronto Credit Union has not been approved by the Board of Directors.

Being both born in Croatia, and now a Canadian citizen, I am proud of my dual heritage. As such, I must respectfully request further clarification in this matter. Specifically, on what basis has the Board of directors refused my membership? A written timely response would be greatly appreciated. Thank you.

Sincerely yours,

Valentina Krčmar

Cc Ing. Slavko Butković, president of Board of Directors, CCU,
Martin Zeidenberg of Garfin, Zeidenberg, Lawyers
Ontario Human Rights Commission
Mr. Phil Howell, Financial Services Commission of Ontario
HRVATSKA ISKRA

Kako vidite po pismu koje je tiskano u samom početku ove vijesti, iako sam već imala i člansku knjižicu, moje članstvo u Hrvatskoj kreditnoj zadrugi - vjerovali vi ili ne, čak tri mjeseca nakon upisa, Upravni odbor me je izbacio iz članstva HKZ-e! Kako sam čula na jednoj radio postaji prošle nedjelje, na dnevnom redu posljednjeg sastanka Upravnog Odbora HKZ bila je i jedna točka dnevnog reda: "Hostile propaganda against the Credit Union: a/ Iskra, b/ Others (Jolić, Tomic etc.). I tako sam ja postala "državni neprijatelj br. 1". Ja sam, kratko i jasno, bez uvijanja - izbačena iz Hrvatske kreditne zadruge, pismeno! U stvari kad bolje promislim gosp. Vinski me je osobno dao izbaciti iz Kreditne zadruge na samoj Godišnjoj skupštini, na licu mjesta oduzevši mi moju štednu knjižicu, na licu mjesta, a glasanje Upravnog odbora tri mjeseca kasnije je samo zapravo "igra" demokracije, ili kako bi mi rekli "formalnost". Koliko znam, ovo je prvi takav slučaj u povijesti naše Kreditne zadruge. Osim toga, moj muž je član već preko 30 godina, od kada smo došli u Kanadu. Danas ja nisam dovoljno dobra, valjda. No, kako do danas nisam dobila nikakvo pismeno objašnjenje koje bi malo pojasnilo takvo ponašanje Upravnog odbora i tu odluku, ostaviti ćemo na stranu bilo kakve diskusije o tome. Jedino vas želim izvijestiti da su se četiri direktora Upravnog odbora HKZ-a (Toni Pavelić CGA, Dr. Branko Radišić, Vice Šarić i Steve Pocić) borili da se takva sramota za HKZ, ali i našu zajednicu u Torontu ne dogodi, no petorica drugih, jasno, pobijedili su. Dakle, direktori Upravnog odbora predsjednik ing. Slavko Butković, dopredsjednik gosp. Zvonko Josipović, tajnica Zvezdana Zlatec, članovi UO Josip Sertić i Boris Ivančić izglasali su jedinstvenom većinom da meni nije mjesto u HKZ-u.

No, ima jedna interesantna stvar u ovom dnevnom redu sastanka HKZ. Tamo piše "hostile propaganda against the Credit Union" Stvamo?! Meni se čini da su si gospoda koja su na ovim mjestima, koji su odlučivali da li sam ja dovoljno dobra za članstvo HKZ-a ili ne, umislili kako su oni ustvari Hrvatska kreditna zadruga. U mojoj glavi nikad sadašnji menadžer HKZ-e ili članovi UO nisu isto što i HKZ. Čini mi se kako je nekima upravo udario položaj u glavu i zaboravili su da su samo ljudi, a ne jedna vrlo vrijedna hrvatska ustanova prema kojoj se ja odnašam s velikim poštovanjem, jer su u HKZ-i trud mnogih onih naših starih koji se danas vjerojatno okreću u grobovima kad gledaju ovakvu

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002

situaciju zbog koje se naša zajednica lomi. Tako, dragi prijatelji, dok ne dobijem pismo o razlozima, pričekajmo s polemikom, no odbijam tu optužbu da rušim ugled HKZ-e. Mislim da to vrlo uspješno rade ljudi koji su procijenili da meni nije mjesto među članovima HKZ-e.

Trebam li vašu pomoć? U ovom trenu ne trebam, no ipak nešto tražim od vas, od svakoga od vas: molim vas, ako ste se ispisali iz HKZ-a, vratite se natrag. Ako niste član HKZ-e, svakako postanite članom danas, ne čekajte sutra. Vaše članstvo i povjerenje u našu Hrvatsku kreditnu zadrugu neobično je važno. Svaki vaš glas je važan, jer će samo tako demokracija prevladati. Da li znate da je jedan od direktora Upravnog odbora izgubio na izborima samo sa šest glasova? A da li se sjećate da je izbačeno, grubo i protiv svih demokratskih načela, osmero pravovaljanih članova HKZ-a (među njima i ja) - prije samog početka Godišnje skupštine - glasovi koji bi ustvari prevladali, i danas bi mi imali mir i red u HKZ-u, ali i u zajednici i ja bih još uvijek bila član Zadruga! Samo toliko o "pravom, demokratskom" izboru članova Upravnog odbora!

Pitanje vama, svakome od vas je danas: što mislite tko je od nas, ili u ovom slučaju od vas, idući na redu, nakon mene, čije članstvo u HKZ-u neće biti odobreno? Zato, učlanite se odmah u HKZ. Budite moj glas, koji iako neće nikad zamuknuti, neće vjerojatno na idućoj Godišnjoj skupštini moći bilo što pitati, a pitanja su vrlo važna. Ja ću nastaviti svoju osobnu borbu službenim putem kako bi kao Hrvat i Kanadanin postala i ostala članom HKZ-e na što smatram da imam puno, legitimno pravo.

No, jedno pitanje vam moram uputiti: da li se itko od vas sjeća gosp. Grgića, čovjeka koji vam je pomagao kad ste dolazili u HKZ, davao vam savjete, upućivao tamo gdje ste mogli riješiti vaše probleme? Sve mogu shvatiti, ali jedno ipak ne mogu: kako to da nitko od

vas, ali baš nitko, nije uputio pismo na HKZ pitajući Upravni odbor i menadžera gosp. Vinskog kakvo je to bilo nečovječno ponašanje prema gosp. Grgiću na Godišnjoj skupštini, kao i kasnije. Gosp. Grgić hrani četvero djece, a danas, nakon 25 godina rada u HKZ-u, zar je to dočekao? Ako ne znate, moram vas isto tako izvijestiti da je gosp. Grgiću zabranjeno ući u prostorije osoblja HKZ-e. Uz maltretiranje glavnih iz HKZ-a, čak i šutnja iz zajednice, za koju se on toliko godina borio? Žalosno! No, postavlja se i još jedno pitanje: da li će se to dogoditi i drugim uposlenicima koji nažalost previše znaju?

Vjerojatno se osim toga pitate - zašto se ja borim toliko? Zar to meni treba? Eto, ja ne živim od HKZ-a, ne ovisim o njima, i stvarno mi ovo sve treba kao "rupa u glavi", rekli bi Kanadani. No, moja savjest mi ne dozvoljava stati, jer strašno je to što se dogodilo na Godišnjoj skupštini HKZ-a, 21. travnja ove godine. Nezaboravni su oni "zaštitari", koji su maltretirali i izbacili Hrvate, članove Zadruga, i prije početka same Godišnje skupštine, prije nego je itko mogao i usta otvoriti. Još bi to ponašanje bilo donekle oprostivo da su izbačeni članovi započeli praviti nered, ali ništa od toga se nije događalo. Za izbacivanje na nimalo nježan način zaštitare je platila Hrvatska kreditna zadruga hrvatskim novcem - vašim novcem, dragi moji prijatelji. Mi kanadski Hrvati u Torontu i okolici nemamo puno javnih glasila gdje se stvari mogu reportirati, pa u HKZ-i misle ako maknu HRVATSKU ISKRU iz dvorane i mene iz članstva, puno manje će se znati. Tu se, nažalost, jako varaju.

To je razlog za moj daljnji rad. Ali razlog je i gosp. Grgić, kojeg smo izgleda zaboravili, a on je dao svoje srce HKZ-u.

Valentina

Najnovije vijesti iz Hrvatske

MATICA UMIROVLJENIKA UOČI JESENSKIH POSKUPLJENJA

Umirovljenici strepe od novih cijena

ZAGREB - Što učiniti kad za mjesec dana života preostane od 200 do 300 kuna? To će se upitati ove jeseni, kad najavljena poskupljenja stignu na naplatu, bar 500.000 umirovljenika. - Na pomolu je prava umirovljenička tragedija, s nesagledivim posljedicama na zdravlje i život velike skupine umirovljenika i članova njihovih obitelji - pokušao je na konferenciji za novinare alamtirati javnost i odgovorne u državi, predsjednik Matice umirovljenika Hrvatske Vladimir Lokmer.

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE SKRBI O PRIJEDLOZIMA MATICE UMIROVLJENIKA:

Ne treba dodatno uznemiravati javnost

Nije točan navod da 500.000 umirovljenika prima mirovinu od oko 1040 kuna - komentirali su izjave s konferencije za novinare Matice umirovljenika Hrvatske u Ministarstvu rada i socijalne skrbi. Uz to su izrazili "žaljenje što Matica, s kojom Ministarstvo njeguje dobre odnose, nije zatražila vjerodostojne podatke o korisnicima mirovina". Ministarstvo dijeli zabrinutost u vezi s najavljenim poskupljenjem, kažu, no kako nikome nije poznato koliko će iznositi ukupno povećanje komunalnih usluga, smatraju "da ne treba dodatno uznemiravati javnost, a posebice umirovljenike, bombastičnim najavama o 20-postotnom povećanju troškova života".

Iz Ministarstva napominju da je osnovana radna skupina u zavodu za statistiku u čiji je rad uključen i predstavnik Ministarstva. Zadatak im je izraditi metodologiju prilagodbe državnoga statističkog sustava europskim standardima, koja bi se trebala početi primjenjivati od siječnja 2003. godine. Te promjene zahtijevat će i izmjenu Zakona o mirovinskom osiguranju, pa će se pritom predložiti najbolje rješenje za način usklađivanja mirovina.

Prosječna je mirovina oko 1640 kuna, rečeno je novinarima. Kad se izdvoje korisnici povlaštenih mirovina, oni s graničnom svotom najviše mirovine, te umirovljenici kojima su mirovine više od 2000 kuna, više nego 750.000 umirovljenika ima mirovinu nižu od 2000 kuna. Prosječna je mirovina te najveće skupine umirovljenika 1256 kuna, a u taj se prosjek računaju mirovine s dodatkom "sto kuna plus šest posto". Unutar te skupine oko 500.000 umirovljenika prima prosječnu mirovinu od oko 1040 kuna. Troškovi stanovanja nakon jesenskih poskupljenja većini umirovljenika odnijet će 80 posto mirovine. Dakle, za život umirovl-

jeničke obitelji preostat će od 200 do 300 kuna na mjesec.

Matica umirovljenika Hrvatske vidi nekoliko izlaza. Od Vlade traže da izradi posebne kriterije prema kojima će pomagati umirovljenike koji ne mogu preživjeti od mirovine. Država bi morala, očekuju umirovljenici, iz proračuna subvencionirati razliku osnovnih životnih troškova koju umirovljenici ne mogu podmiriti mirovinama.

Matica traži novu formulu prema kojoj se usklađuju mirovine, tako da se ubuduće mirovine usklađuju s porastom plaća.

Daljnja isplata dodatka "sto kuna plus šest posto" ne bi smjela uopće biti upitna, kažu, jer bi njeno ukidanje s krajem godine značilo pad mirovina 13 posto.

Umirovljenici traže da se u dopunskom zdravstvenom osiguranju obitelj umirovljenika tretira na isti način kao umirovljenik, odnosno da im je polica zdravstvenog osiguranja 50 posto niža od ostalih osiguranika. (Večernji list 13. kolovoza)

INA prodala velika naftna polja Bijele noći

ZAGREB. 6. kolovoza - INA je u ponedjeljak dovršila krajem prošlog tjedna započetu prodaju Bijelih noći, velikih naftnih polja u Sibiru iz kojih su dobivali polovicu svoje proizvodnje nafte, doznajemo iz neslužbenih ali dobro upućenih izvora.

Iako kupoprodajni ugovor obje strane obvezuje da ne objavljuju iznos za koji su Bijele noći prodane i ime kompanije koja ih je kupila prema neslužbenim informacijama INA je za 100 posto dionica dobila oko 75 milijuna dolara, a kupac je ruska tvrtka "Rosneftegas". Ali INA će od dobivenog novca morati platiti oko 16 milijuna dolara za dugove ruskim dobavljačima i drugim kompanijama koje su radile za njihovu rusku tvrtku zbog čega je INI nedavno čak zaprijetilo da ruski sud proglasi stečaj njezine ruske tvrtke koja ima koncesiju na korištenje Bijelih noći.

Također je bilo predviđeno da INA godinu dana ostavi dvadesetak milijuna dolara na posebnom računu kao depozit ako kupac naknadno otkrije neke prije potpisa ugovora neutvrđene nedostatke na tim velikim naftnim poljima. No, postojala je i mogućnost da se to pitanje riješi jamstvom Ine ili hrvatske Vlade.

Ta ugovorna odredba trebala je vrijediti jedino za nedostatke nastale dok je INA upravljala Bijelim noćima, a ne i za one koje su naslijedili od prijašnjih vlasnika.

Dio Ininih stručnjaka koji su dosad radili na Bijelim noćima će to nastaviti i dalje na temelju ugovora INA Naftaplina i novog vlasnika tih sibirskih naftnih polja. (Vjesnik)

17. Svjetski susret mladeži u Torontu

Događaji u našoj zajednici

Otvorena izložba ikona u čast sv. Oca Pape

U Torontu i okolici, gdje je upravo završena posjeta sv. Oca Pape, bili su organizirani razni događaji povodom dolaska dragog nam gosta Kanadi, a jedna od njih bila je izložba ikona, otvorena 15. srpnja u torontskoj gradskoj vijećnici, pod pokroviteljstvom gradskog vijećnika gosp. Chris Korwin-Kyczynskog, na kojoj su sudjelovali mnogi kanadski umjetnici, slikari ikona, kao i jedan hrvatski umjetnik, gosp. Ilija Vranešić. Preslik njegove ikone, slikane po uzoru na "Majku od zaštitnika Splita", upotrebljen je na promidžbenom plakatu kojim je ta izložba predstavljena publici.

Gosp. Vranešić, hrvatski akademski slikar, dobro je poznat i kanadskoj i hrvatskoj zajednici u Torontu i okolici. Na njegovim brojnim izložbama predstavljene su slike koje nas vraćaju u domovinu, ali i druge posvećene Kanadi, zemlji u kojoj slikar živi i radi već nekoliko desetljeća. Kratko smo razgovarali s umjetnikom gosp. Ilijom Vranešićem, koji iako toliko dugo živi u Kanadi, srcem je i radom vezan za domovinu.

Ilija Vranešić - Sv. Ilija

Gosp. Vranešić, recite nam malo kad ste došli u Kanadu i što Vas je ponukalo na taj korak?

*Nakon završetka studija na zagrebačkoj Akademiji Likovnih Umjetnosti 1951. godine trebalo je odlučiti ili ostanu u tadašnjoj državi i pokoriti se dogmi vlasti, ili krenuti u slobodu i naći svoje mjesto pod suncem. S obzirom da sam uvijek volio govoriti istinu, što nije često puta bilo poželjno, vidio sam da je najbolje krenuti i tražiti mjesto pod suncem gdje ću moći ostvariti ono za što sam sposoban i biti u mogućnosti voljeti svoju zemlju bez potrebe za skrivanjem svojih osjećaja.

Hodočasnici na izložbi

Recite nam malo o Vašem slikarskom opusu?

*Nastavio sam slikati, ali sam najveći dio vremena proveo u grafici kao umjetnički director kanadskog dijela svjetskog konglomerata W.R. Grace (Cryoovac Division). Slikao sam portrete, pejzaže a i suvremene likovne izražaje. Pred desetak godina dolaskom računala na likovnu scenu prihvatio sam se i slikanja računalom. Pripremo sam bio seriju izložaba slikanja računalom u Zagrebu i Puli 1999. a u Torontu u 2000. god.

Kako je došlo do Vašeg učešća na ovoj izložbi ikona?

*Na ovoj izložbi ikona sudjelovalo je društvo od 13 ikonografa sa 40 ikona. Često se sastajemo i radimo zajedno, a okupili smo se oko kolege Zarije, armenskog slikara.

Koji su Vam daljnji planovi?

*Sada pripremam izložbu akryla i pastela u Toronto pod naslovom "Vivace" koja će predstaviti najnovije radove pokreta, zamaha, veselja i radosti koji proizlaze iz mog poštovanja za ljudsko biće i formu. Izložba će se održati u prosincu ove godine u Neilson Art Gallery.

Gosp. Vranešiću čestitamo od sveg srca na učešću na ovoj izložbi ikona u čast sv. Oca Pape gdje je još jednom pokazao svoju visoku umjetničku nadarenost. Valentina

Eli Ilija Vranesic
artist, fine art

35 Mattice Road,
Toronto, Canada M9A 1E5

416.239.2872

ilijav@yahoo.com

vranesic.com/eli

vivace the joy of life
exhibition Nov.25 - Dec.20. 2002

Neilson Gallery
Neilson Park Road, Etobicoke

Hrvatska Vlada

NOVA HRVATSKA VLADA POVEĆANA ZA JOŠ JEDNOG
MINISTRA, PA SU U NJOJ SADA 24 ČLANA

SDP-u pripala sva četiri "državna ministarstva"

ZAGREB - Nova Vlada, umjesto da se smanji, imat će jednog ministra više. Tako će, umjesto 23 ministra, u Vladi biti njih 24. Uz premijera i četiri potpredsjednika Vlade, bit će tu još 18 ministara.

Račanovu SDP-u pripala su sva četiri tzv. državna ministarstva. Tako će na čelu Ministarstva financija biti Mato Crkvenac, Ministarstva vanjskih poslova Tonino Picula, Ministarstva unutarnjih poslova šime Lučin, te MORH-a Željka Antunović. U Vladi iz redova SDP-a još je i potpredsjednik Vlade Slavko Linić, a potpredsjedničko mjesto je ostalo i Željki Antunović.

Na čelu Ministarstva rada i socijalne skrbi i nadalje ostaje SDP-ovac Davorko Vidović, kao i na čelu Ministarstva hrvatskih branitelja Ivica Pančić. Ingrid Antičević-Marinović i nadalje će biti na čelu Ministarstva pravosuđa, a Antun Vujić na čelu Ministarstva kulture. Kao ministrica bez portfelja iz SDP-a u Vladi će biti buduća predstojnica Račanova kabineta Gordana Sobol.

Iz redova Nezavisnih liberala dolaze tri ministra. Ministarstvo zdravstva i nadalje ostaje u rukama Andre Vlahušića, a Ministarstvo prometa, pomorstva i veza vodit će Roland Žuvanić, dok će Goran Granić i nadalje biti potpredsjednik Vlade.

Iz redova HSS-a, uz Antu Simonića kao potpredsjednika Vlade, bit će još i ministar prosvjete Vladimir Strugar, ministar obrta, malog i srednjeg poduzetništva Željko Pecek te ministar poljoprivrede Božidar Pankretić.

Iz LS-a u Vladi je Božo Kovačević, ministar zaštite okoliša, a iz HNS-a Radimir Čačić, ministar obnove i graditeljstva. Po Račanovoj želji, Vlada je proširena za još dva nezavisna stručnjaka, pa ih je sada četvero u Vladi. Uz ministricu turizma Pave Župan-Rusković, te Nevena Mimicu, ministrica za europske integracije, kao nezavisni stručnjaci na čelo Ministarstva znanosti dolazi Gvozdan Flego, a u Ministarstvo gospodarstva Ljubo Jurčić.

IZ GOVORA MANDATARA IVICE RAČANA U HRVATSKOM SABORU

Račan: Pred novom vladom - pet ključnih izazova

ZAGREB - U govoru na jučerašnjoj izvanrednoj sjednici Hrvatskoga sabora mandat Ivica Račan predstavio je program i sastav nove vlade. Premijer je tom prigodom rekao: Pozdravljam vas u Hrvatskom saboru, instituciji koja predstavlja stup demokratskog društva i predstavlja sve građane Republike Hrvatske. Želim se na početku osvrnuti na protekle dvije i pol godine mandata Vlade koja je na trećesiječanskim izborima dobila povjerenje građana ove zemlje. Građanima smo obećali zaustavljanje pada i promjene, i tome smo posvetili dvije i pol godine našeg mandata. Jednom riječju, vlada kojoj sam bio na čelu, bila je vlada reformi. Pratila su nas velika, vjerojatno i neostvariva očekivanja javnosti, očekivanja građana izmučenih ratom i očekivanja gospodarstva osiromašenog nedaćama i pogrešnom politikom. Reforme nikada nisu populame, one su teške i bolne jer zadiru u stečena prava, interese i navike. Stoga odluke koje smo morali donositi nisu bile ni jednostavne ni lagane. Usprkos njihovoj nepopularnosti, donosili smo ih mirne savjesti, svjesni njihove dugoročne koristi za Hrvatsku. Imperativ koji nas je vodio u ove dvije i pol godine vodi nas i danas: odgovornost spram budućnosti ove zemlje i njezinih građana.

Održavajući makroekonomsku stabilnost istovremeno smo konsolidirali gospodarstvo i pokrenuli ga iz recesije. Ukupni prihod hrvatskog gospodarstva u 2001. godini povećan je 13,4 posto, dok su gubici smanjeni za 16 posto. Danas prvi put nakon osamostaljenja Hrvatske gospodarstvo posluje s dobroti. I ono najvažnije: zaposlenost u privatnom sektoru raste neprekidno već 15 mjeseci po prosječnoj stopi od 7,6 posto, a četvrti mjesec zaredom smanjuje se i ukupna nezaposlenost.

Pet Vladinih prioriteta

Međutim, moramo ostati realni i reći da još uvijek postoji niz problema koje nismo riješili i čije rješenje nije jednostavno i zahtijeva više vremena. Svjesni smo dviju stvari: građani nisu u potpunosti zadovoljni ostvarenim, ali u isto vrijeme i većina građana želi da Vlada odradi svoj mandat do kraja.

U našoj zajedničkoj borbi za razvoj pred novom vladom, ako dobi-

Pristajući na kompromis sa svojim koalicijskim partnerima te odustavši od dugo najavljivanog smanjenja i reduciranja broja ministarstava, Ivica Račan je već u startu pokazao izvjesnu ranjivost. A samom činjenicom da je pristao povući Nevena Budaka, svojega kandidata za mjesto ministra znanosti, i to pod pritiscima HSS-a, u startu je pokazao javnosti kako će nova koalicija biti na vrlo klimavim nogama. Naime, iz tih dvaju Račanovih taktičkih poteza sasvim je jasno da će budućnost nove Vlade ovisiti o odnosima SDP-a i HSS-a. Isto tako, o odnosima između tih dviju stranaka ovisit će do kada će ova Vlada opstati te kada će biti izbori.

Posve je očito da se Zlatko Tomčić za čitavo vrijeme pregovora oko sastavljanja nove Vlade pokazao puno tvrdim orahom nego što je to Račan očekivao. Sada je isto tako jasno da je HSS inzistirao na povlačenju knadature Nevena Budaka više zbog toga da demonstrira svoju moć i snagu, a manje zbog ideološke netrpeljivosti prema Budaku. Naime, kada bi samo ideologija bila u pitanju, onda bi HSS-u bilo teško objasniti po čemu je Neven Budak manje ili više lijevo od Gvozdana Flege koji će, po svemu sudeći, dobiti potporu zastupnika u Saboru.

Izbor Rolanda Žuvanića za mjesto ministra prometa, pomorstva i veza iz redova nezavisnih liberala, bio je logičan potez jer bi bilo neracionalno povlačiti Damira Kuštraka kao provjerenoga financijskog stručnjaka iz Ministarstva financija, to više što se Mati Crkvencu ionako prigovara da je njegovo ministarstvo jedna od najslabijih karika Račanova kabineta.

Dakle, Ljubo Jurčić, budući ministar gospodarstva i nezavisni stručnjak, jedina je osoba koja je u Račanovu Vladu došla bez većih otpora unutar koalicije. Očito je da je svima u Vladi jasno da Hrvatska može naprijed jedino ako se osloni na "vlastitu znanost i pamet". No, sasvim je evidentno da unutar vladajuće koalicije i nadalje vlada klijentelistički duh po kojem se mjesta u Vladi zaslužuju prema stranačkoj, a ne prema stručnoj osnovi. (Slobodna Dalmacija 30.7.)

je vaše povjerenje, je pet ključnih izazova: smanjenje stope nezaposlenosti, povećanje razine konkurentnosti i izvozne sposobnosti gospodarstva, smanjenje javnog duga, ubrzanje reformi i stvaranje učinkovite državne i javne uprave.

Vrijeme koje je iza nas je vrijeme raščišćavanja ruševina i građenja temelja. Vrijeme koje je pred nama je vrijeme razvoja i nadogradnje. Sada su pred nama ubrzani razvoj i nastavak reformi. Hrvatska je zemlja u tranziciji. Tranzicija nije ništa drugo nego niz velikih i malih promjena, promjena sustava, promjena ponašanja i načina odlučivanja institucija, ali i promjena načina razmišljanja pojedinaca. Budućnost Hrvatske ovisi o spremnosti svih pojedinaca i društva u cjelini da nužne prilagodbe i promjene ostvare temeljito i brzo. Stoga će Vlada nastaviti s provođenjem započete gospodarske politike. U godinu i pol što predstoji novoj vladi nizom reformskih mjera i aktivnosti stvorit ćemo uvjete za brži rast gospodarstva i zapošljavanja.

Prosječan rast gospodarstva pet posto

Cilj nam je da dugoročni rast hrvatskog gospodarstva bude prosječno najmanje 5 posto. Gospodarska će se politika i dalje provoditi u dosadašnjim uvjetima niske inflacije i stabilnog tečaja, daljnjeg razvoj tržišta kapitala i održavanja stabilnosti financijskog i bankarskog sustava. Svjesni smo da je potrebno učiniti značajne promjene te osloboditi prostor za izravna ulaganja i jačanje izvoznih potencijala ove zemlje. Kako bi se poboljšala konkurentnost uklonit će se administrativne prepreke i osnovati agencije za poticanje investicija i izvoza, te poboljšati sustav gospodarske diplomacije. Pred nama je i važan doprinos borbi protiv kriminala u pretvorbi i privatizaciji te protiv organiziranog kriminala u cjelini. Moramo završiti saniranje najvećeg dijela ratnih posljedica, osigurati povratak imovine, povratak građana. Vlada će nastaviti s konkretnim strateškim projektima kao što su autocesta Zagreb - Split, ali i gradnja sveobuhvatne mreže suvremenih prometnica. Aktivna politika zapošljavanja i dalje će biti okosnica razvojnih programa. Od ostalih dugoročnih razvojnih projekata želim spomenuti program društveno poticane stanogradnje, a predstoji nam i realizacija već utvrđenih progra-

ma poticanja razvoja turizma i poljoprivrede. Za sve spomenute programe i projekte iznimno je važna uloga dvaju fondova, Fonda za razvoj i zapošljavanje i Fonda za regionalni razvoj.

Ulazak u EU i NATO

Prioritet svakako imaju reforme pravosuđa, državne i javne uprave te obrazovanja i znanosti. Nastavit ćemo sa započetim procesom decentralizacije, koji će sve više jačati ulogu lokalne i regionalne samouprave. Želimo pridonijeti jačanju afirmacije, nacionalnih manjina u životu našeg društva. Na vanjskopolitičkom planu Hrvatska je nakon trećesijećanjskih izbora ostvarila značajan zamah i brojne uspjehe zahvaljujući izlasku iz međunarodne izolacije. Nova će vlada nastaviti svoju dosadašnju vanjsku politiku intenzivno surađujući sa svim međunarodnim financijskim,

gospodarskim, političkim i diplomatskim čimbenicima te ispunjavajući preuzete obveze. I dalje će se sustavno raditi na procesu prilagodbe Europskoj uniji, kako bismo i službeno mogli podnijeti kandidaturu za članstvo u toj organizaciji. Reformom obrambenog sustava započeli smo i proces prilagodbe svjetskim obrambenim i sigurnosnim standardima.

Promjene i reforme koje predlažemo dalekosežne su, a za provedbu nekih bit će potrebno i više vremena od onog koje je nama ostalo na raspolaganju. Uvjeren sam da ćemo, uz vašu podršku i uz podršku hrvatskih građana, u ovakvom izmijenjenom sastavu, biti sposobni nositi se s izazovima koji su pred nama. Dobijem li danas ja i nova vlada vaše povjerenje, obećavam vam da ćemo učiniti sve kako bismo ga opravdali, rekao je mandatar Ivica Račan. (Hina)

Dan pobjede i Domovinske zahvalnosti

ŽELJKA ANTUNOVIĆ NA PROSLAVI DANA POBJEDE U KNINU:

Za svakog u Hrvatskoj mora biti kruha i zadovoljstva

KNIN - Sedma obljetnica oslobođenja Knina i Dan pobjede i domovinske zahvalnosti proslavljeni su na drevnoj Kninskoj tvrđavi. Podizanje hrvatskog stijega na kninskoj Bandjeri uveličali su i ove godine predstavnici Vlade - potpredsjednici Željka Antunović i Goran Granić, načelnik Glavnog stožera OS RH general zbor a Petar Stipetić, savjetnik u uredu Predsjednika RH Igor Dekanić, potpredsjednik Sabora Bolta Jalšovec, brojni saborski zastupnici i drugi uzvanici.

- Dan pobjede i domovinske zahvalnosti veliki je praznik za Hrvatsku. On nas podsjeća na način na koji je Hrvatska stvorena, na žalost u krvi i s puno poginulih. Jedinstvo na koje treba pozvati na ovaj dan, za razvoj i jačanje RH svakako je najvažnija poruka koju bih na ovaj dan željela poslati hrvatskom narodu - kazala je Željka Antunović.

Ona je naglasila da su ovoj zemlji potrebni svi njezini građani, bez obzira na njihove različitosti, i da za svakoga u RH ima mjesta, a isto tako mora biti i kruha, radosti i zadovoljstva. Samo zajedništvom i doprinosom svih Hrvatska će prevladati siromaštvo, nezaposlenost i nezadovoljstvo ljudi, smatra potpredsjednica Vlade.

Vlada je prije godinu i pol dana održala tematsku sjednicu u Kninu, na kojoj su doneseni zaključci za gospodarski oporavak ovog područja. Do danas se malo toga realiziralo, a Željka Antunović kaže:

- Očito je da nisu dovoljne samo Vladine mjere, poticaji i pomoć. Potrebno je i poduzetničkog duha i inicijative, puno više lokalne inicijative koja će znati dobro iskoristiti i usmjeriti poticaje i pomoć koje stižu. Toga nedostaje cijeloj Hrvatskoj, pa i Kninu, ali ja nisam pesimist i mislim da imamo veliku šansu. Bez obzira na to što se u Kninu teško živi, vidim svijetlu budućnost u ovom gradu i cijeloj RH.

Gradonačelnik Vinko Marić poveo je goste u obilazak Tvrđave i u starogradsku vijećnicu, gdje su razgovarali o budućnosti Knina, ispod slike Franje Tuđmana.

Na kninskoj svečanosti bili su predstavnici brojnih političkih stranaka, članci DC-a, HSP-a, a na misi zahvalnici u crkvi Gospe Velikog hrvatskog krsnog zavjeta u nedjelju bili su i članci HDZ-a i Ivo Sanader i Vladimir Šeks.

Emil Simunovic
Graphic Designer

Tel/Fax: (416) 532 6106
Cell: (416) 858 6231

esimunovic@yahoo.com
www.cherry.nicewebs.com

Radim: brošure, prospekte, kalendare, pozivnice za vjenčanje web stranice, naljepnice, te kompletnu pripremu za tisak.

FRA IVAN NIMAC: NEMA SLAVLJA AKO ZLO VLADA U NAŠIM SRCIMA

U crkvi sv. Ante svetu misu zahvalnicu predvodio je kninski župnik fra Ivan Nimac. On se prisjetio svih poginulih branitelja i žrtava ratnog nasilja, naglasivši da borba za pobjedu traje od prapovijesti. Biblijsko iskustvo bilo je izvor vjere i snage mnogim mladima i djevojkama da se u Domovinske ratu gotovo goloruki suprotstave silniku. Bilo je izvor vjere i snage mnogim roditeljima da prihvate i podnesu žrtvu svoje djece, stotinama tisuća prognanika da izdrže poniženja - kazao je fra Ivan Nimac.

On je istaknuo da je vjera pomogla da u Oluji oslobodimo svoju Domovinu i stanemo na granice svoje države. No, ta granica nije između dobra i zla. Granica između dobra i zla ne ide rijekama i planinama, ne prolazi između država i kontinenata, nego prolazi kroz svako ljudsko srce. Zato istinski ne možemo slaviti domovinsku pobjedu ako zlo još uvijek vlada u našim srcima. Našu pobjedu moramo znati živjeti i sačuvati kao svoju slobodu - kazao je u propovijedi fra Ivan Nimac.

VIJENCI NA SPOMEN KRIŽU

Obilježavanje Dana domovinske zahvalnosti počelo je ujutro budnicom kninskim ulicama u kojoj su sudjelovali Puhački orkestar Hrvatske ratne momarice iz Splita i mažoretkinje "Halubajke" iz Viškova. Izaslanstva Vlade i grada Knina na gradskome su groblju kod središnjega križa položili vijence u spomen na poginule branitelje u Domovinske ratu i zapalili svijeće. Proteklih je dana u Kninu održan niz kulturnih, zabavnih i sportskih priredbi u čast Dana pobjede.

(Slobodna Dalmacija 6. kolovoza)

Slovenske ribarice ponovno u hrvatskim vodama

13. kolovoza - Dvije slovenske ribarice jutros su ponovno prešle crtu razgraničenja na moru između Hrvatske i Slovenije - priopćeno je iz Istarske policijske uprave. Prema riječima Štefanije Prosenjak-Zumber, glasnogovornice PU-a, djelatnici umaške Lučke kapetanije dojavu su zaprimili oko 7 sati i odmah su izašli na mjesto događaja. Utvrđeno je kako se jedna slovenska ribarica nalazi 0,5 a druga 1,5 nautičkih milja unutar hrvatskog teritorijalnog mora - izvijestila je policija. Zbog učestalih incidenata u Piranskom zaljevu, u Puli se u 10 sati trebaju sastati ministri vanjskih poslova Tonino Picula i predstavnici hrvatskih ribara iz Istre.

Slovenski policijski izvori potvrdili su jutrošnji ponovni incident u vodama Piranskog zaljeva, ali, kao i u slučajevima proteklog tjedna, tvrde da slovenski ribari nisu bili u hrvatskom dijelu zaljeva. Glasnogovornik ministarstva unutarnjih poslova Miran Koren potvrdio je za slovensku agenciju STA da je do incidenta došlo, dodajući kako je riječ o događaju koji se odvija prema istom scenariju kao i incidenti prošlog tjedna.

Službena verzija Ljubljane je da su prošlotjedni događaji u zaljevu pokušaj Hrvatske da isforsira međunarodnu arbitražu te kako slovenska policija u Piranskom zaljevu provodi kontrolu koju je imala i na dan proglašenja nezavisnosti. Slovenski diplomati tvrde kako se, zbog posebnih okolnosti i paralelnog sporazuma Dmrovšek-Račan, u zaljevu ne može primjenjivati pravilo kontrole zaljeva crtom sredine prema Konvenciji o pomorskom pravu UN-a. (HRT)

Ivo Perić: Povijest Hrvata (Odlomak iz knjige)

Kratak vijek države Slovenaca, Hrvata i Srba

Istog dana kad je proglašena Država SHS (29. listopada 1918.), Predsjedništvo Narodnog vijeća SHS - kao vlada te države, sa sjedištem u Zagrebu - obavijestilo je zapovjednika austrougarskih postrojba na talijanskom bojištu u kojima su se pretežno nalazili Hrvati, Slovenci i Srbi, da obustavi daljnje ratovanje i da se ta vojska povuče u vojame. Uputilo je tog dana i apel zelenom kadru da prestane pljačkati i paliti te da se njegovi pripadnici jave u najbliže vojame ili vrate svojim kućama.

Osim Predsjedništva Narodnog vijeća SHS, kao središnje vlade, osnovane su i četiri zemaljske, pokrajinske vlade i to: za Hrvatsku i Slavoniju u Zagrebu, za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu, za Sloveniju u Ljubljani i za Dalmaciju u Splitu. Svaka zemaljska vlada imala je svog predsjednika i svoje povjerenike za razna područja uprave.

U općinskim središtima na cijelom prostoru Države SHS djelovali su općinski odbori Narodnog vijeća SHS. Ponegdje su se oni iskazali kao stvarna vlast, a ponegdje tek kao politički organi koji su imali izvanjski utjecaj na postojeće općinske uprave.

Predaja austrougarske ratne flote Narodnom vijeću SHS - prema odluci cara Karla - obavljena je 31. listopada 1918. u Puli, glavnoj austrougarskoj ratnoj luci. Flotu je predao zadnji zapovjednik austrougarske ratne momarice Miklos Horthy na admiralskom brodu Viribus Unitis, a primio novi, od Narodnog vijeća SHS postavljeni zapovjednik, kontraadmiral Janko Vuković-Podkapelski. Nakon te primopredaje na svim ratnim brodovima u pulskoj luci izvijesene su hrvatske zastave. Sutradan, 1. studenog 1918. dva diverzanta, pripadnika talijanske ratne momarice, uspjela su podmetnuti eksploziv pod admiralski brod Viribus Unitis, koji je nakon snažne eksplozije potonuo u pulskoj luci. S njim je potonuo i Janko Vuković-Podkapelski i dio posade.

Narodno vijeće SHS odredilo je da Jugoslavenski odbor, koji je do daljnjega ostao u inozemstvu, zastupa Državu SHS u njezinim vanjskim poslovima. O tome je Anton Korošec, predsjednik Narodnog vijeća SHS, posebnom notom obavijestio vlade Italije, Francuske, Velike Britanije i SAD.

S obzirom na različita stajališta o ujedinjenju Države SHS i Kraljevine Srbije postojala je potreba da se ta stajališta usuglase jednim dogovorom na međunarodnoj razini. Zbog toga je u Ženevi od 6. do 9. studenog 1918. održan sastanak na kojemu su sudjelovali Anton Korošec, predsjednik Narodnog vijeća SHS, Nikola Pašić, predsjednik srbijanske vlade, te predstavnici Jugoslavenskog odbora i srbijanske oporbe. Pregovori su bili naporni zbog sukobljavanja dviju različitih vizija ujedinjenja: one o potrebi poštovanja ravnopravnosti, koju su zagovarali Hrvati i Slovenci, i one o osiguranju velikosrpske hegemonije, koju su zastupali Srbijanci.

Najzad, pod pritiskom predsjednika francuske vlade na srbijansku stranu u tim pregovorima, postignuta su neka zajednička stajališta koja su bila sadržana i u zajedničkoj izjavi (Ženevska deklaracija): srbijanska vlada priznala je ravnopravnost Države SHS s Kraljevinom Srbijom glede provođenja ujedinjenja. Bilo je dogovoreno osnivanje zajedničke vlade te da će o unutarnjem uređenju zajedničke države odlučiti ustavotvorna skupština. Ženevski je sporazum omogućavao stvaranje zajedničke federativne države. Tomu su se protivili ne samo Pašić, nego i neki članovi srbijanske vlade, što je u njoj izazvalo krizu i formalnu Pašićevu ostavku na položaju njezina predsjednika. Time je smišljeno bio odbačen Ženevski sporazum kao da ga nije ni bilo.

Kao potpredsjednik Narodnog vijeća SHS Svetozar Pribičević, hrvatski Srbin (velikosrbin), imao je veliki utjecaj. Taj je utjecaj osigurao tako što je Središnji odbor Narodnog vijeća SHS malokad sazivan i sav je rad Vijeća bio usmjeren preko njegova Predsjedništva. A u Predsjedništvu je glavna riječ pripadala lukavom i nametljivom Pribičeviću. On je onemogućio primanje Stranke prava u Narodno vijeće SHS jer nije želio da u tom vijeću ojačaju izraziti Hrvati. U skladu s nalogom Predsjedništva, zapravo Pribičevića, uhićeni su i zatvoreni neki hrvatski suci i odvjetnici, pa neki hrvatski zastupnici, npr. Aleksandar Horvat i Ivica Frank, zatim neki hrvatski generali, npr. Stjepan Sarkotić i Antun Lipošćak. Pribičević je Predsjedništvu nametnuo da ono pozove srbijanske vojne odrede, što je srbijanska vlada jedva dočekala i od 9. do 18. listopada 1918. poraznjestila svoju vojsku po Hrvatskoj i Slavoniji, Bosni i Hercegovini te Dalmaciji. Pribičević je stalno isticao da ujedinjenje Države SHS s Kraljevinom Srbijom treba bezuvjetno i što prije provesti.

Pribičevićem nastojanjima da se ujedinjenje Države SHS i Kraljevine Srbije što prije obavi išla je u prilog i sve napetija situacija. Tu

napetost stvarala su unutarnja previranja, ali još više širenje talijanske okupacije hrvatskog i slovenskog teritorija (na osnovi realiziranja Londonskog ugovora iz 1915.). U tom ozračju vođena je rasprava o ujedinjenju i na sjednici Središnjeg odbora Narodnog vijeća SHS 23. i 24. studenog 1918., održanoj u sabornici u Zagrebu. U raspravi su sudjelovali gotovo svi članovi odbora. Neki od njih govorili su i više puta. Među njima osobito se istaknuo Stjepan Radić, koji je uporno zagovarao samo uvjetno ujedinjenje, tj. da Hrvatska u novoj, zajedničkoj južnoslavenskoj državi mora biti ravnopravna, a ne izložena prevlasti Srbije. Nije stoga slučajno da su nahuškani demonstranti, koji su podržavali Pribičevićeva stajališta, ispred sabornice zahtijevali da im se Radić izruči.

Taj je odbor najzad izabrao delegaciju od 28 osoba za pregovore o ujedinjenju i prihvatio Naputak kojeg se ta delegacija trebala pridržavati za predstojećih pregovora u Beogradu. Pri glasovanju za članove delegacije i za Naputak jedino je glas Stjepana Radića bio protiv. Radić je u članovima te delegacije gledao pretežno lakovjerne ljude, s kojima će Pribičević lako moći manipulirati na štetu hrvatskog naroda. I zbog toga, zabrinut za sudbinu Hrvatske, Radić je uputio svoj neposredni apel članovima te delegacije: 'Još nije prekasno! Ne srlajte kao guske u maglu!'

Ono, čega se Radić bojao, to se i desilo. Došavši u Beograd, delegacija Narodnog vijeća SHS - pod utjecajem Svetozara Pribičevića - odustala je od Naputka, izradila Adresu o ujedinjenju (bez ikakvih uvjeta) i predala je regentu Aleksandru. On je prihvatio takvu Adresu i 1. prosinca 1918., u ime svog oca, kralja Petra Karadorđevića, proglasio ujedinjenje Države SHS s Kraljevinom Srbijom u 'jedinstveno Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca'.

Tako provedeno ujedinjenje i nastanak Kraljevstva SHS odobrila je zatim srbijanska Narodna skupština. Hrvatski sabor nije sazvan, iako je bilo zahtijeva da se sazove i izjasni o provedenom ujedinjenju. A nije sazvan zbog toga što su Svetozar Pribičević i neki njegovi istomišljenici iz redova bivše Hrvatsko-srpske koalicije pretpostavljali da Hrvatski sabor sigurno ne bi odobrio tako provedeno bezuvjetno ujedinjenje.

Iz naše povijesti...

4. kolovoza 1995. : Digla se "Oluja"

U zoru, u pet sati, digla se oluja koja je pomela "krajinu" u samo četiri dana. Hrvatska vojska i redarstvo počeli su oslobađati tzv. sektore Sjever i Jug na bojišnici dugoj 700 kilometara, dok su elektronski mediji prenosili poruku predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana građanima srpske nacionalnosti kojom im se jamče sva prava, a pripadnike paravojnih postrojbi poziva na predaju, nudeći im amnestiju. Hrvatske građane srpske nacionalnosti poziva se da ostanu kod svojih kuća i dočekaju hrvatsku vlast.

5. kolovoza: Oslobođen je Knin

Oko podneva objavljena je vijest: hrvatske postrojbe ušle su u Knin! Knin je oslobođen! Na kninskoj se srednjovjekovnoj tvrđavi konačno zavijorio dvadesetmetarski hrvatski stijeg, javio je Hrvatski radio u vijestima u 12 sati.

6. kolovoza: Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman u Kninu, predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman stigao je danas u 16 sati i 30 minuta u stari hrvatski grad Knin, nakon nešto više od 24 sata koliko je prošlo od veličanstvena ulaska hrvatskih vojnih i redarstvenih snaga u središte Knina, izvijestila je Hrvatska televizija (HTV) u vijestima u 18 sati. Predsjednik Tuđman pozdravio je i nakratko porazgovarao s pripadnicima svečano postrojenih postrojba 7. i 4. brigade Hrvatske vojske koje su prve ušle u Knin. Prije nego se zaputio u obilazak grada Knina, predsjednik Tuđman je, komentirajući veličanstvenu pobjedu Hrvatske vojske, izjavio: "Oslobađanje Knina znači više negoli samo osvajanje hrvatskoga područja i hrvatskoga grada. Znači stvaranje uvjeta za stabilnost hrvatske države za stoljeća unaprijed."

ZAGREB, 7. kolovoza (Hina) - Vojna operacija "Oluja '95" u bivšim sektorima 'sjever' i 'jug' je završena, a ustavno-pravni poredak i nadzor nad tim hrvatskim područjima danas u 18 sati potpuno su uspostavljeni, izjavio je ministar obrane Republike Hrvatske Gojko Šušak na večerašnjoj konferenciji za novinstvo Informativnog stožera Političke uprave Hrvatskog Ministarstva obrane, sedmoj od početka operacije. Akcija je počela 4. kolovoza u 5 sati i za 84 sata Hrvatska vojska i policija ostvarile su svoj zadatak i stale na međunarodno priznate granice Republike Hrvatske, izjavio je ministar Šušak.

Bijaše još osam dana do alke.

Osam dana do onda, ali još mnogo prije sva se Krajina uznemiri. Nabrajaju se konji, alkari i njihovi momci, pa odore momaka i alkara.

A osobito u središtu Cetinske krajine, Sinju lijepom, sva srca življe udaraju, a mišice i žile mladića nategnute su kao negda viteški lukovi. Ta Sinj je kolijevka i davno sijelo alke; a donedavna alku su trkali sami Sinjani. No u novije doba mogu i ostali iz Krajine sinjske, samo ako su junačka srca i struka, a poštenja okaljali nijesu: ta i njihovi su stari lijevali krv za slobodu.

Pa i sâm je varoš gledati kao viteško gnijezdo. Stare se kuće okupile kraj dviju tvrda iz davnih vremena: jedna je niža na stmoj klisuri sred varoša, a druga više mjesta, također na stmini, s bedemima i kruništima.

A s njih se vidi golemo polje s dugim redovima jablana i vrba kao vojska što pozivlje na junački megdan. I na dalekim brdima vide se druge kule, jednako ratobome i ohole.

Na tome istom polju, u staro doba, a kolovoza mjeseca, sinjski vitezovi poraziše Mehmed-pašu i posijaše to polje sa jedanaest hiljada turskih lešina.

Zato je i postala alka na vječnu uspomenu onoga junaštva - i zato da se ono staro viteštvo ne izgubi: u Cetinskoj krajini služila je alka uistinu da želja za slavom i pobjedama bude još veća.

Ta na raskršćima i njivama, po livadama, seoskim putovima i svuda vida se povaljano golemo kamenje s kojim se cetinski momci umeću - i biljege do kojih su doskakivali. A kad bi kaki delija drugu metu vrlo prebacio, rekli bi Cetinjani da bi se junak mogao ukopati koliko ga je nadmetnuo. Pa vidjelo se u svemu da je Cetinjanima junačka smrt nešto najljepše na svijetu.

Ali i umetanje i uskakivanje i rvanje, pa konjska trka po livadama, ništa su prema alci.

Ta alka je začarala i dvije krunjene glave! Dva su kralja došla da vide tu alku, i oba dadoše bogate darove i alci i dobitnicima, a slika je te junačke trke u kraljevskom dvoru i sad.

I nije da u samoj Cetini o njoj govore. Ta svake godine dovrve stotine i stotine iz krajine Imotske, Kninske i Vrljičke - pa Petropoljci i Primorci te oni iz Bosne bogate i gospode odsjud - a ne čini se toliko puta uzalud. Svi odu zadovoljni i opet se druge godine vraćaju da se čude istoj ljepoti.

Pa imaju čemu.

Tu vidiš sav sjaj kraljevske pratnje, sve junaštvo starih vitezova i šarenilo svakojakih nošnja narodnih, da se to ni pripovjediti ne da. Gledajući u žaru kolovoškog sunca povorku alkara na čilim konjima, ne vidiš drugo do prelijevanja baršuna i svile, pak bljesak zlata i srebra.

A kakvi su sve to momci: neki visoki i široki kao planine da se zemlja pod njima trese, a drugi vitki i okretni da bi tri konja preskočili ujedanput. No svi mišićavi, vatrena oka i junačkoga držanja da bi s njima udario i na čitavu vojsku.

Koji momak nije taki, ne može ni da trče alku.

Na svakom je alkaru kalpak od kunovine s bijelom visokom čelenkom od ždralova perja, a na nogama čizme obrubljene srebrom i zlatnim uredom, pa kitom i ostrim mamuzama. Britka mu je čorda o bedri, te ubojito koplje u ruci. A dolama, gaće i ječerma, sve od najbolje čoje, zlatnom i srebnom smom izvezeni, i na prsima se sjaju puca, također srebrna i zlatna.

Pa "momci" njihovi, štitonoša i buzdovanari - te oni što vode edeka - konja, svega u srebru okovana - krasni su i oni. Kamparan im je crvenom čojom i gajtanima okičen, ječerma sa srebnim tokama; gaće modre, "krožet" bijel, a crvena kapa na glavi i zapeškirena. Za svilenim pasom reži starinski handžar uz dvije puške male, pa fišeci srebrni - na ramenu ubojita diljka. To je stara cetinska nošnja.

Konji alkarski, i pod samarom lijepi, okićeni su zlatnim i srebnim nakitom što zveca pri hodu a čudno šumi kod trke. A preko sedla su prebačene isto tako zlatom i srebrom vezene "abaje" što pokrivaju konje do koljena.

Kad se ta četa u redu uputi, nema oka što bi trenulo, pa i zaljubljeni ne gledaju više jedno u drugo. I staro i mlado i ženske i muškarci, gledaju samo tu sjajnu povorku i slušaju čudni šum svile i zveket zlata i srebra što se razabira i među glasovima tisuća.

Tako opremljeni alkari u divljem trku, jedan po jedan, vitkim kopljem gađaju u gvozdeno kolice koje se i zove "alka".

Ta je alka načinjena od dva obručića, jedan u drugome, što su spojeni s trima tracima također gvozdanim. I tako su na alci četiri otvora u koje se pogađa kopljem.

Koji alkar pogodi u srednje kolice što je najmanje, dobiva broj tri; gornji razdjelak što je više središta, vrijedi za broj dva - dok druga dva razdjelka što su sa strane središtu, vrijede samo za broj jedan. Ta "alka" visi na konopčiću visoko rastegnuto, ali tako da se lako može otrgnuti, i veliku jedva pedalj preko nje.

I nije samo zato teško pogoditi alku što je malena. Trče se iz prilične daljine, ali ta trka mora biti tako da se jedva konjanik i vidi. Koplje je u ruci dosta dugo i teško, pa se mora namještati istom nekoliko koraka pred alkorm da se pogodi.

A zatim konj kojim je teško upravljati jer svaki neće da trči upravo već krivuda, plaši se, a često i sama alka ne stoji mrimo, a osobito ako je imalo vjetra. Onda zamor, krika i vika, pa tisuće uprtih očiju u alkara smučuju i onoga koji je i ostario u takoj trci.

Pa još i suze što se skupe na očima u brzom trku, i pažnja da što ne pane od odore ili nakita konjskoga, te stotinu drugih stvari čine da je pobjeda toliko teška koliko i željena.

Svaki alkar trče tri puta, i koji od njih u ta tri puta najviše brojeva postigne, dobije je alku. Ako dvojica postignu isti broj, trču opet dok jedan nadvlada.

Svaki mora da se drži junački i da ništa ne padne ni s njega ni s konja mu, a na to paze za to postavljeni suci.

Ako pak alkar pogodi kopljem alku pak je pred sobom baci, a onda je opet na letu i u trku uhvati kopljem, brojevi mu se podvostručuju. Tako ako je opet uhvati u srijedu, dobiva broj šest, a to je najveće junaštvo što se može učiniti u trci.

A slava koju dobitnik postigne tako je u Cetini velika, da se taj alkar onaj čas ne bi mijenjao ni s kim na svijetu.

Glazbe udaraju, neizbrojni narod više i bući kao valovi mora o klisure. Tisuće i tisuće očiju u nj su uprte, a on ponosan, onako sjajan i lijep, gizdavo jaše kroz mnoštvo što mu sve žešće maše i kliče - k vodi, da mu svilenim trakom okiti junačko koplje.

Zatim dobiva kraljev dar od dvjesto forinti u zlatu što obično potroši za sjajnu gozbu na kojoj oko svoje sofre okupi prvu gospodu cetinsku. A sva Krajina za dugo i dugo vremena pronosi njegovo ime, pače se ni o čem drugom i ne govori.

Nije dakle čudo da je trkati alku najveća sreća junačkom Cetinjancu, to više što svaki od njih u sebi vidi dobitnika.

Dinko Šimunović, (Knin, 1. IX. 1873 - Zagreb, 13. VIII. 1933) Djetinjstvo je proveo u selu Koljane pored Vrljke i u Kijevu. Učiteljski sin, završio je i sam učiteljsku školu u Zadru, te službovao kao učitelj u Dicmu i Hrvacama. Kao književnik naglo je stekao slavu, objavivši 1909. u zadarskom Lovoru "odlomak nedovršene pripovijesti Mrkodol". Knjiga pripovjedaka Mrkodol (Mrkodol, Alkar, Muljika, Duga, Rudica) izaziva oduševljenje kritike (Matoš, Nehajev). Nakon ne baš lakog života učitelja po selima Dalmatinske zagore (dva-put je ostao udovac s četvero djece), koju je jako dobro upoznao, uspjeh mu je omogućio prijelaz u Split, gdje službuje od 1909. do umirovljenja 1927. u Graditeljskoj i umjetničkoj školi. Nakon umirovljenja seli se u Zagreb, gdje i umire. Prijateljivao je s Nazorom i Begovićem. Nije se opredijelio u borbi "starih" i "mladih".

Prvi njegov roman je Tuđinac (1911), a značajan mu je i autobiografski roman Mladi dani (1919). Ipak, u njegovom su opusu najvrednije pripovijetke, kojih je napisao oko sedamdesetak, a objavljene su u već spomenutoj zbirci Mrkodol, zatim Đerdan (1914), Sa Krke i sa Cetine (1930), Posmrtno novele (1936), te u časopisima.

Šimunović je jedan od najboljih hrvatskih pripovjedača folklornog usmjerenja, snažno se oslanja na narodnu epiku i folklornu građu, ljubeći narod i narodno, drevnost i junaštvo, usuprot neautentičnome i stranome, gradu i "lacmanima". Primjetna je hipertrofiranost njegovih likova, bilo da se radi o junaštvu i muškosti (Alkar, Demo, Kukavica, U planinama) ili o baladičnim i tragičnim djevojačkim likovima, po kojima je osobito poznat (Muljika, Duga, Rudica). Neke su mu pripovijetke autobiografskog karaktera (Počila), dok je u nekim djelima primjetna i socijalna kritika (Krčma, Mati, Pravi uskrš, roman Porodica Vinčić).

Šimunović je pisac koji je obnovio stil realističke književne baštine, uz uzore poput Gjalskog, Dostojevskog, Tolstoja, Turgenjeva. Iako je stvarao u epohi moderne, te ga se najčešće smatra za modernističkog pisca, modernost kao da ga je mimoišla.

Međunarodni incident

JUGOSLAVENSKI GRANIČARI IZAZVALI MEĐUNARODNI INCIDENT NA DUNAVU PUCAJUĆI NA CIVILE I HRVATSKU POLICIJU

Oružani napad na Dunavu!

ŠARENGRAD - Graničari Vojske Jugoslavije zasuli su rafalnom paljbom čamce na Dunavu u kojima se nalazilo 29 građana Šarengrad, među kojima je bio i dupan Vukovarsko-srijemski Nikola Šafer, predsjednik općine Bačka Palanka Zvezdan Kisić, i da stvar bude još gora - osmero djece. Granični incident koji se dogodio jučer oko 14 sati na Dunavu, kod šarengradске ade, završio je oko 18 sati kada su zarobljeni šarengradani pušteni iz vojame u Bačkoj Palanci, kamo su bili sprovedeni na ispitivanje.

Pucnjava i hapšenje hrvatskih građana pretvorio se u ozbiljan međunarodni incident, te su se samo nekoliko sati nakon toga u Iloku sastali Ivica Račan i jugoslavenski ministar vanjskih poslova Goran Svilanović.

Cijeli događaj nam je prokomentirao i župan Šafer, netom što je pušten iz vojame u Bačkoj Palanci.

- Ovo je dobro što se to dogodilo kao upozorenje da se već jednom riješi pitanje granica i da se vidi kakvi ljudi čuvaju onu drugu granicu. Također bi trebalo to ponukati hrvatsku Vladu da obrati pažnju na gospodarenje Dunavom. Imamo dobru suradnju s lokalnim vlastima i lokalnim prekograničnim stanovništvom, ali očito da vlasti Srbije misle da su gospodari Dunava no koliko se god trudili da to dokažu, mi znamo gdje je granica, rekao nam je Šafer te ispričao cijeli događaj.

Od straha, dijete u nesvjesti

- Plan je bio da obidemo adu s naše strane da prošetamo po njoj i da se vratimo u Šarengrad. Na izlasku iz Dunavca doslovce nas je dočekala rafalna paljba. Meci su padali na 20-tak metara od čamaca nakon čega smo čuli viku. Ispočetka mi nije padalo na pamet da to puca vojska već sam prvo pretpostavio da su neki krivolovci ili ekstremisti. Drugi rafal

Šarengrad u subotu sprema proslavu na Adi

Za 1100 stanovnika Šarengrada, pitomog sela kod Iloka, odlazak na Adu na Dunavu stoljećima je bio dio svakodnevnog rituala. Uoči progona iz sela 1991. godine na Adi su na gotovo 1000 hektara pašnjaka i šuma imali oko 200 konja, 500 krava i još puno više svinja i ovaca. Danas ondje nemaju nijednu životinju, uostalom, Adi ne smiju ni prići, u što su se uvjerili u nedjelju, kada su 25 mještana uz pucanje iz automatskih pušaka uhitili jugovojnici. Posjetili smo jučer Šarengrad. Uznemirenost je očigledna na svakom koraku, a jedina tema razgovora je - Ada. U selo se nakon ratnih događaja i reintegracije vratilo oko 500 stanovnika, no njihova opsjednutost Adom nije ništa manja nego prije 1991. godine. Uostalom, većina povratnika nema posao, pa je nemio incident dodatni povod da se sa sjetom spominju "prošlih vremena".

- Ada je uvijek značila Eldorado za selo. Od nje se živjelo, ali i uživalo u njenim bogatstvima, i to po nepisanim pravilima koje nijedan sistem nije mogao izmijeniti. Recimo, dan nakon Josipova, 19. ožujka, mještani su čamcima i skelom prebacivali stoku na Adu. Svaka krava ili konj je imao oznaku, svinje su se odazivale na glas svog gazde koji bi ih obilazio svaki tjedan, ponio malo soli da ga ne zaborave i prepustio ih da žive u prirodi. Priroda ih je i čuvala i hranila, a za vlasnike su značili siguran prihod od eventualne prodaje ili meso. Bilo je tu i ribe, jelena i divljih svinja. Ada je donosila i mir za dušu. Svake nedjelje na nju bi prešlo gotovo 80 posto mještana, stariji ljudi su znali tamo živjeti od proljeća do jeseni. Zato ne možemo i nećemo prihvatiti sadašnje stanje - kaže Zrinko Cibula, povratnik u Šarengrad, koji se bavi trgovinom i ugostiteljstvom, pa je i na taj način svjedok teškog života mještana.

Pred prodavaonicom u središtu sela zatekli smo skupinu mještana koji tko zna koji put pretresaju nedjeljni događaj, ali i nove planove. Prema svemu sudeći, u subotu 3. kolovoza na šarengradskoj adi sprema se velika fešta. Barem stotinjak mještana namjerava poći na obližnju pješčanu plažu, skuhati čuveni fiš, a nadaju se da će s njima opet biti vukovarsko-srijemski župan Nikola Šafer, gradonačelnik susjedne Bačke Palanke Zvezdan Kisić, koji je također uhićen u nedjelju. Zrinko Cibula

nam je ispaljen iznad glava a nakon što su meci zafijukali upozoreni smo da pristanemo uz srbijansku obalu gdje su nas 20 minuta držali s uzdignutim rukama i pod prijetnjom oružja. Postupak vojske je bio vrlo neugodan i brutalan. Nakon što se pojavio patrolni brod njihove ratne momarice odvezili su nas u vojarnu u Bačkoj Palanci. No, tamo su već malo splasnule tenzije pa smo im mogli objasniti o čemu se radi i da nismo kako to oni tvrde htjeli nelegalno prijeći granicu te da je obilazak ade bio unaprijed dogovoren s njihovim lokalnim vlastima. Što više, i njihov gradonačelnik je bio s nama zarobljen. No, kako se nismo iskrcali na njihovu obalu (dok nas oni na to nisu natjerali), mi nismo ni prelazili granicu, jer granica nije na Dunavu. Srećom, nitko nije ozlijeđen ali jedno od osmero djece je tijekom ovog neugodnog iskustva od straha palo u nesvijest, ispričao nam je Nikola Šafer.

Vojska zarobila i "svog" gradonačelnika

Iločki dogradonač Željko Sladetić, koji se također nalazio među zarobljenima, ispričao nam je kako je cijeli posjet Šarengradskoj adi bio unaprijed dogovoren sa lokalnim vlastima u Bačkoj Palanci.

- U dogovoru s ljudima preko, htjeli smo obići Šarengradsku adu čijih su 900 hektara Šarengradani stoljećima koristili. U nesporazumu koji je nastao, graničari SRJ su bez razloga otvorili vatru na nas te nas priveli u vojarnu u Bačkoj Palanci. Cijelo vrijeme je s nama bio zarobljen i Zvezdan Kisić predsjednik općine Bačka Palanka čije je ponašanje bilo korektno i ni u jednom trenutku se nije odvajao od nas a praktički bio je zarobljen kao i mi. U građenju dobrih odnosa između dva grada i dvije zemlje ovakvi incidenti se ne bi smjeli događati, rekao nam je iločki dogradonačelnik. (Glas Slavonije 29.7.)

kaže da i nakon incidenta život teče dalje, a upozorava na probleme koji se obično previde. Napominje da dio mještana čak i kruh kupuje "na poček". Priželjkuje povratak na Adu na kojoj je 1991. godine "izgubio" 50 krava. Njih su jugovojnici prodali ili zaklali, kao i svu stoku koja je zatečena. Zrinko je posijao dva jutra kukuruza kako bi, čim se bude moglo, kupio krave i odvezao ih na Adu. Nekada je većina Šarengradana imala dio blaga ondje, no sutra to sigurno neće moći. Ipak, to je već druga povratnička priča. Cibula je čak naručio i čamac, i to tradicionalni i jednostevni šarengradski čikl, koji izrađuje Tomislav Zajac.

- Nekad je svaka kuća imala čikl i to ovakav, stabilan i siguran za plovidbu i prijevoz preko Dunava. Od 80-ak čiklova preostalo je desetak, no vjerujem da će biti još narudžbi kada se omogući povratak na Adu - priča Tomislav koji je umijeće sklapanja čikla od suhe slavonske hrastovine naučio od oca i djeda, a sada to prenosi na sinove Tomislava i Željka. Čikl dug 6-7 metara nije skup, oko 500 eura, a ima i jeftinijih. - Da ljudi imaju posla, ne bih mogao dići glavu od narudžbi, a ovako radim za Zrinka. Lani sam napravio petnaestak čiklova za šumariju - kazao je Tomislav.

OSMOGODIŠNJI MARIO KOMARČEVIĆ, NAJMLADI

PUTNIK U NAPADNUTOM KONVOJU

Mario više ne bi preko vode

Najmladi sudionik nedjeljnog događaja na Dunavu bio je osmogodišnji Mario Komarčević. On je i prije dvije godine s ocem krenuo na Adu, no umjesto konja naišli su na jugovojnike i bili uhićeni. Drugo uhićenje ove nedjelje Mario na prvi pogled nije shvatio ozbiljno, strah nije pokazivao, čak je navečer kazao da bi opet išao.

- Mario je najhrabriji. Drugi puta ga uhićuju. Oni viču ruke gore, a on čačka nos - našalio se televizijski voditelj Siniša Cmrv koji je također bio među uhićenima. Šarengradani nam kažu kako je Cmrv nastojao vedri duh zadržati i u najkritičnijim trenucima, pa čak i našaliti se s jugooficirima, no i on se nakratko pritajio kada mu je jedan od njih najavio batine.

Mario je i jučer bio medijska zvijezda, a nama je kazao da više ne bi preko vode, što je razumljivo. Uostalom, rafalnu paljbu i suočenje s uperenim pušćanim cijevima jugovojnika svi Šarengrađani doživjeli su traumatično. Jedan od osam dječaka čak se onesvijestio. Mali Mario i jučer je bio svjedok neugodna događaja. Naime, na traženje novinara, išao se slikati na obali rijeke, pri čemu se fotoreporter Vjesnika Ivan Šebalj poskliznuo i zadobio težak prijelom članka lijeve noge. Vozilom Hitne pomoći prebačen je u vukovarsku bolnicu, gdje je operiran.

BURNE REAKCIJE UDRUGA I STRANAKA: Račan je morao biti energičniji

Burne su jučer bile reakcije na izgred na Dunavu. Predsjedništvo HDZ-a u priopćenju ističe kako činjenica da je Vojska Jugoslavije zadržala i hrvatske dužnosnike još više naglašava ozbiljnost toga međudržavnog incidenta. HDZ zahtijeva od Vlade da neodgodivo koncentrira političke i

Račan: Nadam se da je

ILOK - Sletjevši sinoć s helikopterom na stadion Fruškogorac u Iloku, premijer Ivica Račan izjavio je kako je ovaj incident ozbiljan i kako se nada da se više neće ponavljati. Potom se zajedno s predsjednikom Hrvatskog sabora Zlatkom Tomčićem i netom na slobodu puštenim županom vukovarsko-srijemskim Nikolom Šaferom uputio prema graničnom prijelazu na dunavskom mostu koji spaja Ilok i Bačku Palanku, gdje je uslijedio susret s ministrom vanjskih poslova SR Jugoslavije Goranom Svilanovićem. Razgovor je obavljen na hrvatskoj strani granice u vrlo improviziranim uvjetima - montažnim prostorijama carine. Razgovori zatvoreni za javnost trajali su dvadesetak minuta, a ono što se moglo vidjeti kroz stakla vrata bili su vrlo zabrinuti izrazi lica sugovornika.

U izjavi za novinare Račan je izrazio ogorčenost poradi ovog nemilog incidenta. "Ovo je srećom jedan od rijetkih, i osobno se nadam i duboko vjerujem, od posljednjih incidenata. Ljudi s obje strane Dunava trebaju živjeti u miru. Posebice nezadovoljstvo izražavam zato što se pucalo", izjavio je Račan.

S druge pak strane jugoslavenski šef diplomatije Goran Svilanović odmah je u obraćanju novinarima izrazio svoje duboko žaljenje zbog ovog incidenta. "Mislim da smo puno uradili u posljednjih godinu dana na poboljšanju odnosu između dviju država, uključivši i problem razgraničenja. Žao mi je, prije svega zato jer je pucano i jer policijski i vojni organi očigledno nisu bili upoznati s inicijativom građana i lokalnih organa vlasti koja se danas odvijala na dunavskim vodama. No, srećom nema povrijeđenih. Mi ćemo s naše strane poduzeti sve potrebne mjere

PREDSJEDNIK OPĆINE BAČKA BALANKA IZJAVIO DA JE VOJSKA SRJ ISPRAVNO POSTUPILA

Kisić: Provokacija i manipulacija hrvatske strane

BEOGRAD - U izjavi koju je jučer poslijepodne emitirala državna agencija Tanjug predsjednik općine Bačka Palanka Zvezdan Kisić je rekao kako je granična policija Vojske Jugoslavije strogo profesionalno odradila svoj posao u okvirima pravila službe graničarskih jedinica. "Riječ je o provokaciji i manipulaciji hrvatske strane" rekao je Kisić Tanjugu. I druga beogradska agencija, Beta, pozivajući se na izvore na vrhu generalštaba VJ, ističe da su granične jedinice postupile u skladu s predviđenom procedurom. "Graničari su ispalili pet metaka u vazduh tek nakon što su četiri broda nenajavljeno ušla na jugoslavensku stranu i ignorirala više poziva da pristanu uz obalu". Beta ističe da su u VJ demantirali navode hrvatskih

JUGOSLAVIJA ODBACILA RAČANOV POZIV DA POVUČE VOJSKU S HRVATSKO-JUGOSLAVENSKE GRANICE

Jugovojska ostaje na granici

ZAGREB - Vojska Jugoslavije ostaje na hrvatsko-jugoslavenskoj granici, unatoč tome što je premijer Račan u četvrtak pozvao SRJ da povuče vojsku i demilitarizira to područje kako bi pridonijela dobrosusjedstvu i izbjegavanju incidenata poput nedavnoga na Šarengradskoj adi. Ministar vanjskih poslova SRJ Goran Svilanović odbacio je u četvrtak mogućnost da Vojska Jugoslavije bude povučena s granice, javio je beogradski Radio B92.

Svilanović je najavio novu koncepciju osiguravanja granice, ali tek nakon što se usvoji Ustavna povelja o novoj državi Srbiji i Crnoj Gori. "Nadležni organi i Vrhovni savjet obrane SRJ većsu pripremili plan za pograničnu policiju ili specijalnu upravu za osiguranje granica, tako da taj posao neće obavljati ni VJ ni policija. Ti razgovori stali su zbog

diplomatske napore na rješenje graničnih problema, i sa SRJ, i s BiH.

- Incident na Dunavu samo je pokazatelj koliko je i ono što je prezentirano građanima obiju država o uspostavi dijaloga i bilateralnih odnosa opet jedna lažurija - izjavio je jučer predsjednik Srpske narodne stranke Milan Đukić. - Prema izjavama u našim medijima, reklo bi se da druga strana provocira. No, kad vidimo taj rt, pitam se što smo tražili tamo gdje nismo ništa izgubili. Možda zato da bi se izazvale političke tenzije, koje bi se onda trebale prenijeti u Sabor, možda baš oko i zbog rasprave o Zakonu o manjinama. Sad će se pri raspravi čuti četnici, zločinci, agresori, a sadržaj Zakona bit će zasjenjen - rekao je Đukić.

Predsjednik vukovarsko-srijemske podružnice HIP-a Pero Čorić smatra neshvatljivim i neprihvatljivim postupak mandatar Ivica Račana i predsjednika Sabora Zlatka Tomčića koji nisu bili u stanju energičnije stati u zaštitu suvereniteta i svojih građana, nego su dopustili da ih jugoslaven-ski šef diplomatije Svilanović ponizi. (Većemji list 30. srpnja)

ovo posljednji incident

kako bismo ispitali okolnosti ovoga što se danas dogodilo. U prvom redu drago mi je što je premijer Račan poduzeo inicijativu da se sretnemo ovdje i odmah razgovaramo kako se ovakve stvari ne bi događale. Mislim da su obje vlade u stanju držati stvari pod kontrolom kako bi osigurale buduću sigurnost svojih građana", rekao je Svilanović.

Na novinarsko pitanje je li za ovakav događaj dovoljna samo isprika, Svilanović je još jednom izrazio žaljenje, naglasivši kako do njega sigurno ne bi došlo da je ispoštovana redovna pogranična procedura. Istaknuo je i kako ne zna sve detalje ovog događaja jer u međuvremenu nije uspio razgovarati s odgovornim organima jugoslavenske vojske i policije. Također je i odbio svaku pomisao na anarhiju u redovima jugoslavenske vojske kako su to sugerirali pojedini hrvatski novinari, te odlučno reagirao na optužbu Siniše Čmrka zagrebačkog HTV voditelja koji je tvrdio kako se namjerno pucalo na djecu prisutnu kod ovog incidenta.

- Pucano je u vodu koliko ja znam kako bi se zaštitio teritorijalni integritet Jugoslavije, zaključio je Svilanović.

Hrvatska strana je inzistirala na isprici, a Račan je najavio nastavak razgovora o ovom pitanju. Također je istaknuo kako svakako očekuje rezultat istrage s jugoslavenske strane.

U neformalnom dijelu razgovora koji je potom uslijedio moglo se naslutiti kako Svilanović objašnjava Račanu da izražavanje žaljenja zbog incidenta za njega automatski znači i ispriku. Oko 21 sat premijer Račan i predsjednik hrvatskog Sabora Tomčić posjetili su dvorac u Iloku te kratko razgovarali sa sudionicima događaja te lokalnim gradskim i županijskim dužnosnicima. (Glas Slavonije 29.7.)

medija da je s patrolnog čamca pucano na hrvatska plovila. Međudržavni incident u ovdašnjim medijima i nije izazvao neku naročitu pažnju.

Vodeći tiražni listovi "Blic", "Glas javnosti" te naročito "narodni" list - "Večernje novosti" u današnjem izdanju događaju nisu posvetili ni jednog retka. Od značajnijih tiskovina jučer ujutro jedno je "Politika" događaju dala zasluženo mjesto citirajući uglavnom izjave ministra Svilanovića s mandatarom Račanom i predsjednikom parlamenta Tomčićem. Elektronski mediji, koji su događaj zabilježili, fokus su usmjerili k razgovoru predsjednika Mesića i Koštunice. Da događaju jugoslavenska javnosti ne poklanja naročitu pažnju svjedoči i web site Radija B-92 gdje do jučer poslijepodne nije bilo ni jednog komentara vezanog uz ovaj događaj. Ovdašnja javnost poklanja mnogo više pažnje pobjedi Slobodana Miloševića na izborima u Medvedu nego oružanom incidentu na Dunavu. (Glas Slavonije 29.7.)

rada na Ustavnoj povelji. Dok taj posao ne bude završen, granica će biti osiguravana kao i do sada, a poslije usvajanja Ustavne povelje načinit će se nova koncepcija", rekao je Svilanović beogradskoj agenciji Beta. Dodao je da ne zna kada će ta nova koncepcija biti gotova. "Možda godinu ili dvije, ali do tada će naša granica biti osiguravana kao i sve ostale u Europskoj uniji. VJ radi svoj posao korektno, nema uznemiravanja, nema više razine spremnosti ni opreznosti", kazao je Svilanović.

Ovdje valja podsjetiti da s jedne i druge strane sjevernoga dijela hrvatsko-jugoslavenske granice već četiri godine vlada vojni nerazmjer. Hrvatska, naime, i dalje poštuje obećanje međunarodnoj zajednici da će demilitarizirati Podunavlje, koje je mirno reintegrirano uz pomoć UNTAES-a. Od kada su hrvatske državne vlasti preuzele granicu, ondje su najprije bili policijski specijalci, od kojih je granicu preuzela granična policija. Jugoslavija, međutim, svoju vojsku s granice nikada nije povukla.

(Glas Slavonije 2. 8.)

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 110, 15. VIII 2002.

POVIJESNI PREGLED U POVODU 287. SINJSKE ALKE

Stoljeća utrke Alke i politike

Kovitlac između Alke i politike počinje od druge polovice XIX. stoljeća. Tada se počeo topiti vjerski motiv, a zbog povijesnih okolnosti jačaju različiti politički, liberalni i socijalni poticaji, koji zapljuskuju i malu sinjsku varošicu. U doba hrvatskoga narodnog preporoda nemir je ušao i u alkarsko društvo, jer su u upravi bili autonomaši pa Alka nije bila "narodna i hrvatska", kao što nije bila ni do drugoga, odnosno trećega hrvatskog preporoda.

Nepoznati je mletački ratni izvjestitelj u svome "Dnevniku opsade" zapisao sve što se događalo u Sinju od 23. srpnja, kada se velika turska vojska (možda i 60.000 vojnika) spustila u ljetu 1715. iz Livna do Cetine i kada je počela opsjedati sinjsku tvrđavu, do 14. i 15. kolovoza 1715., "na dan naše Zaštinitice", kada su Osmanlije bezglavo napustili sinjsko bojište. Tada je sinjsku tvrđavu branilo tisuću ili tisuću i pol ljudi. S vojnicima su bili i sinjski franjevci na čelu sa fra Pavlom Vučkovićem. Bezimeni pisac "Dnevnika" ne spominje razloge nagloga povlačenja turske vojske.

Srednjovjekovno podrijetlo

"Sinjani, međutim, da vječito proslave pobjedu prošle godine, ustanoviše vitežku igru, u kojoj mladi momci, a i zreliji ljudi, trčeći na vas mah na konjima pogađaju kopljem u gvozdeni kolut, koi se zove halka", piše fra Ivan Marković u knjizi "Sinj i njegovo slavlje", godine 1887."

Prema navodu, trčanje alke počelo je godine 1717. U početku alku su trčali na Veliku Gospu, pa je Gospina svetkovina u Sinju postala crkveno-narodnom svečanošću. Pogrešno je mišljenje da je Sinjska alka autohtona ili samonikla, ili pak da je došla s Turcima s Istoka.

Zametke Alke treba tražiti, slaže se većina istraživača, u srednjovjekovnim viteškim igrama, kojih je bilo mnogo u tadanjoj Europi, poglavito u katoličkim mediteranskim zemljama, zapravo u Mletačkoj Republici.

Fra Šimun Milanović drži da je Alka nastala u Zadru godine 1409., "u spomen pripadanja (Dalmacije) pod vlast mletačku". Dakako, u Zadar, glavni grad tadanje mletačke Dalmacije, došla je iz zapadnoeuropskog kulturnog i kršćanskog kruga, kao što su došle i sve druge kulturne i gospodarske tečevine, koje stoljećima oplemenjuju taj sredozemni i hrvatski grad. Pišući o dalmatinskim alkama, slično drži i Stjepan Gunjača, koji naglašava vjerski motiv.

Alku su igrali i po drugim dalmatinskim gradovima, ali sve su one nestale u prvoj polovici prošlog stoljeća, zbog različitih nepogoda i nedaća, a samo se Sinjska alka očuvala do danas. K tome, Sinjska je alka oblikovala i vlastiti identitet u ozračju franjevačke duhovnosti, narodnih običaja, kičene nošnje iz galantnoga XVIII. stoljeća, opreme i pravila alkarske igre.

Statut je rađen na temelju ditiramske pjesme hrvatskog odnarodjenog pjesnika Leonarda Dudana. Ta je prigodna pjesma, koja je napisana uoči ilirskoga preporoda, s umetnutom ljubavnom pričom između mladoga alkara Filanta i prelijepe Sinjanke, služila za izradu prvog alkarskog statuta 1833. godine.

Najzaslužniji - franjevci

Za razliku od drugih dalmatinskih gradova, Sinj nije imao renesansno graditeljstvo te kulturnu i književnu baštinu. Turski putopisac Elvija Čelebija pisao je o gradiću Sinju, koji je na stjenovitom brdu. U tvrdavi je careva džamija, tu su žitna skladišta i nekoliko malih siromašnih kuća, koje su pokrivene drvenim daščicama i ševarom. Od svih su najvelebnije kuće Muhamed-efendije i dizdara. Divi se vinogradima i smokvama...

Halka je turska riječ, koja znači - mali željezni kolut. Svi autori koji su pisali o Alki drže da se ona sačuvala u Sinjskoj krajini zbog povijesne uspomene na Gospinu pobjedu nad Turcima 1715., kao izraz duboke religioznosti sinjskog kraja, epske kačićevske antiturske narodne pjesme, povijesnih i političkih prilika u hrvatskim nemirnim područjima, koja su presijecali habsburški, mletački i turski imperij.

Najveću zaslugu imaju sinjski franjevci, koji su s Gospinom slikom došli u Cetinu s narodom iz Bosne, koncem XVII. stoljeća, nakon što su se povukli Turci.

S Gospinom pobjedom nad Turcima 1715. i dolaskom mira 1718. u Sinju se razvija i marijansko svetište, koje opslužuju franjevci, domaći sinovi. Svetište Gospe Sinjske od svoga početka bilo je neka posebna otajstvena veza između neba i zemlje. Alka i čudotvorna Prilika iznikle su iz istih vrijezi i zato bi Alka bez Gospe bila kmja, a Sinjska Gospa bez Alke isprazna. Ljetopisac piše: "Da to je bila njezina pobjeda, nema nikakve sumnje. Sami Turci pričaju da su gledali svaku noć u vrijeme ospidnuća

odit po zidu jednu ženu u velikoj svitlosti". Pobožni ljetopisac ne donosi vlastito svjedočenje ili viđenje sinjskih branitelja nego Turaka.

Sa svojim tradicionalnim duobrižništvom franjevci su se osjećali čuvarima katoličanstva i narodne svijesti, te političkim i vjerskim narodnim predstavnicima. Vjernici koji su živjeli tzv. življeno kršćanstvo bili su stalno i tiho povezani sa sinjskim svetištem i tako su ustrajno gradili svoju marijansku duhovnost i pobožnost bez natruha marioloških začoljica o bezgrešnom začecu i uznesenju. Gospa Sinjska, a prije toga Gospa Ramska, postala je čudotvorna.

Topljenje vjerskog zanosa

U povijesti nadnevci Alke često su se mijenjali. U prošlom stoljeću održavala se prve nedjelje poslije blagdana Uznesenja Blažene Djevice Marije ili u prvu nedjelju u kolovozu. Promjenom nadnevka počeo se topiti i vjerski zanos, a počeli su jačati politički poticaji.

U doba francuske vlasti u Dalmaciji Alka se ugasila, jer su Francuzi, zbog dobrih političkih odnosa s Turcima i modernih prosvjetiteljskih ideja zabranili tu igru.

Za austrijske vlasti, koja je bila protuturska, Sinjani su 1818. obnovili Alku, u prigodi posjeta cara Franje Prvoga i njegove žene Karoline. Tom je prigodom car slavodobitniku Frani Tripalu darovao kraljevski grb, lentu, skupocjeni prsten s briljantinima te ga proglasio plemićkim vitezom. Od tada se ta viteška igra održava svake godine na dan rođenja vladajućega cara, kako piše Marković, ili kako puk kaže - na kraljev dan. Od te godine, kada se Franji Prvomu dva puta trčala Alka, počinje i kovitlac između Alke i politike, koji traje do danas. Očito je da Alka ne može bez politike, kao što politika ne može bez Alke. Ruku na srce, Alka je gotovo uvijek, silom prilika, bila režimska, ali je uvijek i nadživjela svoje gospodare: Mletačku Republiku, Napoleonovu Iliriju, Habsburšku Monarhiju, Kraljevinu Jugoslaviju, NDH i, naposljetku, socijalističku Jugoslaviju. Njoj su u pohode dolazili mnogi vladari, carevi i kraljevi, poglavnici i poglavari, maršali i predsjednici, a i ona je išla u posjet njima, kao 1908. u Beč, prilikom proslave 60. godišnjice carevanja Franje Josipa, ili 1922. prilikom ženidbe kralja Aleksandra Karađorđevića u Beogradu, ili za vrijeme III. kongresa USAOJ-a 1946. u Zagrebu.

Aleksandar, Pavelić, Tito...

Nakon stvaranja južnoslavenske državne tvorevine zakašnjelim balkanskim državotvornim romantičarima Alka je bila kao nasušna potreba, a alkari su iskazali svoju vjernost narodu, kralju i otadžbini. Srpska kraljevska kruna Alku je objeručke prigrlila, jer se održava u spomen pobjede nad Turcima, a nije suvišno spomenuti da su Osmanlije Srbima najveći neprijatelji od Kosovske bitke. Iako su srpski radikali napadali alkare kao austrofile, sinjski su alkari, godine 1922., trčali na Alki u Beogradu, na kraljevskoj svadbi Aleksandra Prvog Karađordjevića i rumunjske princeze Marije. Alka nije održavana prve tri godine u Drugomu ratu. U NDH Alkom se kitio poglavnik Ante Pavelić, a nakon rata, bez obzira na to što je bila bliska ustaškoj vlasti, komunistički predsjednik J. B. Tito. Potom, nakon stvaranja hrvatske države, bez obzira na to što je bila bliska socijalističkoj vlasti, i hadezcevski državni poglavar Franjo Tuđman. Tito i Tuđman bili su i doživotni počasni alkarski vojskovođe. U tijeku nenarodnih i narodnih vladavina alkari su podanički prisustvovali pokopu: kralju Petru, Titu i Tuđmanu.

Nakon Drugog rata, pjesnik i partizan Vladimir Nazor spasio je Alku, jer je bila u nemilosti. Prisjetimo se, Nazor je ponovo objavio pripovijetku "Alkar" Dinka Šimunovića, kao jubilarno izdanje, u nakani da pomogne bolesnu i skrhanu piscu, koji je umro u neimaštini premda je disao jugoslavenskim plućima. (Većemji list 5. kolovoza)

Iz naše zajednice

Lički piknik

Slavonski narodni običaji (Cvelferija), nastavak

Vruća ručkonoša i ladna vodonoša

Žega. Vručina. Sunčeve zrake prže. Vrime pravo za žetvu i mora se iskoristiti. Iz "Babinog budžaka" su ne ritko znali zapriti ledonosni oblaci, a tad ode mast u propast. No, i pored utrke s vremenom i želje da se što više pokosi da manje ostanu za posli podne, dosta je znoja proliveno, vode popito, a i trbu se počne buniti. Podne je blizu. S crkvenog tomja se čuje zvono. Prvi bi se čuo dječak, prostirač uža: "Podne, podne zvoní, zar ne čujete?" Na njivama su dalje i di se crkveno zvono ne čuje, po dana se određivalo po visini sunca i ljudskoj sini - ladu. Najtočnije vrime za podne je dolazak ručkonoše. Ručak se donosi od kuće na njivu. Reduša je zgotovila nješta kašikom. Nije to bilo baš nješta. Maune, grašak, mladi krompir, gra sa šunkom il slaninom, onom debelom i bilom, rakija i ladna voda iz bunara. Onaj ko nosi ručak mora biti "vručica ručkonoša i ladna vodonoša". Reduša iz lonca s uvima naspe jelo. Plejani tanjuri se za sve duše za ručkom metnu na lonac pa služe ko poklopac. Onda se s uzicom jedan kraj sveže sa jedno uvo, pa priko za drugo. Uzica služi za vatanje i nošenje lonca u jednoj ruki. U drugoj ruci je "čobanja" s ladnom vodom ili "pletenka" (staklena boca opletena šibom). Voda se ljevala iz ladnog bunara. U Gunji je to bio Tucin bunar na kraju sela, priko puta Bogutovca kapele u "Krčevini". Voda ladna da zubi utmu. Bilo je dobre vode i na njekim bunarevima na stanu Šokčevića, Tumačića, Živanovom, Varovića.... U bilu lanenu tkanu torbu se metne kru. Još ako je ujutro pečen pa vruć, pa ako ga reduša i umota u lanenu tralju (krtu), ispeče leđa ručkonoši. So se metne u drvenu soljenicu, čiji se poklopac zaglavi komadićem krpe da se ne prospe po torbi. Meće se komad suve slanine, krastavci, kašike, vilice, noževi, luk koji je dobar kad se posoli i u tralji istuca rukom. Torba se uprti priko ramena il na leđa. Obično na leđa, da ne smeta kad se u rukama nose lonac u jednoj, a čobanja u drugoj. Ako se žureć na njivu ručkonoša ne potepe na grudvu zemlje ili ciglju, raskoka palac i ne prospe jelo, donese na vrime toplo jelo i ladnu vodu, onda za njega kažu da je njihov ručkonoša i ladni vodonoša. Kose i kosiri se metnu na grane il zavuku u među. Operu se ruke, obriše znoj. Guba se raširi, prostre po zemlji, a oko njega se posjeda, prikristi i ruča. Potom se popije sva voda iz čobanje, kako ručkonoša može s najbližeg bunara doneti još jedared vode, nek ima. Kući se vraća sa suđem. Žetoci prilegnu do potlampodne u ladu dok sunce ne pride. Podnevna žega ne da u njivu. Njeki kosci otkuju kosu da bude ko britva. Između tri i četiri sata rad se nastavlja, a svršava prid večer.

Snopovi, krstovi, dopožionica

Kad je žito na njivi pokošeno, snopovi povezani, tada svi "snašaju" snopove. Snopovi se snašaju u "krstove". Krst je dva devetaka il desetaka. U njih se slaže devet ili deset snopova. Desetak je bio sigumiji, bolje je spričio prokišnjavanje. Krstovi se prave tako da se snop stavlja na snop, klas na klas, a stm napolje. Snop gomjak je okrenit ukoso stm gore, a klas dole. Ovo je zaštita da žito ne zakisne i ne proklija. Kad su složeni, uzmu se velike drvene grablje širine 1,50 do 2 m i pograba njiva. Ove "ogrebotine" bi se metale u kola i davale svinjama ili složile kraj devetaka. Gazda na kraju pribroji krstove i kaže: toliko i toliko smo napravili, dobro je il možda smo mogli i više. Zatim se nakosi djetelina pridvečer za konje i krave. Nabaca se u kola uzvrom lotri. Na djetelinu se prostre "pokrovac", posjeda i žetoci se vraćaju kući na večeru. Prije spavanja se mora namiriti marva i oprat od znoja i štale.

Kada su se sve njive pod žitom požnjevene, na kraju žetve se pravila "dopožionica" - to je ručak il večera, zavisi u koje se doba žetva završi. Tako kad zadnji snop pade, jedna vješta žetelica isplete vijenac od žita. Nosi ga u kuću domaćina, objesi na zid di visi do proljeća. Dopožionica je svečani obred. Pripremi se meso od gusaka il pataka, kokošiju, il paprikaš, supa s mesom, palačinci, filovana paprika, pohani pilići ili već nješta od toga uz rakiju. Jače gazde bi imale i pečeno prase....

"Risari" su bili manje imućni ljudi koji su uzimali žito "na ris". Na ris su davali žito koji nisu mogli na vrime požnjati sve njive. Risar je za svoj rad dobio 80 do 100 kg žita po jutru i pravo da dođe na dopožionicu.

Vozidba

Dakle, došlo je vrime vozidbe žita na guvno. Mala kola se rasklapaju, a velika sklapaju. Na lotre se stavljaju "pomoćnice" - motke debele oko 8 cm. Dvije poprečne motke, jedna naprid, druga odostrag, zovu se "catlovi". Dvi paralelne s lotrama su "pomoćnice", kao što se sve skupa zove. One pridržavaju voz napravit od snopova. Da bi bio stabilan i da stane što više snopova u voz, naprid se metnu "ljestvice". One drže voz s prednje strane, pa kočijaš može sigurno sjediti na vozu. Za

vozidbu se skupi "moba" od četiri, pet kola s pomoćnicama. Na svakim kolima je kočijaš koji zna praviti voz i "snopar" koji baca snopove vilama s dva vilca - dvovile, zbog lakšeg bacanja na visoki voz. Voz se pravi na kolima tako da se snopovi svežu uvijek s klasom metnitim unutra, a stm je na strani. Snopovi se slažu uokolo kola i pomoćnica, a u sredini po dužini na klas da se ne raspadne. Na kola se natovari tri do pet krstova. U Gunji je poznata izreka jednog lala Strajna: "Mi denemo, a oni bacadu." Vozi se na "guvno". Najgore je bilo ako je voz natovarit, a pukne na točku žbica il naplatak, pa se podmeće "palija".

Kada se s njive izvezu krstovi žita, ostanu go stmjak. Po stmjaku su se tjerale svinje da pakupe priostali klas. Siromašniji bi od gazde dobili dozvolu da rukom klasove žita uberu koje bi kasnije "pračakom" tucali, mljeli i dobili i po nekoliko desetina kila brašna. Neki su tjerali na stmjak guske, koje bi se vraćale s napunjenim voljem i na bunarskom koritu utažile žed.

Guvno, kamara....

Guvno je mjesto, površina zemljišta gdje se vršilo žito. Obično je guvno bivalo na stanu, jer je svud unaokolo njive sa žitom. Zato se za vrime zadruga nijekad nije ni uvozilo, već su se krstovi snašali na guvno. Guvno se pravilo tako da se oštrom motikom oteše trava i aluga u krug od desetak i više metara. Guvno bude ravno ko soba, ravno i čisto. Na sredinu se zabije "stožer" (stup). Na njega se sveže "jedeć", a drugi kraj konju oko vrata il ulara uzduž guvna. Prostre se žito po guvnu, razvežu snopovi i slažu klas na klas uokrug. Konj ili dva se vitlaju dok ne namotaju jdek na stožeru. Okrenu se unatrag i onda odmotavaju jdek. Vilama se rastresa da se vidi jel klas prazan, dal je ispalo sjeme. Kad je tura gotova, odstrani se slama, a žito se zgrće na rpe. Na vjetru s "polosmakom" žito se vijalo da se očisti od pljeve i sitne slame. Posli su napravite "vijare" pa je bilo lakše vijat žito. Guvna su njeka i dalje ostala na stanu, a njeka su se primetnila pod "numere" (kuće), koje su imale i "ambare". Žito se tu vozilo na kola i slagalo u kamaru (gamaru). Kamaraš je znao koliko je krstova, pa bi znao koliko će kamaru započeti. Ako je 100 krstova, otkorača deset koraka, a širinu po volji odredi ko i oblik. Kamaraš ima dva pomoćnika, koji mu dodaju snopove. Klas ide unutra, a stm napolje. Za razliku od voza, u kamari je sredina višlja od strane, da ne zakisne. Visina je kamare do pet metara, jer da je višlja, teško bi bilo bacati snopove iz kola na vr kamare. Na vr kamare se završni snopovi slažu tako da je klas dolje, a str gore. Na guvno se uvoze i zob i ječam. Ječam se uvozi već ujutro kad nije velika vručina, jer je oštar. Poznata su u Gunji bila "gladna guvna". Ona su bila za i posli drugog svjetskog rata i to u "Kmjackoj", točnije na "Posranici". Njeki kažu da je ovo izvmita rič za ovaj dio sela, i da se zove "Banica", jer je bila isprid kuće bana Josipa Šokčevića. Na tim leđinama se vršilo damfericom i trešom odma s voza, bez mobe, zato da bi se imalo kruva za Jakovo kad je crkveni god u Gunji. (Završetak u slijedećem broju HI)

Priče iz Spačvanske šume

Kratke vijesti

HRVATSKI PROSVJED SLOVENIJI

ZAGREB, 6. kolovoza (Hina) - Hrvatsko Ministarstvo vanjskih poslova uputilo je Veleposlanstvu Republike Slovenije u Zagrebu oštar prosvjed zbog jučerašnjeg ribolova slovenskih ribarica u hrvatskom dijelu Piranskog zaljeva, te zbog intervencije slovenske policije u hrvatskim teritorijalnim vodama. Hrvatsko ministarstvo ističe u današnjem priopćenju da je učestalo neovlašteno ribarenje slovenskih ribara u morskom prostoru Republike Hrvatske u Piranskom zaljevu. Od nadležnih organa Republike Slovenije zatraženo je da na to upozore slovenske ribare, te da se i sami pridržavaju odredbe članka 15. Konvencije UN o pravu mora i ne prelaze crtu sredine Piranskog zaljeva.

Povodom jučerašnjeg pomorskog izgređa u hrvatskim teritorijalnim vodama na području Piranskog zaljeva, zamjenik glasnogovornice MUP-a Nino Jaklin danas je potvrdio kako je izgred trajao satima, no da je na sreću završio bez težih posljedica.

Djelatnici umaške pomorske policije jučer oko 8,40 sati primijetili da su četiri slovenske kočarice prešle crtu razgraničenja i ušle u hrvatske teritorijalne vode. Po Jaklinovim riječima, hrvatska pomorska policija dolaskom na mjesto događaja naredila je zapovjednicima tih ribarica da napuste hrvatske teritorijalne vode. Međutim, izjavio je Jaklin, odmah zatim je na mjesto događaja doplovilo i slovensko policijsko plovilo, a "zategnuta" situacija i međusobno uvjeravanje hrvatske i slovenske policije trajalo je gotovo pet sati. "Tek u 13,28 sati slovenske su se kočarice vratile u svoje teritorijalne vode, dok je slovensko policijsko plovilo to učinilo tek u 14,55 sati. Na sreću sve je ipak završilo bez većeg incidenta", ocijenio je Nino Jaklin iz Odjela za odnose s javnošću MUP-a RH.

Prema izjavama umaških ribara, slovenske kočarice iz Pirana ribarile su u hrvatskom teritorijalnom moru pet nautičkih milja južnije od središnje crte razgraničenja, privremene granice na moru, kako je službeno tumači i Hrvatski sabor. Taj najnoviji incident savudrijski ribari smatraju provokacijom posebice stoga što se dogodio na Dan domovinske zahvalnosti.

Mesić u SAD od 8. do 10. kolovoza

ZAGREB, 1. kolovoza - Na poziv Američke odvjetničke komore predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić boravit će od 8. do 10. kolovoza u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje će primiti Godišnju nagradu ove udruge, priopćeno je iz Ureda predsjednika. Među dosadašnjim dobitnicima Godišnje nagrade Američke odvjetničke komore - inicijative za središnju i istočnu Europu su češki predsjednik Vaclav Havel, te bivši predsjednici Slovačke i Bugarske Michal Kovac i Petar Stojanov. (Hina)

Troškovi života u srpnju 5060, a plaća 3800 kuna

ZAGREB, 1. kolovoza - Troškovi života četveročlane obitelji u Hrvatskoj iznosili su u srpnju 5060 kuna, a prosječna plaća bila je 3800 kuna, pokazuje sindikalna košarica Saveza samostalnih sindikata Hrvatske. Najveći trošak je prehrana s 1737 kuna i stanovanje za koje je u srpnju prosječno trebalo izdvojiti 1487 kuna. Slijede izdaci za obrazovanje - 639 kuna, odijevanje - 517 kuna, prijevoz - 433 kune i za higijenu - 245 kuna. (Hina)

VODOVOD ROVINJ - PULA IZGRAĐEN OD KANCEROGENOG AZBESTA !

PULA - Skandalozna je činjenica da je 30 km vodovoda od Rovinja do Pule izgrađeno od azbesta, zabranjenog u svijetu još 1978., kada je postavljena istarska vodovodna mreža. Za to nije krivo ni županijsko vodstvo ni Vodovod, jer su takovu situaciju zatekli. Zato tražimo da se stomira ugovor sa španjolskim THR-om o izradi master plana istarskog turizma i da predviđenih 650 tisuća eura bude inicijalni kapital za zamjenu tog dijela vodovodne mreže - predložio je predsjednik županijske podružnice Hrvatskog istinskog preporoda Ninoslav Mogorović na konferenciji za novinare.

Problem vode, prema Mogoroviću, više nema karakter elementarne nepogode, već postaje politički problem. Zdravlje se ne može politizirati ni licitirati, rekao je te dodao da Sanitarna inspekcija treba ustanoviti uzrok mutne vode, a ako to niti nakon tri tjedna nije u stanju, neka to učini netko drugi....)

Akumulaciju Butoniga, u koju je utrošeno između 116 do 135 mili-

juna dolara, nazvao je totalnim promašajem i "običnom lokvom koja se enomno zagrijava".

Hipovac David Ivić pitanje o vodi postavio je još na lanjskoj Županijskoj skupštini, kada je zatražio da slučaj vode ispita nestranačko stručno tijelo, ali odgovor nije nikad dobio....) HIP-ovci zanimljivim smatraju i to što su se neki istarski političari "šetali po Učki" tražeći izvore koji bi se mogli iznajmiti strancima. Od hrvatske vlasti zahtijevaju da incidente u Piranskome zaljevu, poput prekjučerašnjeg, rješavaju privodenjem slovenskih prekršitelja, oduzimanjem ribe i naplaćivanjem kazni, pa makar i po cijenu eskalacije problema./Glas Istre 10. kolovoza)

Oštre osude zabrane obilježavanja Dana općine

ZAGREB, 9. kolovoza - Načelnik udbinske općine Stanko Momčilović zabranio je skup u Općinskoj vijećnici u povodu proslave Dana općine, 7. kolovoza, objasnivši da je taj dan za Srbe koji tamo žive "dan žalosti". U Udbini je većinsko stanovništvo srpsko, a u Općinskom vijeću većina je vijećnika iz Srpske narodne stranke. Odnos s ostalim strankama, HDZ-om, HSS-om, HKDU-om, jest šest naprama pet tako da je načelnik vrlo jednostavno proveo volju većine u Vijeću i odlučio da se 7. kolovoza, dan koji, prema njegovim riječima 'asocira srpsko stanovništvo na "Oluju"' - ne slavi.

(...) "To je sramotna izjava. Oni koji na taj način obezvređuju Domovinski rat i hrvatsku povijest, ne mogu obnašati tako odgovorne funkcije", izjavila je potpredsjednica HDZ-a Jadranka Kosor. Dodala je da je Momčilovićeva izjava o tome kako je za udbinske stanovnike srpske nacionalnosti 7. srpnja dan žalosti, u suprotnosti s Deklaracijom o Domovinskom ratu prihvaćenom u Saboru, koji vrijedi za sve hrvatske građane. "Teško je i zamisliti da je moguće tako nešto izgovoriti", kaže Jadranka Kosor, napominjući da je šokirana tom izjavom. Prema njezinim riječima, u Deklaraciji je jasno naglašeno da je Domovinski rat bio pravedan, osloboditeljski i obrambeni, a "Oluja" je bila legitimna akcija koja je rezultirala oslobađanjem velikog dijela hrvatskoga prostora od srpske okupacije. Zaključuje da ponašanje načelnika općine Udbine treba osuditi ne samo političke stranke, nego i aktualna vlast u Hrvatskoj.

/Vjesnik 10.kolovoza/

Alka bez incidenata

SINJ - Na ovogodišnjoj 287. alki incidenata, iako je bilo onih koji su to očekivali, nije bilo. Nije bilo ni predstavnika vlasti, no zato su se u Sinju u nedjelju okupili oporbeni političari. Oni su se počeli družiti ujutro u hotelu Alkar, a nastavili na izvoru Kosinac. S njima je bio i Karl von Habsburg, član Europskog parlamenta, koji je ove godine nastavio obiteljsku tradiciju i darivao slavonskih obitelji.

Da je politički rejting Ivića Pašalića oslabljen, pokazalo je i njegovo premještanje u drugi red svečane lože. U središtu su bili Karl von Habsburg i supruga mu Francesca, župan Lukšić, crkveni velikodostojnici, gvardijan fra Mirko Marić, nadbiskup splitsko-makarski mons. Marin Barišić. S druge strane, čulo se u publici, možda i nova koalicija - Sanader, Budiša, M. Granić, Đapić, Kovačević.

U govoru pred početak Alke zamjenik vojvode Ante Kotromanović kazao je da su možda neki postupci na prošlogodišnjem viteškom nadmetanju bili loši i nepravedni prema pojedincima, no bio je to, naglasio je, vrisak boli i osjećaja ljudi ovog kraja.

Alka je bila napeta i neizvjesna do posljednje trke, no pobjedu je odnio Denis Gugić. Karl von Habsburg mu je uručio dar - alku s habsburškim i hrvatskim grbom. (Večernji list 6. 8.)

U MUP VRAĆEN POLICAJAC SRBIN BEZ OSNOVNE ŠKOLE

SISAK, OSIJEK - Trideset i četiri policajca srpske nacionalnosti koji su tijekom sistematizacije izbačena iz sustava MUP-a zbog nezadovoljavanja kriterija za ostanak u službi opet su primljena na posao u PU osječko-baranjskoj. Petorica tih policajaca sudjelovala su u oružanoj pobuni protiv RH, jedan još živi na području Srbije, a plaću zarađuje u Hrvatskoj. U četiri godine službe njih je četrnaest povrijedilo radnu stegu, jedan je odbio službeni zadatak, a protiv sedmorice podnesene su kaznene prijave. Kad su otpušteni s posla dobili su otpremninu koju nakon ponovnog primanja nisu trebali vratiti. (Razni izvori)

Iz domaćeg tiska

ANTE BELJO: MOJ ODGOVOR ZABRINUTIMA ZA NOVAC IZ DIJASPORE

Hrvatski narod ipak zna raspoznati rog od svijee

Zadnjih tjedana u vašem cijenjenom listu objavljeno je više članaka vezanih uz novčanu pomoć iz iseljeništa "za gospodarsku obnovu i suverenitet Republike Hrvatske" preko raznih fondova i računa koji su bili otvoreni u inozemstvu u vrijeme dok je sve financijske tijekove u Hrvatskoj kontrolirala Narodna banka Jugoslavije, i dok je Hrvatskom krstarila JNA, a ključne "sigurnosne" funkcije obavljali UDBA i KOS.

Glavnina priče je počela vezano uz novce prebačene iz Villacha u Austriji na poseban račun Zaklade hrvatskoga državnog zavjeta u Privrednoj banci u Zagrebu. Transakciju su napravile osobe koje su za to bile ovlaštene, i što tu ima nelegalnog? Ako pak postoje još otvoreni i neki drugi računi po svijetu koji su u to vrijeme tamo otvarani zbog poznatih razloga i u slične svrhe, bilo bi poželjno da svi oni sa pravom potpisa čim prije zaostale novce prebace u Hrvatsku na sličan način kao što je to učinjeno i s fondom iz Villacha 1998. godine.

Budući da se i moje ime pojavljuje u nekim od navedenih članaka, molim uredništvo lista da objavi ovaj moj komentar.

Tko vodi kampanju?

U Hrvatskoj, ali i po svijetu vodi se trenutno žestoka kampanja koja je vezana uz financijsku pomoć dijaspora u vrijeme stvaranja i obrane hrvatske države. Kampanja se vodi s više strana: od onih koji su predali oružje Teritorijalne obrane tadašnjoj Jugoslavenskoj armiji i koji su demonstrativno napustili sjednicu Hrvatskog državnog sabora kad se glasovalo o samostalnosti Hrvatske; od onih iz svijeta koji su Hrvatskoj nametnuli embargo na uvoz oružja kad je Hrvatska bila napadnuta od Srbije i Cme Gore, Jugoslavenske armije i domaćih srpskih pobunjenika; od onih u Hrvatskoj koji nikada nisu bili za samostalnu, slobodnu, demokratsku i neovisnu hrvatsku državu; od onih koji u Hrvatskoj nisu ništa učinili da se suprotstave agresiji, nego su se sklanjali na sigurno i pasivno iščekivali ishod borbe Davida i Golijata; te od onih iz svijeta koji su Hrvatskoj davali maksimalno sedam dana do posvemašnje katastrofe i poraza, a obzirom da se to nije dogodilo, valja razotkriti zašto, saznati sve detalje koji su doveli do hrvatske samostalnosti i kazniti sve one koji su doprinijeli ovakvom ishodu kakvog oni nisu predviđeli; i na kraju od onih koji su već dvije i pol godine u Hrvatskoj na vlasti, a nisu uspjeli ost-

variti ni jedno od svojih predizbornih obećanja - pogotovo ne ono o gospodarskom blagostanju, o dvjesto tisuća radnih mjesta, o povratu silnog kapitala koji je tobože iznesen iz Hrvatske.

Danas su u svim tim zemljama u koje je navodno prebačen novac iz Hrvatske na vlasti vlade koje su prijateljske današnjoj hrvatskoj vladi, pa zašto im u tome ne pomognu? Kad Hrvatsku nisu uspjeli slomiti u ratu, onda je treba uništiti u miru, pa je to razlog što na sve strane orkestrirano viču "drž'te lopova!"

Šute oni koji su pomagali

A tko šuti? Šute oni koji su požrtvovno i od srca pomagali Hrvatskoj i hrvatskom narodu od uspostave višestranačja i proglašenja njene samostalnosti. Šute oni koji su se na sve moguće načine suprotstavili agresiji i pomagali da Hrvatska ne bude gola i bosa i gladna onda kad smo bili ubijani i razarani i kad je Hrvatska hranila preko milijun prognanika, kad je agresor sijao granate i masovne grobnice od Dubrovnika do Vukovara. Šute oni koji se ponose što je Hrvatska samostalna i demokratska, i koji su sretni da pripadaju generaciji koja je to uspjela ostvariti, jer nažalost i prije njih su mnoge generacije Hrvata puno toga žrtvovale, ali nisu imale tu sreću da ostvare samostalnost domovine. Svi oni koji su pomogli, dobro znaju za što su davali novac i kome su ga davali; svi su oni dobili i potvrde i priznanja za svu tu pomoć bez koje Hrvatske danas ne bi bilo.

A vi gospodo, koji danas iz sveg glasa vičete gdje je novac dijaspora, provjerite za onaj dio novca koji ste vi osobno dali kod onih kojima ste ga dali. Ako se kojim slučajem omaklo da koja potvrda nije izdana, siguran sam da će vam se oni koji su to trebali učiniti, ispričati i nadoknaditi propust. Ako pak niste napravili ništa i ako ste iz prikrajka mimo gledali kako vam domovina krvari, onda nemojte prati svoju nečistu savjest diskreditirajući one koji su svoje rodoljublje dokazali. Ako ste pak bili na suprotnoj strani, onda potražite primjerenija sredstva da nas rušite i unosite razdor u hrvatski narod, jer bi vam se ovakvi potezi koje vučete iz očaja mogli lako obiti o glavu. Hrvatski narod ipak zna raspoznati rog od svijee, reagira Ante Beljo, zastupnik u Hrvatskom saboru

(Novi list, 14. srpnja)

Gospodarstvo

VLADA OBJAVILA DA JE MANJAK PRORAČUNA U PRVOJ POLOVINI GODINE IZNOSIO 1,9 MILIJARDI KUNA

Hrvatskoj prijeti deficit od četiri milijarde kuna

ZAGREB - Manjak državnog proračuna u prvih šest mjeseci iznosio je 1,9 milijardi kuna. Ako država nastavi s ovakvim tempom trošenja, planirani deficit u 2002. godini od tri milijarde kuna bit će premašen za milijardu. Za plaće u policiji, obrani i obrazovanju u prvoj polovini godine potrošeno je oko 370 milijuna kuna više no što se planiralo, dodatnih 170 milijuna kuna utrošeno je na jubilarne nagrade. Podbacili su prihodi od trošarina na alkoholna pića i duhanske proizvode, i to za oko 300 milijuna kuna.

Unatoč tome, ministar financija Mato Crkvenac, podnoseći jučer Vladi izvještaj o izvršenju proračuna u prvoj polovini godine, ističe kako su se u prvom polugodištu nastavili svi pozitivni trendovi u gospodarstvu, te da se proračun u osnovi ostvaruje kako je koncipiran. Država nema neizmirenih obveza, već je duže vrijeme likvidna i ne stvara dug prema ikome, poručio je Crkvenac dodajući kako će i planirani privatizacijski prihodi biti ostvareni.

Moglo je i gore

Gospodarski rast u prvom kvartalu bio je 4,6 posto, a ministar financija procjenjuje da će u drugom biti veći od 4 posto. Stoga je i procjena rasta na godišnjoj razini korigirana s 3,5 na 4,2 posto. Govoreći o dinamičnijem gospodarskom rastu, Crkvenac se "napravio Englez", pa je stavljajući rast domaćeg gospodarstva u odnos s kretanjima u svijetu posegnuo za ocjenom: "It's not bad for a bad year!" (Za lošu godinu, nije loše!)

Ističući stabilnost tečaja, napomenuo je da ni ljetni mjeseci nisu doveli do aprecijacije kune. "Ona zadnjih dana nešto i deprecira što je dobro za gospodarstvo, posebno izvoznike. Ima prostora i za daljnju

deprecijaciju kune bez ugrožavanja ključnih makroekonomskih parametara, što govori o stabilnosti", poručio je Crkvenac.

Proračun se, prema riječima ministra financija, "puni više nego dobro". U prvih šest mjeseci prihod je iznosio 32,8 milijardi kuna, ili 46,9 posto od planiranih 70 milijardi kuna u cijeloj godini. U prvoj polovini godine rashodi su bili 34,1 milijardu kuna, što je 48 posto od 71,1 milijarde, koliko je plan za ovu godinu.

Antunović: Vojsku u proračunske okvire

Nova ministrica obrane Željka Antunović poručuje kako se do kraja godine mora osigurati uklapanje obrane u predviđene proračunske okvire. Ministarstva koja su prekoračila plan Vlada je zadužila da do 15. rujna predlože mjere za zadržavanje u proračunskim okvirima, a do istog roka mora biti zgotovljena i novelirana procjena prihoda i rashoda do kraja godine.

Vlada je odobrila 13 milijuna kuna za programe zaštite od požara, pa će u ovoj godini za tu svrhu biti izdvojeno oko 23 milijuna kuna. Prialvatila je polugodišnje izvješće o mjerama zaštite od požara. Nekolicina članova Vlade u pitanje je dovela podatak iz izvještaja prema kojem je u prvom polugodištu u požarima smrtno stradalo 18, a ozlijeđeno 120 osoba. Taj podatak šime Lučin, ministar unutarnjih poslova, nije demantirao. Novoimenovani potpredsjednik Vlade Ante Simonić predložio je osnivanje nacionalnog sustava zaštite od katastrofa.(Glas Slavonije 2. kolovoz)

Iz domaćeg tiska

blizu ovoga groblja, pa se danas to mesto zove Galženjak.

Kad je klaka ukinuta, posle klake još su ti grofovi tlačili. Onda se puno ljudi skupilo i išli su pred bana Jelačića u Zagreb, na Gornji grad. Kad je tamo narod došao, izašao je ban Jelačić na balkon. I pita narod kaj hoće. Oni kažu da više ne moreju baviti (trpjeti) ovu klaku. Oni su mislili da je ban Jelačić tomu kriv. On je bil ban hrvatski. A ban odgovori narodu:

"Narode, nisam ja kriv. Ako se želite osigurati da ja nisam kriv, idem s vama u Beč pred cara i kralja Franju Josipa."

I narod je pristal na to. Ban Jelačić je išao na konju, a narod za njim pešice. Putovali su četiri dana do Beča. I kad su došli pred taj kraljevski dvor, straža je javila kralju da je došao ban Jelačić s narodom iz Hrvatske. I onda je zišao kralj van, opet na balkon. I ban ga je pozdravil i rekel mu da je narod došao k njemu u Zagreb na banovinu i zatražil da već ne more baviti klaku.

Onda je kralj zvalil beli rupčec i rekel je: " - Od danas više nema klake!"

A tam su bili novinari i odmah dali u novine. Vratio se narod s

Lotrščak, Zagreb

Jelačićem u Zagreb, i više ih nisu grofovi tlačili.

Kad je klaka ukinuta, podigli su Stubičani križ na Galženjaku da bude uspomena na sve one koji su stradali za vrijeme klake.

Majka Božja Drnovačka

U crkvu u Stenjevcu Dolnjem nalazi se nad glavnim oltarom stari gotički kip Majke Božje, kojega seljaci zovu "Majka Božja Drnovačka". O tom kipu pripovijedaju mještani sljedeću priču:

Kad se stara župna crkva na Cirkvišću porušila, htjeli su seljani da na istom mjestu sagrađe novu, veću crkvu. Ali što bi danju sagradili, to bi drugi dan našli razrušeno, dok nisu jednoga jutra u ravnici opazili na dmu (panju) što ga je Sava donijela, kip Majke Božje. Na mjestu gdje se taj kip zaustavio, sagradio se tada novu župnu crkvu, koja još i danas stoji, a kip taj postavili nad glavni oltar, te ga i danas nazivlju Majka Božja Drnovačka.

Kak se prozvalo Vrapče

Jednom je, vele, sv. Franjo, kad je putovao u Zagreb, projašio i kroz Vrapče. Tu su ga seoski derani nabacivali kamenjem, našto im je on

viknuo: "Vrabec vas dal!" Otada da se selo prozvalo Vrapče.

Prosenka

Gradište kraj Putnjarove gostionice narod u Gračanima zove "Prosenka". Tamo su kod oranja često nalazili na stare opeke, što upućuje na rimska ili još starija vremena.

Narod dakle priča da je tamo gradio neki grof Prosenko svoj grad, a kazuje se da je on dao sagraditi i kapelu sv. Mihalja u Gračanima.

No ta je kapela mnogo novija građevina.

Vilinska špilja

Narod priča da je u gori poviše Jakovlja prostrana pećina, koju nazivlju Vilinskom špiljom i za koju kažu da su u njoj nekada prebivale vile. U to da se vrijeme pred pećinom nalazilo i vrelo u kojem bi se vile ujutro kupale. Kad su vile otišle, onda da je i vrelo presušilo.

Kazala na zvoniku stolne crkve

Seljaci se divili da na zvoniku sv. Kralja, stolne crkve u Zagrebu, ima osam kazala na tomjevima (2 tornja svaki s četiri kazala). Na to će jedan:

- Je znaš, to ti je za to da more i osam ljudi more najenput viditi kuliko je vur.

Manduševac

Predaja priča da su za vrijeme više mjesecne strašne suše u 14. st. presahli svi zdenci u gradu. Biskup se obratio Bogu molitvom i "procesijom izpeljal i pod svoj grad idući, motikom nekoliko zemlje odkopal i voda taki pošla na vekivečni Zagreba zdenec". Neki su taj zdenec nazivali Zagreb "kakti vu kojem vode vsigdar bi bilo zagrabit", ali je češće zvan Manduševac.

To legenda priča stara
bila jednom Manda bajna.
Grabila je vodu iz bunara,
a voda je bila sjajna.

Zagrabi, Mando, zagrabi,
zagrabi bilo čime.
Za bregom rođen je ovaj grad
i Zagreb je dobio ime." (Mario Mihaljević)

Moj znanac mi je pričao da mu je u Zagorju djed govorio da se "Zagorec rodi s malom maturom, a kad dojde na Jelačić plac i napije se vode, postane doktor". Postoje i podaci da se priča o Manduševcu šezdesetih godina ovoga stoljeća pričala učenicima

O imenu Krvavog mosta, koji se nalazio u današnjoj Tkalčičevoj ulici sve do 1899. godine iznad potoka Medveščaka i čije je ime do danas sačuvano u nazivu ulice koja spaja Tkalčičevu i Radićevu ulicu, postoji također nekoliko tumačenja: prema jednome most je dobio naziv Krvavi most jer je na njemu često dolazilo do sukoba i sporova između Gornjega grada i Kaptola.

U ružnom je sjećanju predaja zapamtila baruna Raucha. Stubičanci odlaze tužiti baruna Raucha u Zagreb jer je jedna starica dobila "25 batina na rit". Preko Sljemena su došli u Zagreb, ali nisu znali "gdje je kuća od pravde". Pred crkvom sv. Marka su našli "jenega čoveka bez desne ruke". Ruku su mu odsjekli jer je "za narod pisal molbe i žalbe". Potužili su se i "došla je f Stubicu pravda iz Zagreba. Došao je i šef od pravde, a to je bil sam kralj Josip iz Beča". (Ovaj puta je to vjerojatno Franjo Josip) Kralj je išao prerušen orati barunu Rauchu i na kraju se otkrije kao kralj i ukine tlaku. Barun Rauch je morao nositi "črnu mašnu za vratom da svi znaju da je kažnjen na smrt", a za tri tjedna došli su ljudi iz Zagreba u Golubovec otrovati baruna Raucha: kuharica je skuhala kavu u koju su stavili otrov. "Barun ni štel spiti, ali su oni tak dugo čekali, da su ga prisilili da je spil. I tak je hmln."

I za kraj.... Zagrebačke priče

Na Harmici je bio zdenac Manduševac. Tko se iz njega napio je vode, neće moći Zagreb zaboraviti. Ljudi su tam prali i pili vodu.

I coprnice su se sastajale kod Manduševca. I na današnjoj Zvezdi, na par mjesta u Zagrebu. Na Zagrebačkoj gori. Zatvarali su ih Zagrepčani, mislim, u Popov toranj.

Za hrvatsku kraljevsku krunu se govorilo da je zakopana u nekoj gradini. Ako se pronađe, oživjet će hrvatsko kraljevstvo.

Vekivečni Zagreb, zagrebačke priče i predaje

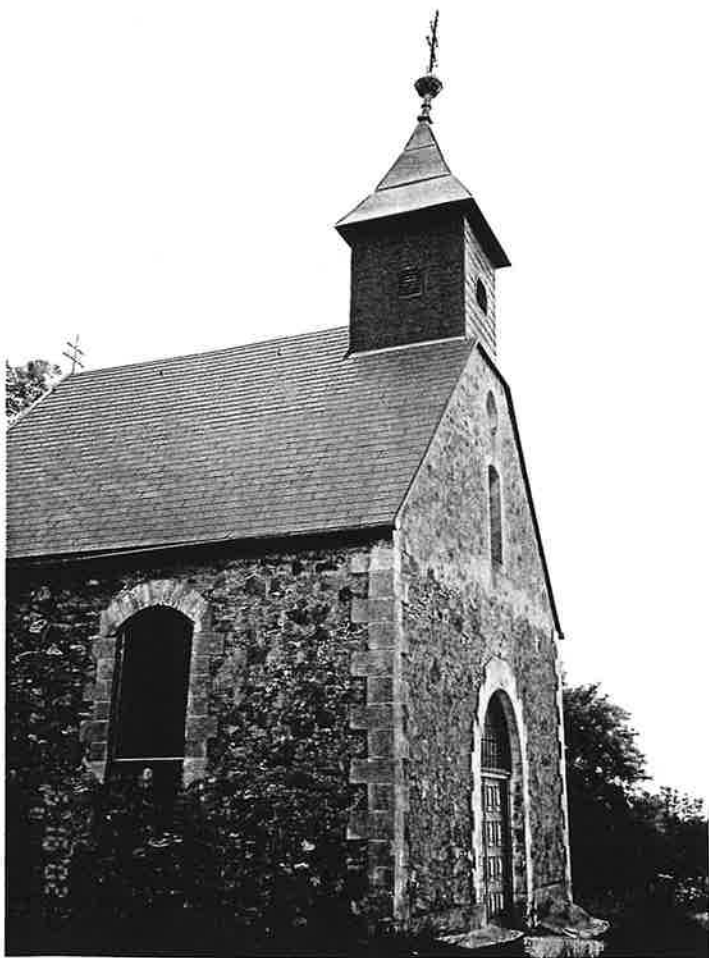
Vekivečni Zagreb, zagrebačke priče i predaje

Povijest nije samo naša prošlost, ona je i naše djetinjstvo. Ona je jeka žudnje za postojanjem i snova nekih naših davnih predaka. U njezinim prohujalim vremenima skriva se i dio zagonetke nas samih. Stoga i iščitavanje prošlosti nije samo pokušaj objašnjenja neke mrtve legende, zauvijek zatvorene u ledeni grob nepovratno izgubljenih sudbina, što nas, kroz svo to vrijeme, i dalje obuzimaju. (Vekivečni Zagreb, Ljiljana Marks)

Zagrabite!

Ustmena priča veli da je na mjestu, gdje je Zagreb, bila nekoć pustinja, i bijase i strašna suša kad je prolazio ban s vojskom ovim krajem, a ban i vojska klonuli vrlo od žeđe. Ali se dosjeti ban, zataknu svoj mač u zemlju, a iz ove prsnu vrelo žive vode, na što ban viknu:zagrabite!

Od tuda, veli se, i Zagrebu ime.

Kapelica Sv. Jakova, Sijeme

Legenda o Dvercu

Najpoznatija od ovih legendi, upomo prepričavana, jest ona koja govori o tome kako je grofica Buratti, još mlada i vesela, ali već u zrelijoj životnoj dobi, pregrađujući i dograđujući Dverce, dala ugraditi i specijalno tajno stepenište.

Tajnim stepeništem ulazilo se u Dverce mimo aristokratskih portala i radoznalih očiju gornjogradskih patricija. Ulaz i početak stepeništa bio je s današnjeg Strossmayerovog šetališta, naravno dobro sakriven žbunjem - a svršetak u podu grofičinog budoara, koji je s izgledom na jug dominirao na plebejskom Harnicom i krivudavom Ilicom.

Međutim, ključ od skrivenih vratašca na poljskom putu za Dverce bio je stalno - kakva šteta - kod mladog donjogradskog bravara - na popravku.

Tako govori legenda.

Blago na Medvedgradu

Pričalo se da ima neko blago na Medvedgradu, pod zemljom. Dva su

išli da potraže to blago na Medvedgradu. Bili su od Šestina, u Kraljevcima su bili seljaci. Jedan se zval Janko, a drugi Matija. Janko je imel usnicu prerezanu porodično, pa ni mogel čisto govoriti.

Kad su pošli, zeli su sobom kopače i kaj se imeli. Zeli su sobom i blagoslovljene vode, ako im se kaj dešava da se budu s tim branili.

Oni su došli na Medvedgrad i počeli kopati. A najedanput je na njih počelo padati, bačve i koješta im se pričinjalo. I neki gosponi su došli sa halbcilinderima. Kad su vidjeli da neki vrug nekaj na nje hiće, oni su se preplašili i jedan drugom viče:" Škropi, Mate, da ne bu gore!"

I onda su pobjegli. Nisu niš dospeli najti, niti donesti kako su se splašili.

Mliečnica

Nedaleko od Medvedgrada prema sjeveru, kraj druma koji vodi k sv. Jakovu, nalazi se studeno vrielo s bistrom tekućom vodom, kod koje stajaše negda, kako narod pripovieda, marof i mliečnica Crne kraljice, a pokraj vriela njezino kupalište. Često bi došla ona ovamo ili sama ili u pratnji svojieh gospodjah, te bi tu pod vedrim nebom i pod zeleniem granjem užinala, ili pako u bistroj vodi, a kadikad i u samom čistom mlieku prokupala se, te tako svoje nježno tielo u viečnoj ljepoti i zdravju uzdržavala.

Kraljev zdenec

U gori Sv. Jakova izviru tri vriela, koja se zovu Bedzgov zdenec, što izvire izpod velikog Slemenaj; Kozji zdenec, što izvire izpod velikog Plazura. Ovaj posljednji zdenec, veli narod, nosi ime od kralja što je negda stanovao u Medvedgradu. Čestokrat običavao bi taj kralj ili prilikom svoje šetnje ili prilikom lova, kog je tu često na medvede, veprove te na jelene i sme, držao, dolaziti i okriepiti se studenom vodom. Od istoga kralja nosi i potok, što iz ovog vriela niz brdo teče, ime Kraljev potok, a selo doli u polju kuda mimo teče zove se Kraljevec.

Po našem u mnjenju ima se pod spomenutiem kraljem razumjevati ili kralj Sigismund ili pako kralj Matijaš Korvin jer su oba neko vrieme stanovali u Medvedgradu i Kalniku.

Kraljičin zdenac

Kraljičin zdenac ima svoje ime od sljedeće narodne priče:

Jedne godine bila su usahla uslijed velike suše sva vrela i zdenci okoliće, osim dubokog zdenca u Medvedgradu, u kojem je tad gospodari-la Crna kraljica. Narod izmučen od žeđe uputi se Crnoj kraljici u gradinu i zamoli od nje vode, koju im ova uskrati. Narod sav zdvojan proklinje gradinu, te se baci na milost i nemilost u šumu, koja je tada bila puna medvjeda i drugih divljih zvijeri. Kad je narod došao do ovog mjesta, spazi to vrelo, koje prije nije postojalo, dok u isto vrijeme zdenac u Medvedgradu presahne.

Grički top

Do Turopolja su već došli Turci. Turski paša držal je purana v ruke, veli:" Evo, ja vam jamčim, kako god sad držim ovog purana, tako ću sutra držati ključeve sv. Kralja crkve."

A na Griču su bili hrvatski topovi, pa je top hrvatski iz Griča upalio na Turopolje i upravo potrefio cijev onoga topa turskoga. I tako ga raznesel. I - kugla je pogodila purana u pašinskoj ruki.

Neki Turopoljac, Štef Galović, da je bil v gardi Rudolfa habzburškoga, pa je na Rudolfove trke pobijedio, pa ga Rudolf nagradil, i posle je bil hrabar čovjek. Taj Štef da je odsjekel glavu tom Selim-paši. Ta glava je posle bila u Zagrebu, ali ne na ovoj katedrali, nego na tornju stare. Glava je bila napravljena od kamena.

Katedrala zvoni u devet sati

Da li ste čuli da je na Katedrali u Zagrebu bila turska glava?

To sam nešto čuo, ne bi vam mogo reći. Nego ono da uvijek zvoni u devet sati, da to zvono radi toga kad su Turci bili zaustavljeni pred Turpoljem, ne. Na Katedrali zvoni što su Turci zaustavljeni, da nisu došli u Zagreb. To su naši stari pričali.

Ban Jelačić ukida tlaku

Na kamenjaku jedno mjesto se zove Groblje jer je tu bilo groblje onih koji su za kake vešani. Ti su ljudi bili kmetovi grofovima. Ako su malo zakasnili na rad, onda su ih batinali, a ako je bil više kriv, da je malo prigovorio njima, onda je bil osuđen na galge. A galge su bile na bregu

PRESUDA: ZBOG KAZNENOG DJELA RATNOG ZLOČINA, KARLOVAČKI ŽUPANIJSKI SUD PRESUDIO

Fikretu Abdiću 20 godina zatvora

KARLOVAC - Sudsko vijeće županijskoga suda u Karlovcu, pod predsjedanjem sutkinje Jasminke Jerinić-Mušnjak, jučer je zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika, suprotno ženevskoj konvenciji, osudilo Fikreta Abdića Babu na kaznu zatvora od 20 godina.

U obrazloženju presude predsjednica sudskog vijeća rekla je da je za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva Abdiću izrečena zatvorska kazna od 20 godina, a za kazneno djelo protiv ratnih zarobljenika 15 godina, što je pretvoreno u jedinstvenu kaznu od 20 godina. To je najveća predviđena kazna za ratni zločin prema starom Kaznenom zakonu. U ovom slučaju primijenjen je Kazneni zakon iz vremena sukoba kojemu je Fikret Abdić bio na čelu. Po sadašnjem zakonu, maksimalna je kazna 40 godina zatvora.

Tijekom sudskog postupka koji je trajao godinu dana i u kojem je saslušano 60-ak svjedoka te uvidom u dokumentaciju kojom su raspolagali Crveni križ, UN i međunarodne humanitarne organizacije neosporno je utvrđena Abdićeva krivnja. On je, suprotno Ustavu BiH, osnovao AP Zapadnu Bosnu, a nakon toga paravojne formacije, te donio odluke o osnivanju sabirnih logora u koje je zatvarao svoje političke protivnike, odnosno članove SDA i njihove obitelji. Po naređenju Fikreta Abdića ljudi su nasilno mobilizirani, ali su morali potpisati izjavu o dobrovoljnom pristupanju jedinicama AP-a. Oni koji to nisu željeli učiniti završavali su u logorima, u kojima se neljudski i brutalno postupalo s civilnim i vojnim zarobljenicima. U nekoliko "prihvatnih" centara bili su ljudi u dobi od 10 do 75 godina. Mnogi od njih podvrgnuti su prisilnom radu, a bili su upotrijebljeni i kao živi štit u borbi s jedinicama 5. korpusa Armije BiH. Zbog fizičkog i psihičkog maltretiranja, batina i mučenja, u logoru su umrla trojica civila, a nakon smrti nije obavljena obdukcija kojom bi se utvrdio uzrok smrti. Nekoliko je osoba preminulo od posljedica batina i maltretiranja nakon izlaska iz logora. Kaznena djela koja se stavljaju na teret Fikretu Abdiću suprotna su Kaznenom zakonu RH i Ženevskoj konvenciji.

- Osuđenik je u obrani izjavio da je AP Zapadna Bosna svetinja i put - konstatirala je sutkinja Jasminka Jerinić-Mušnjak - i ni u jednom trenutku nije izrekao žaljenje zbog svega što se događalo u logorima koje je osnovao i kojima je zapovijedao. Iako su ga humanitarne organizacije, UN i Crveni križ pismeno upozoravali na stanje u logorima, Abdić nije ništa učinio da se to promijeni. Zatvorska kazna od 20 godina izrečena je i zbog generalne prevencije, jer je takvo ponašanje suprotno humanitarnom pravu, Kaznenom zakonu RH i ženevskoj konvenciji - rekla je među ostalim u obrazloženju presude sutkinja Jerinić-Mušnjak.

Optužnicu za ratni zločin protiv Fikreta Abdića Babe podignulo je Kantonalno tužiteljstvo u Bihaću, a suđeno mu je u Hrvatskoj jer je njezin državljanin.

REAKCIJE GRAĐANA I POLITIČARA U BIH

Za SDA kazna - preblaga

BIHAĆ - Brojni pristaše Fikreta Abdića u Cazinskoj krajini ostali su šokirani presudom od 20 godina. Mnogi su jučer išli u Karlovac kako bi svog Babu na rukama iznijeli iz sudnice. Bili su uvjereni u

oslobađajuću presudu, ali su doživjeli veliko razočaranje. Abdićevi sljedbenici okupili su se i u Maljevcu, mjestu blizu državne granice, kako bi proslavili Babin povratak.

S druge je strane velik broj stanovnika ovog kraja likovao nakon presude. Naime, u Bihaću, Cazinu i Velikoj Kladuši, gradovima zapadne Bosne u kojima su Bošnjaci međusobno ratovali, do danas je ostala snažna podjela na abdićevce i korpusaše.

- Očito je da se politika duboko uvukla u cijeli slučaj. Problem je zapravo to što se Fikret Abdić kandidirao za predsjedničke izbore i njegovi protivnici shvatili su da bi on mogao pobijediti - prva je reakcija glasnogovornika DNZ-a Admila Mulalića. - No, idemo dalje, vodit ćemo borbu za gospodarski prosperitet države a protiv gladi koja sada vlada u BiH. U tom projektu ostat će i Abdić, koji će do pravomoćne presude predsjedničku kampanju voditi iz zatvora.

U taborima drugih dviju jakih bošnjačkih stranaka, u SDA i Stranci za BiH, raspoloženje je bilo posve drukčije.

- Dvadeset godina je malo za ono što je učinio. Naime, nema dovoljno jake i objektivne kazne koja bi mogla pokriti zločine koje je Abdić napravio. Ipak, moram priznati da je Sud u Karlovcu imao hrabrosti izreći i ovakvu kaznu - kazala je dopredsjednica SDA Suada Palavrić.

U SDP-u i HDZ-u nisu htjeli komentirati presudu dok ne utvrde prema kojim je točkama optužnice Abdić osuđen na takvu kaznu.

IZ PROFILA: FIKRET ABDIĆ BABO

Od spasitelja do mučitelja

Od graditelja i spasitelja Cazinske krajine, od gospodarskog kriminala do ratnog zločina, sudačkih stolaca Bihaća i Karlovca, od potencijalne žrtve atentatora do potpisnika naloga likvidatorima do izbornog kandidata... U desecima novinskih napisa o biografiji Fikreta Abdića kontroverza je najčvršći oslonac Babina bumog životopisa u posljednjih 15 godina.

U žarište medijskih i političkih zbivanja Abdić je došao u drugoj polovici osamdesetih kad je pukla afera "Agrokomerc". Bila je to jedna od najvećih afera u bivšoj državi. Dok mu je sud sudio kao kriminalcu, narod Cazinske krajine slavio ga je kao heroja i vođu. U turbulentnim vremenima prijelaska u višestranačje na izbornoj listi SDA osvojio je više glasova čak i od Alije Izetbegovića.

Samoproglašenjem Autonomne pokrajine Zapadna Bosna na području Cazinske krajine bošnjački je korpus uvučen u rat Abdićevih pristaša i Petog korpusa Armije BiH. Nastojeći sačuvati svoj teritorij, šurovao je sa svima, susrevši se u Bijeljini s Biljanom Plavšić i Arkanom nakon pokolja nad tamošnjim Bošnjacima. Spominjan je i kao tajna spona Miloševića i Tuđmana, koji mu je kao osobi od posebna interesa dao hrvatsku domovnicu i putovnicu.

Istodobno, za opskrbu tzv. SAO Krajine Babin je teritorij bio žila kucavica. Iluziju o minidržavici pomela je 1995. godine "Oluja", a kontroverzni se Babo skrasio u Volovskom, gdje je s prekidima i živio od 1982. godine. Okružen tjelesnim čuvarima i u blindirane "mercedesu", svraćao je pozomost Riječana. Ali, i atentatora, ali su pokušaj njegove likvidacije iznad Preluka osujetili policajci. Abdić je tvrdio da je atentat smišljen u Sarajevu. Čovjeka koji je sebe predstavljao kao dobrotvora i mirotvorca kao zločinca su prokazala izvješća posebnog izaslanika generalnog tajnika UN-a Tadeusza Mazowieckog 1994. godine. Sabime centre na Babinu teritoriju opisao je kao nehumane, ističući okrutnost prema logorašima te napade na civilne ciljeve i zaustavljanje humanitarnih konvoja.

(Večernji list 1. kolovoza)

ŠIRITE

HRVATSKU ISKRU

Damir Borovčak: Hello Toronto - ovdje Zagreb

HRVATSKA S OKUPIRANIM GRANICAMA

Dugogodišnje natezanje oko onoga što je neupitno hrvatski okupirani prostor, a nalazi se pod tuđom silom, nije pitanje hrvatskog doprinosa stabiliziranju prilika u predsjednikovu "regionu", već je to hrvatsko neotuđivo pravo

IZJAVE I LAŽI

Ovih dana objavljena je vijest kako je predsjednik RH primio nagradu Američke odvjetničke komore, koja ga je proglasila dobitnikom godišnje Nagrade za doprinos demokratskim i ekonomskim promjenama. Mesić je prilikom osobnog primanja nagrade u Washingtonu naglasio "da Hrvatska želi dati puni doprinos stabiliziranju prilika u regiji i pomoći demokratske procese u svim zemljama jugoistočne Europe."

Kada je predsjednik Mesić nedavno na sarajevskom skupu neumjesno izjednačio Hrvatsku sa Srbijom, izjavom o nedavnim ratnim pretenzijama stvaranja 'velike Srbije' i 'velike Hrvatske' na račun BiH, Glas koncila je u svom komentaru od 28. srpnja uočio da je to "neprimjerno izjednačavanje (Hrvatske) sa Srbijom u kojoj više od stoljeća živi tzv. velikosrpska ideja s apetitima daleko zapadnije nego što je BiH." Uslijedilo je zatim i retoričko pitanje uvodničara Glasa koncila - čije to interese zapravo zastupa predsjednik Mesić?

A potvrda neumjesnosti takovog Mesićeva govora stigle su vrlo brzo i opako po Hrvatsku - upravo iz Srbije! Par dana poslije tih izjava i komentara, događa se već poznati slučaj dramatičnog mitraljiranja na Dunavu od strane zloglasne JNA na šaregradsko izaslanstvo i delegaciju mira i pomirenja - inicirane od hrvatske strane. Odnah su nam se svima jasno pred oči vratile slike iz ljeta 1991., kada su Hrvati nemilosrdno i krvavo bili proganjani iz hrvatskog Podunavlja. U toj prigodi ambasador SRJ u Zagrebu, drsko i hladnokrvno, diplomatski posve neuobičajeno, slično zloglasnom generalu Rašeti iz 1991., odbija primiti hrvatsku prosvjednu notu. Iz Ureda predsjednika RH samo javljaju kako je predsjednik Mesić telefonski razgovarao s predsjednikom Koštunicom. O sadržaju tog razgovora javnost nije upoznata, pa tako i Mesić diplomatski hladnokrvno upotunio prilog k "punom doprinosu stabiliziranja prilika u regiji i pomoć demokratskim procesima." Račan pak, nakon svega, nudi čak -zamislite- međunarodnu arbitražu na Dunavu, za nedvojbeno hrvatski teritorij!

Nakon toga u Zagrebu, posve je neprimjereno proslavljen Dan domovinske zahvalnosti. Uoči ovogodišnjeg državnog blagdana, najprije slijedi nova verbalna srpska ofenziva. Predsjednik Koštunica, u stilu i dosljednosti poimanja prednosti iz sarajevskog susreta i opravdavajući Dunavski slučaj, u posebnoj izjavi podsjetio je na "brutalnu hrvatsko - političku akciju". Pri tom naravno zaboravljajući sve uzroke, pa i onaj posljednji i zloslutan, kada je Bihaću prijetila sudbina Srebrenice (za koju se nije želio ispričati u Sarajevu!) i što je mogla spriječiti samo Hrvatska vojska u sklopu akcije 'Oluja'. Prema izvješću HINE i pisanju Večernjeg lista od 6. kolovoza, ovakav istup jugosrpskog predsjednika gromoglasno su popratili svi beogradske mediji. Na razne već poznate velikosrpske načine učinili su u svoj velesrpski "demokratski i stabilizirajući" iskorak. Tako se Beogradska televizija, Studio B, prisjetila bivšeg američkog veleposlanika u Hrvatskoj Petera Galbraitha, tvrdeći da je 5. kolovoza "na tenku ušao u poluspaljeni Knin". Televizija B92 (koja je inače slovila kao antimiloševićeva i navodno demokratska) u nedjelju je uoči Dana domovinske zahvalnosti i oslobođenja Knina, prikazala dokumentarni film Božidara Kneževića "Oluja nad Krajinom".

Za one slabijeg pamćenja i mlađe generacije, treba samo reći da niti je Knin u 'Oluji' bio spaljen, niti se Galbraith vozio na hrvatskom tenku. Istina je naime, da je dotični veleposlanik snimljen TV kamerama, kako se iz posve nejasnih razloga vozio na srpskoj traktorskoj prikolici, koja je u koloni, po nalogu kninskog šerifa Milana Martića, napuštala Hrvatsku! A što se tiče srpskih falsifikata iz filma kontraverznog Božidara Kneževića, najbolji je odgovor ubrzo uslijedio filmom Pavle Vranjicana "Amarcord 1991. - 2001.", koji je doslovno originalnim materijalima raskrinkao velikosrpsku montiranu filmsku laž i Kneževiću drsku krivotvorinu o Domovinskom ratu i 'Oluji', što ih konstantno šire beogradske mediji, a potiču i podupiru srpski političari u Hrvatskoj.

KASNO PREPOZNAVANJE

U Kninu, na Dan domovinske zahvalnosti, nova ministrica obrane RH željka Antunović izjavila je kako "današnji dan koji slavimo kao Dan

pobjede i domovinske zahvalnosti, svakako je velik za Hrvatsku i taj nas dan treba podsjećati na potrebu jedinstva i na potrebu da se pozitivna energija usmjeri u razvoj Hrvatske i ono što je ljudima najvažnije, dobar i miran život". Ova izjava jedne od vodećih SDP-ovih političkih uzdanica, posve je cinična. Prisjetimo se samo slogana 'pošteno, pošteno', po kojem je ta stranka bila poznata u predizbornoj kampanji, a nakon izbora učinila sve da sruši i uništi sav hrvatski nacionalni ponos do tragičnog ponora najveće podjeljenosti između onih koji su sudjelovali i pobijedili u Domovinskom ratu i onih koji danas vladaju Hrvatskom. Na primjer, posve je neprimjereno da Zagreb, kao glavni grad Hrvatske, ostaje bez značajne središnje proslave Dana domovinske zahvalnosti, bez dostojnih državnih obilježja i zastava, i da bez značajne pripreme slavljeničkog programa Trg bana Jelačića taj dan ostaje besprimjerno prazan. Takozvani demokratski vlastodršci, Račan i Mesić, nisu se povodom tog najvećeg državnog blagdana niti udostojili pojaviti u javnosti, a kamo li odgovoriti na sve bezočne beogradske laži i provokacije. Jasno da je to osmislila i provela aktualna SDP-ova vlast. I zato je izjava željke Antunović cinična i lažna. To uočava i Višnja Starešina u svojoj kolumni u Večernjem listu od 6. kolovoza, pa kritizira aktualno hrvatsko političko stanje: "Da kojim slučajem u ovom trenutku netko iz Beograda položi pravo na Markov trg, nije isključeno da mu netko s Markovog trga demokratski nebi ponudio - međunarodnu arbitražu. To bi bilo baš sukladno trenutačnom stanju nacionalne (samo)svijesti, u kojem se pobjede slave u pogrebnom raspoloženju, a pobjednik prepusti poraženom da ga podučava povijest."

U ovakovom ozračju nimalo nije čudno da se svako slično svojatanje hrvatskog nacionalnog teritorija, recimo najprije na Prevlaci, pa u Boka Kotorskom zaljevu, zatim oružjem na Dunavu, prijetnjama u Hrvatskoj Kostajnici, dugogodišnjom slovenskom opsadom Svete Gere i najnovije slovenskom policijom u Piranskom zaljevu. Naime Slovenci su poznati po koordinaciji sa srpskim interesima još iz vremena Jugoslavije. Tada je Edvard Kardelj, prvi puta 1947. kao i ponovno 1952., zaprijetio Titu i Rankoviću izdvajanjem Slovenije iz FNRJ. No sporazum je ubrzo nađen! Sve se svelo na zajedničko pokoravanje i izrabljivanje 'nacionalističke i ustaške' Hrvatske. Sada je na djelu nešto slično, jer su Slovenci započeli svoje ribarsko-policijske 'fešte' poslije Dunavskog incidenta, i svakodnevno nastavljaju provokacije povređivanja hrvatskog pomorskog graničnog područja u cijelom Piranskom zaljevu. Doista je točno kada Jadranka Katarinčić-škrilj, predsjednica istarskog HSLS-a i saborska zastupnica u razgovoru za Večernji list od 12.VIII. o.g. pod naslovom "Problemi sa Slovenijom zbog mlakosti naše Vlade" kaže da "incidenti na granici sa Slovenijom i SRJ pokazuju da je upitna slava kojom se kiti naša vanjska politika". No izjava je očito vremenski zakasnila, barem dvije godine, za one koji takovoj hrvatskoj vlasti prigovaraju to isto, neposredno od preuzimanja mandata. Pored toga, ta poruka nije dovoljno uvjerljiva i snažna, jer dolazi od one strane koja je do nedavno partnerski sudjelovala i podupirala mnoge hrvatske nacionalne i domoljubne pogreške SDP-ove vlasti i vanjske politike.

TUĐI APETITI

U stvari tamo gdje susjedi vide kako je lako ugrabiti komad tuđeg teritorija, apetiti se naglo šire i dobivaju ubrzanje. Trebaju stoga svi oni kojima je na srcu hrvatska Istra, u ime preventive, obratiti pozornost na najnovije događaje u Istri. U ime međunarodne globalizacije i međudržavne demokracije, ovih dana iz Rima stiže i najnovija vijest. Talijanski je predsjednik odlikovao hrvatske talijane i političare, počevši od dvoje župana Jakovčića i Komadine, gradonačelnika Delbianca, saborskog zastupnika Radina, i čak oko dvadesetak raznih drugih dužnosnika. Oni primaju u ime tzv. "demokracije i stabiliziranja prilika" posebna priznanja kao predstavnici talijanske manjine u RH! Ujedno Večernji list od 12.VIII. bilježi kako i pripadnici fašističke talijanske soldateske u ime demokracije mogu dobiti talijanske penzije: "Svi koji su radili u Italiji ili talijanskim tvrtkama, ili su, primjerice, na prostoru Istre bili unovačeni u talijansku vojsku (poznatu samo kao fašističku i okupa-

SJAJ MORSKIH ZVIJEZDA

Svaka romantična predodžba o moru uključuje u sebe i niz živih bića kojima je zajedničko obilježje slaba pokretnost. Kad maštamo, obično predočujemo blago ljeskanje mora uz pješčanu obalu, cvrčke koji ispraćaju sunce na zalazu, te raznorazne školjke, puževe i, dakako, morske zvijezde. Vjerojatno je ljudska podsvijest izabrala ta slabo pokretna bića u one lijepe doživljaje mora jer čovjek im lako može pobjeći i bolji je plivač od njih, te mu ne znače nikakvu opasnost.

Zbog boje i oblik, po kojemu si i dobile naziv, morske zvijezde pripadaju krugu živih bića koja će u nama prije probuditi neke romantične osjećaje od onih posve bioloških. Morske zvijezde ubrajaju se u skupinu bodljikaša u kojoj su još primjerice trpovi, ježinci, zvjezdacama slične zmijače i morski ljljani. Skupina svoj naziv temelji na jednoj zajedničkoj osobini, a ta je da im je koža, tj. površina tijela pokrivena bodljama. Neke vrste zaista su dobro oboružane dok ćete kod drugih taj oblik obrane zaista teško zapaziti. To svojstvo očituje se i kod zvjezdaca. Primjerice kvrgava zvjezdaca (Marthasterias glacialis) prekrivena je papulama iz kojih vire bodlje, a prekrasna Ophidiaster ophidianus razoružana je. Sve morske zvjezdace u svojoj su odrasloj fazi života bića vezana za dno. Nemaju sposobnost plivanja, a i kretanje su im uglavnom tromo i spore. Kreću se pomicanjem krakova kojima pretražuju dno u potrazi za hranom. Zvjezdace su uglavnom skupljači organskog otpada, iako ima i aktivnih lovaca na puževe, školjkaše, rakove, crve, pa čak i na neoprezne ribice. Zanimljivo je kako morske zvijezde love i jedu takav plijen. U svome sporom kretanju donjom stranom krakova pretražuju dno. Kad naiđu, primjerice, na školjkaša, spretno se penju svojim diskoidnim tijelom na njega, obuhvaćajući ga krakovima formirajući svojevrsni kavez iz kojega nema bijega. S donje strane tijela zvjezdace nalazi se otvor, koji bi zbog načina prehrane teško mogli nazvati ustima jer zvjezdaca ne guta plijen. Ona radi obratno. Najprije potraži slabu točku na plijenu, a za školjkaša i najmanji će otvor na njegovoj školjci biti poguban. Kad ga pronađe, zvjezdaca izbacuje svoj želudac pun enzima za probavljanje u školjkaša i gozba počinje. Želudac, izbačen iz tijela zvjezdace, probavlja školjkaša u njegovoj školjci.

Cijela skupina bodljikaša pokazuje još jednu zanimljivu osobinu po kojoj se razlikuje od ostalih skupina živih bića, a to je peterostrana simetrija tijela. Kod morskih zvjezdaca to je više nego očigledno. Manje-više sve zvjezdace imaju pet krakova, ali i to pravilo ima iznimaka kao kod bodljikave zvjezdace (Coscinasterias tenuispina) koja ih može imati i sedam do osam. Još jedna zvjezdaca iskače iz tog pravila, a to je četverostrana pločasta zvjezdaca (Peltaster placenta). Ta zvjezdaca, čiji su krakovi zapravo vrlo mali i srasli, inače izgleda poput pravih

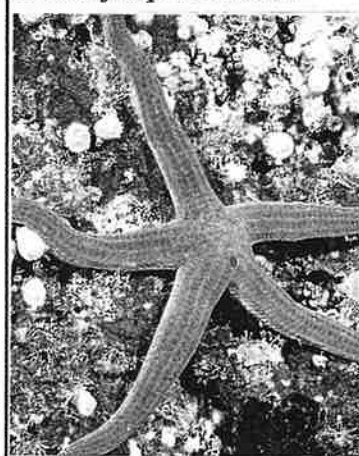
peterokuta, što je možda dokaz evolucijskog napretka ili vrlo vjerojatnije prirodne pogreške možda potpomognute i ljudskim utjecajem na more.

Druga zanimljivost zvjezdace, te morske osobitosti, sposobnost je regeneracije. Naime, iz otkinuta kraka vrlo će brzo izrasti novi. Još je zanimljivije ovo: ako se s krakom otkine i komadić tijela, tj. diska iz

kojeg raste krak, može nastati i posve nova jedinka. To svojstvo omogućava slabo pokretnim i ipak nezaštićenim zvjezdacama da, žrtvujući jedan krak, spase goli život. Dok se lovac zabavlja otkinutim krakom, zvjezdaci ostaje dosta vremena da nađe siguran zaklon i počne regeneraciju. No zvjezdace se ne mogu regenerirati od želje čovjeka da ta zanimljiva morska bića izvadi iz mora i sačuva za uspomenu. Velika većina ljudi vrlo se brzo razočara kad vide kako na suncu morske zvijezde gube svoju crvenu boju, kako se skupljaju, smežuraju i blijede. Razočarani ih bacaju natrag u more, no tada je

prekasno. Kao što se pravim zvjezdama sjaj očituje tek u noćnoj tami, tako i morske zvijezde zrače svojom ljepotom tek u morskom univerzumu. Mi bismo trebali biti tek zahvalni akvanauti koji skupljamo sjećanja ne narušavajući prirodni sklad.

Hacelia attenuata, otočje Kornati (Hrvoje Vrdoljak, časopis Croatia, ljeta 2001.)

Preporučujemo Vam:
TRAVEL SERVICE LTD.

Special agents for
CROATIA AIRLINES
MEMBER OF IATA

CAR RENTALS
IN CROATIA

GeneralTulist travel Service Ltd. je jedna od najuglednijih putničkih agencija u Kanadi. Utemeljitelj i vlasnik ove poznate tvrtke je obitelj Lončarić. Profesionalnim uslugama ove agencije koriste se Hrvati iz Kanade, Hrvatske, Ujedinjenih Američkih Država i drugih zemalja, već više od 30 godina.

- Naša agencija zastupa gotovo sve zrakoplove i pomorske linije.
- Organiziramo grupna (charter) putovanja s najnižim cijenama, naročito u domovinu Hrvatsku.
- Također, već više od 30 godina, obitelj Lončarić uređuje i emitira hrvatski radio sat "Zvuci Hrvatske" kojeg možete slušati na radio postaji CHIN 100.7 FM u tjednu od 2:00-3:00 sati i nedjeljom u 12:00 na 15.40 AM
- Za sve informacije obratite se na nas ured.

Ivica (John) Lončarić

3045 Southcreek Road Unit 1, Mississauga, Ontario L4X 2X6
(905) 602 8900, Generaltourist@ICA.net, www.generaltourist.com, Fax: (905) 602 8899

CHIN Radio is now broadcasting LIVE on the internet 24 hrs a day! Check out our new and improved website: chinradio.com and listen to FM 100.7 FM and AM 1540 live on your computer! email us your comments at: promotions@chinradio.com. We would like to hear from you!

Stari zanati

Priča o princu koralju

Kad se koralji izvade iz mora, nikakvi su, ka sasušene graničice. čovik ih ne bi ni pogleda. Ali kad prođu kroz ruke dobra majstora, nema žene koja za njima ne uzdahne. Ja sam ih se nauživala. Moj ih je muž brusio, oblikovao. I sa svojih 80 godina još uvijek to radi - tako nam je baka Vinka Lukin, kako je naglasila žena Viktora, objašnjavala nastanak predivnih komada koraljna nakita izložena u maloj trgovini u njezinoj kući na otoku Zlarinu.

Zlarinjani su 600 godina vadili koralje i tako sirove prodavali ih Mlečanima.

- Koralji žive na zidovima stijena, u područjima gdje su jake morske struje. Koraljari bi čekali i birali mjesto na kojem su struje išle prema stijeni, a onda bi u more spuštali napravu u obliku križa prekrivenu mrežom, trgali koralje i vadili ih s dubine od pedeset ili sto metara. No, tako su brali samo vrhove, a najbolji i najskuplji primjerci ostajali su moru. Ronjenje s bocama sve je promijenilo - priča nam zlatar Vjekoslav Duhović. Već tridesetak godina od neuglednih graničica stvara sjajne privlačne oblike, a prije nekoliko godina svoj je splitski dir zamijenio zlarinskim, vratio se otoku svoga djetinjstva i zanatu svojih predaka.

S Kristin Biberica, mladom Zlarinjankom, rođenom u Americi, otvorio je radionicu i trgovinu u kojoj gotovo svaka žena pronađe nešto za sebe.

- Imamo naušnice već za stotinjak kuna, prstenčiće za 270, narukvice za 250, a trenutačno najskuplji komad je ogrlica od tri i pol tisuće kuna - kaže nam Kristin. Tvrdi da se jeftiniji primjerci puno brže prodaju, ali i skupi nađu vlasnika. Cijena ovisi o veličini perle. što je veća, ogrlica je skuplja. Osim toga, važno je da nema rupica, da je perla kompaktna, dobro izbrušena i sjajna.

- E da ste vi vidili ogrlicu koju su Zlarinjani darovali Titovoj ženi

Jovanki. Ma ni ja takvu nisam imala. To je bilo nešto posebno - priča baka Vinka. Sa sjetom se prisjeća omiljene glumice Ite Rine koja je u filmu "Princeza koralja", što se 1937. snimao na Zlarinu, igrala glavnu ulogu.

Kako razlikovati pravi koralj od stakla ili plastike što se nude u nekim dućanima, najčešće je pitanje mladih djevojaka koje će tek postati vlasnice prvih koralja. Odgovor je - jednostavno. U zrcu pravog koralja izgleda kao da postoje žilice ili bolje rečeno godovi, kao u drvu, ima glatku površinu po kojoj se može strugati, a neće se ljuštiti, već se samo može oštetiti sjaj. Pravi je koralj mnogo teži od svoje imitacije i, dakako, skuplji - objašnjava Kristin.

U svjetskim morima raste oko šest tisuća vrsta koralja, od toga oko dvije i pol tisuće u Jadranu. No, najskuplji je crveni jadranski koralj. Danas ga najviše ima u viškom i lastovskom arhipelagu te oko Mljeta. Većima i kvalitetnijima cijena je od 400 do 500 eura za kilogram, a manji, najjeftiniji su od 150 do 200 eura po kilogramu. Koralji i danas kod mnogih žena, posebno Mediteranki koje ga znaju cijeliti, izaziva sjaj u očima i osmijeh.

- Da znate samo kako znaju uzdisati kad vide neki dobar komad, ogrlicu, naušnice ili nešto drugo. Neke se zalijepe za izlog i ne znaju otići. Evo, ova ogrlica od koralja, koji su hit ove sezone, obogaćena tirkizom košta gotovo tisuću eura. Ima i skupljih, i prodaju se. Uvijek naide netko kome nije žao dati novac za ono što vrijedi - sa smiješkom će prodavačica u zlatarni u Vodicama.

- Talijanke su lude za koraljima. Spremne su dati cijelo bogatstvo za dobar primjerak. A i talijanski majstori sirovi koralj plaćaju puno bolje nego naši - usput nam je priznao dečko koji se branjem koralja bavi već nekoliko godina. Nerado govori o tome gdje su dobre lokacije, gdje ga ima i kako ga pronalazi. Ali zato naglašava:

- Koralji su lijepi na lijepim ženama. Sve drugo nije važno - kaže bacivši pogled na namreškano more koje još krije svoja blaga.

(Večernji list 2. kolovoza)

Ribari....

Prije jutra ribari se bude....

more zna njih, more zna te ljude,
prije jutra u zoru, s galebima na moru,
na poštama sunce čekaju.

Svako jutro parangale dižu...

vižitaju i vršu i mrižu,
a galebi čekaju da i njima čar daju,
u ribare oni viruju.

Noć je mima, vali spavaju....

Pod svitlom se ribe skupljaju,
špurtiloni ostima, dobit će po kostima
kad se smire, kad se pridaju....

U dubini mriže, parangali.....

Na pučini bile se sinjale....

Tiho kraju veslaju, malu barku guraju,
A ribara ruke izdaju....

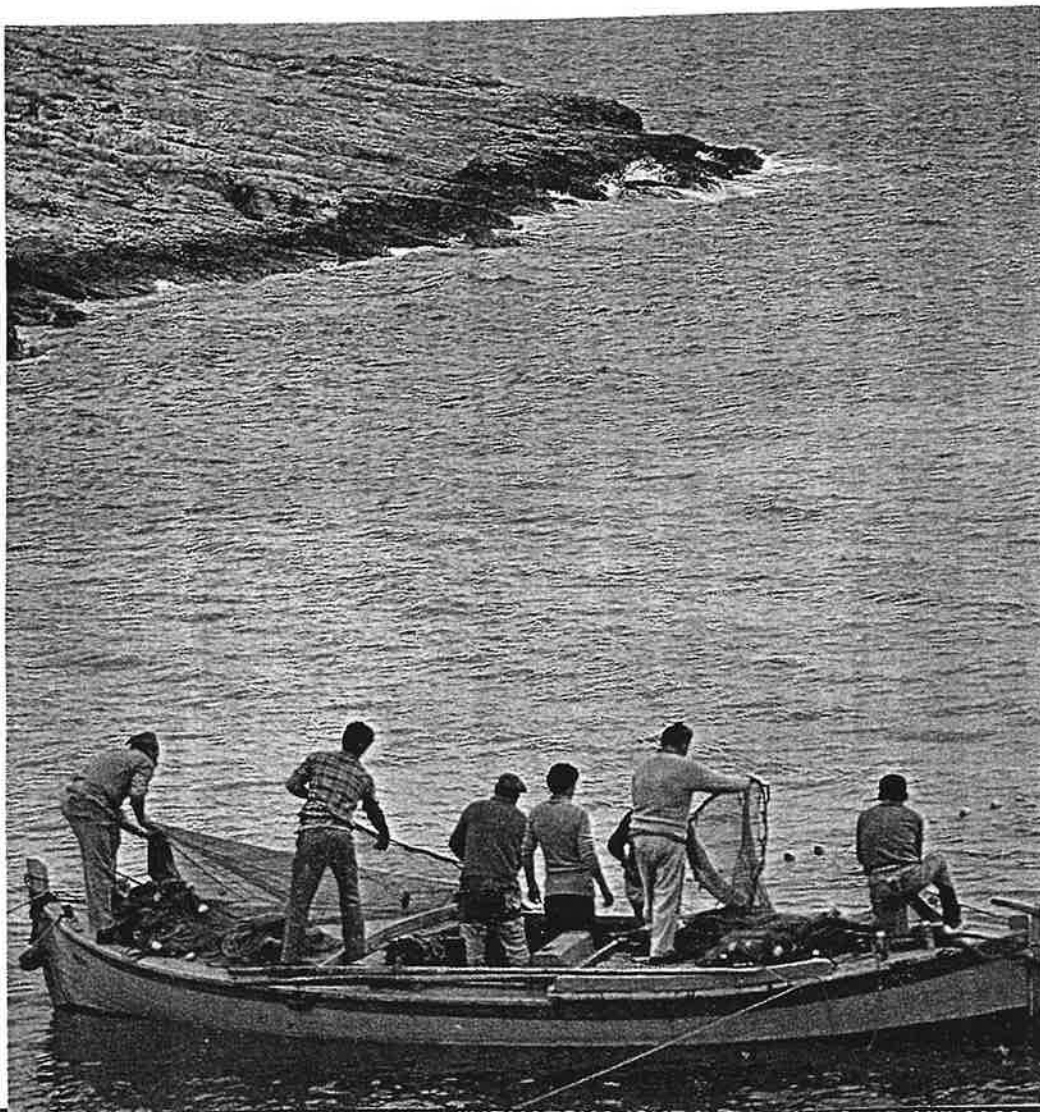
Prije jutra umoran

ribar čeka novi dan,
dok svi ljudi spavaju,
galebi se karaju....

Pjeva Vinko Coce

(napisao B. Oštrić, 1998)

Nosač zvuka "Sve najbolje"

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002.

torsku (!) - op.a.), mogu primati talijansku mirovinu. A postoji i mogućnost kumuliranja dviju mirovina."(!?)

Nisu li sve ovo nagovještaji da se Hrvatskoj spremaju nemogući problemi tzv. demokratskih procesa na ovim prostorima, koje sadašnja hrvatska vlast olako shvaća, a Hrvatskoj nagovještaju samo nove ustupke i diplomatska pregovaranja oko hrvatskih otuđenih teritorija. Sjetimo se samo napr. problema Prevlake: čak sedam godina (!) nakon rata, Prevlaka je bezrazložno još uvijek pod UN okupacijom! Kada su na vlast dolazili Račan i Mesić, obećanja su bila da je Prevlaka samo formalno pitanje koje će se odmah i brzo, samo po sebi, riješiti. Međutim Prevlaka još uvijek je samo predmet produženja UN mandata, a za "stabiliziranje prilika i demokraciju" Predsjednik RH prima američka odvojnička priznanja. Hrvatska je puna okupiranih graničnih područja, a župani i saborski zastupnici primaju strana odlikovanja, kako bi se, izgleda, lakše pridotali i talijanski prohtjevi. To je ustvari samo prigodno sredstvo potkupljivanja za nove teritorijalne pritiske na Hrvatsku, koji svi zajedno imaju za

isti cilj - stalnu destabilizaciju Hrvatske. Tu prestaje bilo kakova nada u zajednički doprinos stabiliziranju prilika i demokratske međunarodne procese, jer susjedi pribjegavaju svim trikovima i sredstvima kako bi od Hrvatske trajno oteali i prisvojili njene dijelove. Dugogodišnje natezanje oko onoga što je neupitno hrvatski okupirani prostor, a nalazi se pod tuđom silom, nije pitanje hrvatskog doprinosu stabiliziranju prilika u predsjednikovu "regionu", već je to hrvatsko neotuđivo pravo za koje bi svaki Hrvat, a poglavito predsjednik i premijer RH, trebali se odreći bilo kakvih nagrada i lažnih priznanja! Sve dok Hrvatska ne uspostavi potpunu kontrolu na svim svojim granicama. Jer samo Hrvatska s definiranim granicama prema susjedima može biti demokratski otvorena za suradnju i samo na taj način je moguć "puni doprinos stabiliziranju prilika", kako vanjskih tako i unutarnjih. I zato daljnje stoji opravdano pitanje iz Glasa koncila na početku ovog teksta - čije to interese zastupa predsjednik Mesić? A može se samo dodati - čije to interese zastupa i premijer Račan?

Damir Borovčak

Vijesti iz BiH

Sudska pobjeda policajke koja je razotkrila da mirovnjaci u BiH zalaze u javne kuće

LONDON, 7. kolovoza - Američka istražiteljica Kathryn Bolkovac, koja je tvrdila da je dobila otkaz jer je razotkrila kako pripadnici međunarodnih snaga u BiH sudjeluju u seksualnom iskorištavanju žena, izvojevala je sudsku pobjedu protiv svojih bivših poslodavaca. Riječ je o američkoj firmi DynCorp, koja za račun State Departmenta angažira policajce za mirovne misije u svijetu. Sudeње je održano u britanskom gradu Southamptonu, jer firma ima ured i u Britaniji, a upravo se britanska podružnica bavila vrbovanjem za Bosnu. Sud je presudio da je Kathryn Bolkovac, koja je radila na istraživanju kršenja ljudskih prava u BiH, doista bila nepravедно otpuštena.

Problemi američke policajke počeli su kad je utvrdila da njeni kolege iz UN-a te iz međunarodnih policijskih snaga naveliko koriste seksualne usluge mladih bosanskih žena i strankinja iz Istočne Europe, među kojima neke nisu bile starije od 15 godina. Kathryn Bolkovac je tvrdila da je otpuštena nakon što je šefu UN-ove misije u BiH Jacquesu Paulu Kleinu uputila e-mail poruku u kojoj je opisala seksualnu eksploataciju žena u kojoj sudjeluju i međunarodni mirovnjaci i policajci.

Mlade djevojke i žene često su batinama i izgladnjivanjem tjerane na pružanje seksualnih usluga, uz ostalo i mirovnjacima koji su ih zapravo trebali zaštititi. Tijekom suđenja, Kathryn Bolkovac je izjavila da su pripadnici međunarodnih snaga naveliko koristili javne kuće, a katkad i sami sudjelovali u preprodaji "bijelog roblja".

Svoja otkrića ona je iznijela i DynCorpu, firmi preko koje je bila angažirana za rad u BiH. No nakon toga je bila degradirana na niži rang, a potom maknuta s istražiteljskih dužnosti, da bi na kraju bila otpuštena. No, britanski sud je na kraju zaključio da je njen otkaz bio neopravdan. Prema procjeni Kathryn Bolkovac, u BiH postoji više od 900 mjesta na kojima se za novac može kupiti seks. Kathryn Bolkovac još ne zna koliko će odštetu dobiti jer će se o tome odlučivati u zasebnoj parnici. (Vjesnik)

Petina stanovnika BiH živi sa šest kuna na dan

Bosna i Hercegovina, uz Albaniju, najsiromašnija je zemlja u Europi. Prema službenim podacima, 19,1 posto ljudi u BiH živi u krajnjem siromaštvu, odnosno ima dohodak od 1,5 KM (šest kuna) na dan. Zajamčena dnevnicu u Republici Srpskoj je tri, a u Federaciji BiH šest KM. U RS 28 posto stanovništva živi ispod granice siromaštva, a u Federaciji BiH 18 posto. U BiH većina stanovnika ima minimalna mjesečna primanja od 200 KM (750 kuna), a prosječna mirovina je 190 KM. Prema međunarodnim standardima, četveročlanu obitelji na mjesec treba 1000 KM kako ne bi živjela u posvemašnjem siromaštvu. Dvije trećine djece u BiH trpi posljedice siromaštva. Nezaposlenih je oko 40 posto stanovništva, što je najveća stopa nezaposlenosti u tranzicijskim zemljama.

Dok je prosječan rast bruto nacionalnog dohotka u tranzicijskim zemljama jugoistočne Europe postigao najveći razvoj u svijetu od 4,8 posto, u BiH je on neznatan. Zbog zaostajanja u ekonomskoj tranziciji, u usporedbi s drugim zemljama jugoistočne Europe, u BiH su strana ulaganja najmanja.

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002

Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira u BiH prihvatio je predloženi paket ekonomskih reformi, koji su zajednički prihvatili predstavnici Vijeća ministara i entitetskih vlada. Paket reformi usklađen je i s ekonomskim smjernicama iz Mape puta za približavanje BiH Europskoj uniji, a o njemu su se pozitivno očitovali i stručnjaci Svjetske banke i MMF-a. Najznačajniji je dio paketa Dokument o strategiji za smanjenje siromaštva, dokument napravljen na uzorku dokumenta Svjetske banke koji se primjenjuje u više od 40 drugih zemalja. Primjena programa imat će u BiH sprecifične prepreke, na što je upozorio ministar vanjskih poslova Zlatko Lagumdžija rekavši kako ekonomske reforme mogu uspjeti prihvate li se kao općedruštveni ugovor iznad političkih i nacionalnih podjela.

Opće su smjernice toga dokumenta poboljšanje zakonske regulative za razvoj poslovanja za domaće i strane ulagače, borba protiv korupcije i ubrzanje integracije BiH u EU. Poboljšanje uvjeta za razvoj planirano je ostvariti uspostavom stabilnog makroekonomskog okvira, strukturalnim promjenama (uključujući privatizaciju velikih poduzeća), jačanjem nadzorne uloge Centralne banke, reformom socijalnih fondova i tržišta rada, jačanjem vanjske trgovine i smanjenjem administrativnih prepreka za ulaganja. Kao jedan od ključnih predvjeta realiziranja programa ističe se borba protiv korupcije reformom sudstva i donošenjem novog zakonodavstva. (Večernji list 2.8.)

SKANDAL U BOSANSKO-HERCEGOVAČKOM SUDSTVU

Reisova izjava navela sutkinju na ostavku?

SARAJEVO (Hina) - Istražna sutkinja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine Jasminka Putica podnijela je ostavku i tako se povukla iz dva najzanimljivija sudska procesa koja su otvorena u BiH u protekle dvije godine. Putica je vodila istragu u tzv. slučaju Pogorelica u kojemu su glavni osumnjičeni bivši ministar unutarnjih poslova BiH Bakir Alispahić i tri visoka dužnosnika bošnjačke obavještajne službe Agencije za istraživanje i dokumentaciju (AID). Drugi slučaj na kojemu je bila angažirana je krijumčarenje oružja iz BiH na Kosovo i u kojemu je glavni osumnjičeni djelatni general Hamid Baht, koji se do uhićenja nalazio na dužnosti načelnika obavještajne službe Vojske Federacije BiH. Jasminka Putica svoju je ostavku obrazložila samo predsjedniku i dopredsjedniku Federacije BiH Safetu Haliloviću i Karlu Filipoviću. Izbjegavajući odlučno svaki kontakt s medijima, koji su pokazali veliko zanimanje za njezinu odluku, Putica je u utorak iza zatvorenih vrata Haliloviću i Filipoviću kazala kako ostavku podnosi isključivo zbog privatnih i zdravstvenih razloga.

Ovakvo pojašnjenje, a posebice odbijanje sutkinje Putice da se suoči s novinarima, izazvalo je, međutim, neverjicu. Ničim najavljena ostavka uslijedila je samo dva dana nakon što se poglavar Islamske zajednice u BiH, Mustafa efendija Cerić, otvoreno umiješao u započete istražne i sudske postupke. Sudjelujući na jednoj onladinskoj tribini u Tuzli, reis Cerić je u subotu kazao kako "ne može mimo spavati sve dok su u zatvoru Alispahić i Ljevaković" te dok se "generalu Bahti koji je odbranio Goražde sudi zbog tamo nekakvog šverca oružjem". Cerić je tom prigodom pozvao Bošnjake da dignu svoj glas protiv ovih suđenja, sugerirajući kako je riječ o montiranim procesima s političkom pozadinom. Reis Islamske zajednice na ovaj se način izravno priključio predizbornoj kampanji Stranke demokratske akcije (SDA) koja suđenje Alispahiću i AID-ovcima osumnjičenim za špijunažu protiv svoje zemlje te za terorizam, baš kao i proces osumnjičenima za šverc oružjem na Kosovo, drži političkom osvetom Socijaldemokratske partije (SDP).

Marina Vuković:

Za čavrljanje uz šalicu kave ili nešto drugo

Hrvatska ima puno pametnih ljudi. To svi znamo. Znamo isto tako da imamo i puno poštenih ljudi. Imamo i stručnjaka. Imamo ambicioznih i onih manje ambicioznih. Imamo i karijeriste i onih koji to nisu. I tako redom, da sad ne odem u neke psihološko-filozofske vode. Zašto sam to spomenula?

Nedavno je u domovini osnovana Alijansa za treću Hrvatsku, koja okuplja poznate intelektualce i ostale ugledne građane koji žele pridonijeti konačnom izlasku naše zemlje iz ove, ne znam kako bih je nazvala, nekakve čudne močvare, smjese vode, blata i živog pijeska, močvare u kojoj se ljudi koprcaju, ne želeći potpuno potonuti, neki plivaju održavajući se snagom duha i tijela, neki se drže za slamke, a neki, nažalost, tonu sve dublje i dublje dok jednog dana, na zaprepaštenje tobože neupučenih, skroz ne potonu.

Onda se mnogi, kao u onoj šansonu Ivica Percla "svi u čudu zapitaju zašto Pjer ne svira više u svoju staru usnu harmoniku". Nisam ni pesimist, ni nikakav katastrofičar, kao što to nisu niti mnogi naši intelektualci, koje svaka vlast tjera u oporbu, kako je to nedavno izjavio predsjednik Alijanse akademik Ivan Supek i kojima svi iz vlasti i oni prije i ovi danas, zamjeraju to mračno opisivanje stanja u zemlji. A stanje u zemlji je, bez obzira koliko se mi trudili biti veliki i sretni tražeći zadovoljstvo u sitnicama i gradeći na njima naša mala duhovna carstva, male sretne luke i kutke, koliko god se željeli izolirati od tih štetnih i nakaradnih utjecaja nekakve naše samozvane, skorojevičko društveno-političke kreme ili elite, koliko god priželjkivali informativne blokade zbog štetnog utjecaja na naš mentalni sklop (želeći se obraniti od prijetećih stresova, depresija, melankolija, moždanih i sličnih udara) stanje u zemlji, blago rečeno - mučno. Prosječan Hrvat, možda sam već i o tome pisala, ipak ne živi na Jelačić placu. Prosječnom Hrvatu je dosta gluposti (da ne upotrebimo onu riječ koji svi tako dobro znamo), nekada čak i medijskih gluposti o članovima primjerice hrvatskog "jet-seta" (koji čak ni ne znaju značenje tog izraza pa se sami deklariraju pripadnicima te nakaradne skupine dolazeći u metropolu stopom, vlakom ili autobusom, a mlažnjak - jet set - su možda vidjeli na slici); prosječnom Hrvatu dosta je balova: božićnih, novogodišnjih, časničkih..., domjenaka jutarnjih i poslijepodnevni, paradiranja nakindurenih "dama i gospode" u smokinima i krinolinama s potpisom (dok im je i vlastiti potpis upitan), ispraznih rasprava već davno izumrlog, dekadentnog, parazitskog društva o tome da li je ukusnija nojetina od mesa na pr. krokodila, čime ga (mislim, prosječnog Hrvata) bombardiraju ili filaju - namjerno ili nenamjerno, sarkastično ili duhovito, servilno ili ironično, s naših malih ekrana i ostalih medija. Prisjetila sam se danas pred nekoliko godina u našoj su metropoli organizirane, morbidne zabave pod nazivom "Posljednja večera na Titaniku" (u vrijeme kada je taj film bio, kako kažu, ini, kojoj je tada pribivalo oko 2 tisuće tobože sve uglednih građana, a servirana večera bila je identična onoj na tom nesretnom brodu potonulom 1912., o kojem smo svi uvijek željni znanja, znali nešto nezavisno o ekranizaciji te ljudske tragedije. Nakon bruke koja je tada izbila u javnost sve se je željelo brže bolje zaboraviti. Šteta, jer iskustvo nas uči (a "iskustvo je", rekao je to jedan od velikih umova prošlog stoljeća Bernard Shaw "najbolja škola, samo je školarina vrlo skupa.") da se takve stvari ne bi smjele zaboraviti. Kako se ne bi ponovila, barem ne sada, a još uvijek, možda jednog dana u nekim boljim vremenima (ovako morbidne i skandalozne, nadam se, nikad) približi jednoj Švicarskoj, Danskoj, Luxemburgu, ili samo bliskoj nam Austriji ili čak Mađarskoj. Ponašanje pripadnika tog našeg samopovlaštenog, samodopadnog sloja podsjetilo me na vrijeme Luja XVI i Mariju Antoanetu, koja je doznajući da su se Parizani pobunili jer nisu imali kruha, izgovorila svoju čuvenu rečenicu koja je ušla u povijest: "Neka jedu kolače!". Ali to je ipak bilo pred dvjesto i nešto godina!

No, vratimo se Alijansi koja će, nadam se, opstati i odigrati značajnu ulogu u našem društveno političkom životu, kao što je već uspjela zainteresirati i probuditi pozornost hrvatske javnosti. Bez obzira što neke umišljene i usijane glave negativno, pa čak i podrugljivo, govore o toj udruzi, radi se o respektabilnim imenima. Već samo ime akademika Supeka je dovoljno. Ni distanciranost, ni apatija naših politički neangažiranih umova nije mogla dugo trajati. Uvidjevši da je situacija iz dana u dan sve gora pokušat će nešto učiniti, jer ono najgore što nam se je dogodilo to je da su stranke postale jedino sigurno i unosno zanimanje. Po

riječima akademika Supeka "korupcija koja potječe od stranaka u sprezi je sa gospodarstvom koje je vezano sa vlašću". Političari se kod nas, ali i u svijetu bore samo za vlast svake četiri godine i njihov je misaoni krug u te četiri godine zatvoren. I današnji Sabor je sramota za Hrvatsku. Pripadnici Alijanse smatraju da bi političarima trebalo ukinuti sve privilegije, jer tada ne bi bili halapljivi za novcem i vlašću, već bi se u vlast uključivali ljudi koji imaju potrebu učiniti nešto dobro. Saborski zastupnici bi trebali ostaniti na svojim radnim mjestima, a zastupništvo bi trebala biti časna dužnost za ljude dobre volje. Hrvatska je premala zemlja koja bi imala kao što je to sada 21 županija i 426 općina (zna se koliki je tu još prateći činovnički aparat). U suvremenoj Europi županije ne mogu biti manje od 500 tisuća ljudi, a kod nas je samo Slavonija podijeljena na 4 županije, a svako malo veće selo postalo je općina. Nije nikakvo čudo što kod nas ima 296 tisuća javnih službenika! Sigurno sam da ni SAD sa preko 270 milijuna stanovnika nemaju toliko državnih službenika.

A sve to što iznosi Alijansa blisko je narodu. To je ono što ljudi znaju, što ih muči a na što ne mogu utjecati.

Hrvatska je imala prekrasnu priliku da 90. godina počne izgrađivati zemlju i sustav kako želi. Bez obzira na rat to se je moglo učiniti. Mogli smo biti zemlja mira i blagostanja, "mala Švicarska". Kreatori tadašnje politike to ipak nisu imali na umu, ni onda kad su uzvikivali "Imamo Hrvatsku!"; bolje rečeno upravo su to i mislili, oni su imali Hrvatsku i još uvijek ju imaju. Hrvatska im ništa nije ostala dužna. Niti lipu. Odužila im se premda ju nikad nisu ni zadužili.

I ove godine je i Sinjska alka zasjenila Dan domovinske zahvalnosti i Dan pobjede kao i lani. Samo srećom nije bilo "Cigana" ali je zato bilo svega ostaloga. Ili kako reče jedan mladi Sinjanin ispred alkarskih dvora: "Zbog sve ove ljepote što su nam je pradjedovi ostavili, čovjek na trenutak i zaboravi što su ovi danas od Alke napravili." Ja to ipak ne mogu zaboraviti, jer su stvamo napravili svašta što je teško progutati

Spomenut ću samo činjenicu da je darove slavodobitniku udijelio Karl von Habsburg, potomak propale vladajuće monarhije protiv koje su se naši preci stoljećima borili, želeći se i tada riješiti tuđinske čizme tlačitelja i tamničara našeg naroda. Uz dužno poštovanje potomcima obitelji von Habsburg i bez obzira na to što i sama često kažem da nam treba K und K dinastija, jer sami očito ne znamo što bi učinili s vlastitom zemljom, ne bi mi nikada palo na pamet da uz živućeg predsjednika izabranog ipak voljom naroda i uz sve, kakve takve, ali ipak naše institucije vlasti, dovuci na našu tradicionalnu manifestaciju nekog stranca, i to ne bilo kakvog, ne nekog poznatog mirotvorca ili humanistu, već potomka te tuđinske čizme. Hvala ti Bože da im nije pala na pamet još neka monarhija čiji potomci tumaraju svijetom. Ili ne daj Bože da netko zaboravi da je Alka posvećena velikoj pobjedi Sinjana nad Turcima 1715.g., jer bi jednom pokrovitelj mogao biti i potomak turskog sultana, age ili vezira. Toliko o tvrdoglavosti i zadrstosti.

Danas je Dan domovinske zahvalnosti, Dan pobjede. Nikad neupitan, bezuvjetan osjećaj zadovoljstva i sreće, pripadnost jednoj velikoj i dragoj obitelji nešto je izgubio.

Zašto se tome ne čudim?

Vaša,

Marina

VIJEST: Haag oslobodio optužbe Milana Zeca, bivšeg zapovjednika JRM

DEN HAAG, 26. srpnja (Hina/Reuters) - Sud Ujedinjenih naroda za ratne zločine na području bivše Jugoslavije (ICTY) u petak je povukao optužbu protiv nekadašnjega zapovjednika jugoslavenske mornarice zbog pogibije civila 1991. u Dubrovniku. Optužba protiv Milana Zeca, koji je u siječnju 2001. umirovljen kao zapovjednik jugoslavenske mornarice, povlači se zbog nedostatka dokaza, kaže se u presudi. Godine 1991., kad je jugoslavenska ratna mornarica napadala Dubrovnik, Zec je bio zapovjednik ratnoga broda.

"Dodatni dokazi dobiveni u istrazi provedenoj nakon što je optužba potvrđena pokazali su da su dokazi nedovoljni da se optužnica održi...", kaže se u presudi.

Protiv druge trojice nekadašnjih zapovjednika optuženih zajedno sa Zecom optužba i dalje stoji, rekao je glasnogovornik ICTY-ja Jim Landale. Jugoslavenska je vojska Dubrovnik, grad iz UNESCO-ve svjetske baštine, napadala s mora i iz susjedne Crne Gore.

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002.

Obljetnica...

Na današnji dan: 8. kolovoza 1928. godine umro u Zagrebu Stjepan Radić

Stjepan Radić, veliki hrvatski vođa

Svoj život pun patnja, pun progona, položio je uz Pavla Radića i dr. Đuru Basaričeka na Oltar Domovine. Kroz čitav svoj život veliki je pokojnik propovijedao i naučavao, da se za čovječnost, pravicu i slobodu, da se za svoj narod moraju doprinášati i žrtve, jer samo po žrtvama postaju narodi slobodni i veliki.

Ali nitko se nikada nije nadao, da je u knjizi sudbine zapisano, da i njegov veliki život mora da utrne za bolju budućnost Domovine. On, koji je organizirao hrvatski seljački narod, on, koji je upravo zadnjih dana ujedinio čitavu Hrvatsku, morao je i svoj dragocijeni život dati za ona načela, koja je propovijedao i za slobodu svoga naroda, koja mu je bila najmilija u životu. Veliki vođa i učitelj organizirao je i ujedinio cijeli narod da ga povede u ljepšu i bolju budućnost. I za to nije nikakovo čudo, i za to je potpuno razumljivo, da je nad njegovim mrtvim tijelom, nad tijelom velikog mučenika proplakala sva Hrvatska i zavila se u crninu.

U ove sudbonosne dane, kada je najviše potreban narodu, u ove teške dane za hrvatski narod, kada je njegova riječ bila najpotrebnija, utihnuo je i zamukla je njegova riječ. Veliki čovjek, veliki Hrvat, leži mrtav i za njim plače narod, i za njim su rastužena sva ona srca u svijetu, koja razumiju patnika, koja razumiju seljaka, koja razumiju malenoga čovjeka i njegovu želju da dođe u svome životu do pravice i da bude slobodan. Vođa hrvatskog naroda Stjepan Radić bio je za svoju Domovinu i za čovječanstvo toliko velik i toliko zaslužan, da mu u ovim teškim časovima nije moguće naći zamjenika, ali veliki pokojnik je u cijelome Hrvatskome Narodu ostavio svoj duh.

Duh Stjepana Radića živi u svakom Hrvatskom srcu, živi u svakome selu, u svakoj općini, u svakome kotaru, u svakoj županiji i u cijeloj Lijepoj i duboko rastuženoj Hrvatskoj Domovini. Taj njegov veliki hrvatski, svečovječanski duh, jedini je u stanju da održi hrvatski seljački narod u jakim organizacijama i da održi ujedinjenu Hrvatsku. Taj duh silan, jak i dubok vodit će i nadalje Hrvate i Hrvatsku u borbi za one svete i velike ideale, za koje je Stjepan Radić dao svoj život. (Prepisano iz originalne knjižice povodom tragične smrti Stjepana Radića).

Stjepan Radić: rođen 11. lipnja 1871. u selu Trebarjevu Desnom nedaleko Siska, smrtno ranjen u Beogradu: 20. lipnja 1928. Umro od teških rana: 8. kolovoza 1928. u Zagrebu

Stjepan Radić rodio se 11. lipnja 1871. kao deveto dijete u siromašnoj seljačkoj obitelji u selu nedaleko od Siska, u Trebarjevu Desnom. U ranoj mladosti Radić je mnogo putovao i proučavao ponajviše narodni život i seljačko gospodarstvo. Tada se odlučio posvetiti politici ili, kako bio on rekao, da će učiti i braniti svoj narod. Radić je boravio u mnogo gradova, škola i sveučilišta, ali ih je bio prisiljen napuštati upravo zbog svoga bunta i prosvjeda. Zbog sudjelovanja u spaljivanju mađarske zastave u jesen 1895., osuđen je zajedno s dvadesetak studenata zagrebačkoga Sveučilišta, s kojeg je dvije godine prije toga isključen. Zatim je studirao, ili pokušavao studirati, u Pragu, Parizu, Budimpešti, Moskvi i drugdje. Ujedno uči jezike, upoznaje političke prilike i političare.

Godine 1904., zajedno s bratom Antunom, osnovao je Hrvatsku pučku seljačku stranku. Premda je Radić težio širem, sveslavenskom ujedinjenju te zbog toga putovao u Rusiju, 1918. se izjasnio za ujedinjenje Hrvata, Srba i Slovenaca na temelju demokratske jednakopravnosti, tražio je da se buduća država uredi na federativnome načelu, istupajući protiv centralizma i velikosrpske hegemonije. Otada počinju njegovi nesporazumi s novim režimom, koji ga želi slomiti pritiscima, progonima i zatvorom.

Godine 1925. svoju će stranku, koja se tada zvala Hrvatska republikanska seljačka stranka, dovesti do toga da prizna monarhiju i centralistički Vidovdanski ustav. Štoviše, Radić ulazi u Vladu, a stranka ponovno mijenja svoje ime u Hrvatsku seljačku stranku, ali je već dvije godine poslije ponovno u opoziciji. Tada sa Svetozarom Pribičevićem stvara Seljačko-demokratsku koaliciju i traži reviziju ustava. U proljeće 1928. Radić dobiva mandat za sastav vlade, no opstrukcija radikala ruši njegove planove. Bilo je jasno da su suprotnosti, koje su prožimale cjelokupan život stare Jugoslavije, toliko narasle da bi za njihovo rješavanje trebali radikalni zahvati, čak rušenje cijeloga društveno-gospodarskog sustava što ga je država ljubomorno čuvala. Odnosi u Skupštini postaju tih dana sve napetiji, a za nesporazume se okrivljuju prvaci HSS-a. Tada se počinju širiti glasine o potrebi likvidacije Stjepana Radića. Radić je objavio članak o tome, dan uoči skupštinske sjednice, u dnevniku svoje stranke Narodni val.

Poznata je povijesna činjenica da je radikalski poslanik Puniša Račić 20. lipnja 1928. pucao u skupštini u poslanike HSS-a. Teško je ranio Stjepana Radića, a ubio je njegova sinovca Pavla Radića i Đuru Basaričeka. Zločin u jugoslavenskoj skupštini naišao je na zgražanje cijelog civiliziranog svijeta, a kada je 8. kolovoza od zadobivenih rana Stjepan Radić umro, njegov posljednji ispraćaj pretvorio se u prosvjed protiv režima. Kasniji događaji pokazali su da je Puniša Račić imao moćne zaštitnike na dvoru, ali jednako tako da njegov revolver nije mogao riješiti sudbonosne političke probleme stare Jugoslavije, pa ni hrvatsko pitanje.

Preporučujemo Vam:

PETER DONKO & ASSOCIATES, OPTOMETRIST

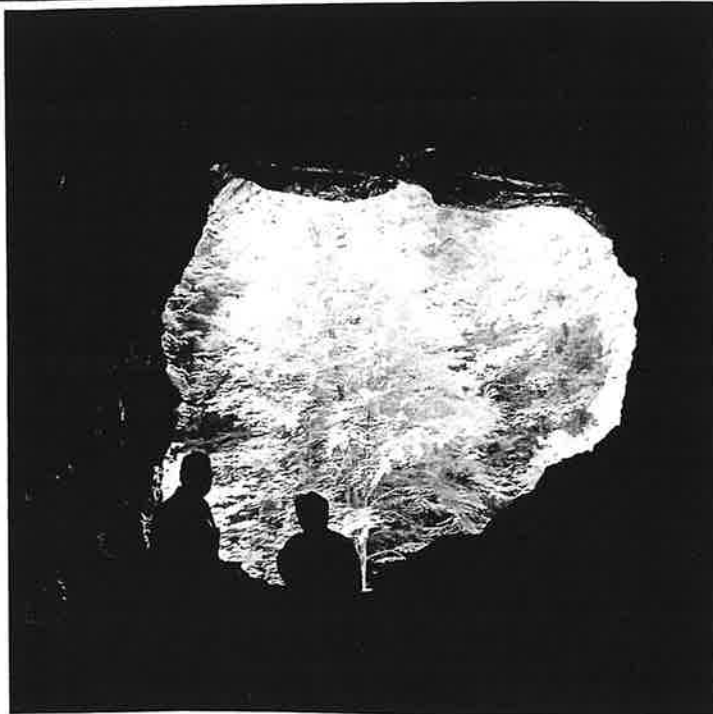
EYE EXAMINATIONS
DESIGNER GLASSES & CONTACTS
LASER VISION CONSULTATION
NEW PATIENS & WALK-INS WELCOME
OPEN EVENINGS & SATURDAYS

EYE
HEALTH
IS IMPORTANT

Located in the Medical Centre, Woodbine Mall
500 Rexdale Bl., Tel (416) 674 1165

PRETPLATITE SE NA
HRVATSKU ISKRU

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002

na, pa smo se vraćali natrag, po stazicama i putevima, po željeznim stepenicama sve niže i niže, prema planinarskom domu u podzemlju stijena. No vratiti se do tog doma isto je uživanje, kao i penjati se prema Zelenom Viru, možda ovaj puta čak i više, jer poznajete put, lakše je za noge, ugodnije, jer spust je obično ugodniji. Put ide kroz šume, koje su sada već drukčije osvijetljene suncem, koje polako zalazi, pa je ovaj puta sve tamnije, i boje su opet drukčije. Zastajali smo tu i tamo, osluškivali pad potoka Curka, zastajali pred prirodnim izvorima hladnoće i svežeg zraka, a kako je dan bio izvanredno vruć, svaki puta kad bi došli do prirodnog osvježanja u stijenama, a to je bilo mjesto gdje je bez ikakvog razloga bila upravo hladno na jednom mjestu, a vruće samo koji metar dalje - silazak je bio dulji nego penjanje prema Zelenom Viru. Tu sam imala prilike gledati mnogobrojno lišće, razne vrste i boje, koje nigdje do sada nisam vidjela i tada sam ubrala nekoliko vrsta lišća, koji su doputovali tu u Kanadu, stoje kraj moga stola, i uskoro će ugledati svjetlo dana na jednom od mojih projekata. Kojeg - to ćemo vidjeti.

Kad smo došli u samu dolinu, svi smo bili mokri, nešto zbog vrućine hoda, nešto zbog smijeha, jer moja je prijateljica išla u dugoj haljini - znate i sami, žena mora uvijek biti zgodna - dok sam ja bila u kratkim hlačama, jer ja sam na odmoru, bar na Zelenom Viru. U Zagrebu je druga priča, tamo sam i ja dotjerana. No, u samom početku penjanja, mene njena duga haljina uopće nije smetala, no kad smo se vraćali, nastao je problem. Ja sam naime, gledala nju kako hoda i činilo mi se kako se muči, pa sam suosjećala s njom i stalno hvatala svoje kratke hlače i dizala ih kao što je i ona radila sa svojom dugom haljinom, da slučajno ne bi pala! Tako smo se svi smijali i mojoj reakciji i njenom hodu, i sve to, hod penjanje i smijeh - sve je dovelo do toga da smo se potpuno morali presvući kad smo stigli u dolinu, kraj auta. No, nismo mi bili jedini, svi koji su odlazili gore do Zelenog vira, svi su se presvaćili kraj automobila, a zadovoljstvo je bilo očito. Taj izlet u divljinu prirode, jer tamo, na Zelenom Viru sve je prirodno, osim stepenica kojima se penjete - sve je netaknuto. Sve je prekrasno, baš zbog toga, jer ljudska ruka nije uređivala po svom ukusu, već je ostavila prirodi neka bude savršena domaćica.

A sad, nakon dva-tri sata hoda i užitka, trebalo je natrag, autom gore na cestu, po tom istom strmom uskom putu po kojem smo se spustili u dolinu do planinarskog doma, i šteta što smo se presvukli, bar što se tiče mene. Ja sam se dobro oznojila dok je moj prijatelj obilazio jedno oveće vozilo, mičući se milimetarskim hodom, kako ne bi svršili negdje u dolini. I jasno, kad je obišao to vozilo, ja bih odahnula glasno, na što je on obično "bučno" reagirao: "A kaj je tebi, kaj ti misliš da bi te ja ubio?" - uz neke dodatke....

No, konačno smo se vratili na sam vrh od kuda smo i pošli, na cestu prema Zelenom Viru, kod Skrada. Kad bi me pitali danas da li bih ponovno išla tamo, makar sam se bojala dubine i uskog puta: svakako bih odmah sada, jer nezaboravan je taj dan, ne samo zbog

visokih stijena, uskog puta, klanca, šume, potoka i svježine, već i zbog onog posebnog ugodaja kad vam srce pjeva od ljepote, a oči se ne mogu nagledati onog kraj vas.

Nas je put vodio dalje, mnogo dalje nego što sam ja i mislila. Jasno, utajili smo i žed i glad dobrom janjetinom i hladnom pivom, i "svratili" nešto kasnije u Samobor na kremšnite. No, to ćemo ostaviti za idući puta.

Valentina

Modern Age

Plastics Inc.

Custom Plastic Fabrication & Machining Specilizing in Acrylics:

- Designing
- CNC Machining
- Computerized Vinyl Signs
- Point of Purchase Displays
- Optical Displays
- Acrylic Furniture

- Projektiramo po Vašim osobnim specifikacijama
- Izrađujemo Acrylic namještaj
- Stalci za novine, tace za serviranje, rame za slike itd.

For more information call:
Stan Trtanj, Ivan Hajsan or Bob Galamaga
 Tel: (416) 675 2955, Fax: (416) 675 2965
 50 Fasken Dr. Units #2, 3, 4, 5
 Etobicoke, Ontario, M9W 1K5

Kultura

ANSAMBL "LADO" POZVAN U SAD

Međunarodna federacija zbarske glazbe (IFCM), poslije Beča, Sydneya, Rotterdama, Vancouvra i Stockholma, odlučila je svoj šesti međunarodni festival zbarske glazbe održati u Minneapolisu u SAD od 4. do 8. kolovoza. Pozivnica je upućena i našem nacionalnom folk-lomom ansamblu "Ladu". Kako se "Lado" našao u društvu zborova iz Australije, Argentine, Kanade, Brazila, Južne Afrike, Izraela, Kine, Rusije, Japana, Kube, Venezuele, Armenije i SAD-a objasnila je ravnateljica "Lada" Ivana Lušić.

- Sudjelovanje na najznačajnijem skupu zbarskoga pjevanja i nastupi pred najeminentnijim svjetskim autoritetima zbarskog pjevanja priznanje je ne samo za nas nego i za cjelokupnu hrvatsku kulturu. Organizatori skupa pratili su naše nastupe, preslušali naše snimke i odlučili da mi zastupamo europsko zbarsko pjevanje. Uz nastupe 22 zbora, u sklopu festivala održavaju se brojni seminari, stručna predavanja i simpoziji. "Lado" će se predstaviti izborom tradicijskih napjeva iz naše folklorne baštine od gangi pa do duhovnih uskrasnih i božićnih pjesama. U šest dana priredit ćemo pet koncerata. Već 4. kolovoza nastupamo s Dječaćkim zborom iz Harlema i kubanskim zborom "Entre voces". Posebna nam je čast što ćemo za sve sudionike prirediti cjelovečernji koncert na kojem ćemo se uz zbarsko pjevanje predstaviti i plesom tako da će nazočni dobiti kompletnu sliku ne samo o našem ansamblu nego i o bogatstvu naše kulturne baštine - kaže I. Lušić.

Koncerte iz "Orchestra Halla" prenositi će nacionalna radiomreža NPR i nekoliko televizijskih postaja. Prema riječima dobrih poznavatelja događanja u domeni zbarske glazbe, poziv "Ladu" na skup u Minneapolisu zasigurno je jedno od najvećih priznanja koje je naš ansambl dobio u 53 godine postojanja. (Večernji list)

KOMEDIJINA TURNEJA PO OTOCIMA

Glumci Kazališta Komedije su krajem srpnja s predstavom "Nemoćnik u pameti" završili turneju po dalmatinskim otocima. Zajedno s režiserom predstave Jirijem Menzelom i njegovom djevojkom Olinkom obišli su Pelješac, Korčulu, Hvar i Brač. Igrali su svake večeri, a danju plovili do novog odredišta, što je bilo vrlo naporno. No, bez obzira na to, kažu, turneja će im ostati u lijepom sjećanju jer su svuda bili toplo primljeni, a gledalište ispunjeno do posljednjeg mjesta.

- Veseli me što je osim turista naše predstave gledao i velik broj domaćih ljudi, očigledno željnih kazališta. Radi njih trebalo bi češće organizirati gostovanja jer si oni ne mogu priuštiti odlazak u kazalište poput stanovnika velikih gradova - komentirao je ravnatelj Komedije Niko Pavlović.

Nakon predstave u Postirama na Braču glumci su na dar dobili maslinovo ulje, a Menzela i Olinki domaćini su darovali originalni suvenir - vaze od bračkog mramora.

- Dalmatinci su doista vrlo gostoljubivi. U svakom mjestu na turneji dobio sam poneki dar. Toliko toga se skupilo da ću neke morati ostaviti na čuvanju kod prijatelja do sljedećeg posjeta Zagrebu. S tolikom prtljagom neću moći u avion - rekao je Jiri Menzel, koji u Hrvatsku ponovno dolazi početkom rujna radi obnove predstave "Buba u uhu" u Kazalištu Komediji. (Večernji list)

ZAVRŠEN 49. PULSKI FILMSKI FESTIVAL

Nakon projekcije "Finih mrtvih djevojaka" Dalibora Matanića nije bilo sumnje da je riječ o najboljem filmu na 49. pulskom filmskom festivalu, a to je jučer (25. 7.) i službeno potvrđeno kada je festivalski žiri, kojim je predsjedao Branko Ivanda, objavio da je film dobitnik Velike zlatne arene za najbolji hrvatski film. Trijumf je naglašen osvajanjem zlatnih arena za režiju (Dalibor Matanić), produkciju (Jozo Patljak - Alka film), sporednu mušku ulogu (Ivica Vidović), sporednu žensku ulogu (Olga Pakalović) i "Oktavijana" za najbolji film.

Film "Ne dao Bog većeg zla" zaslužio je zlatne arene za scenarij (Goran Tribuson), strukovne vrijednosti u filmu (montažerka Marina Barac) i glavnu mušku ulogu (Ivo Gregurević), koja je jedina dodijeljena jednoglasno. Filmu Davora Žmegača "Prezimiti u Rio" pripale su zlatne arene za glazbu (Dalibor Pavičić), scenografiju (Mladen Ožbolt) i kostimografiju (Ruta Knežević). Zlatna arena za kameru pripala je Silviju Jesenkoviću, snimatelju "Serafina, svjetioničareva sina", nagrada "Breza" za najbolje debitantsko ostvarenje otišla je filmu "24 sata",

tj. njegovim redateljima Goranu Kulenoviću i Kristijanu Miliću. Filmovi Jakova Sedlara i Mladena Jurana iz Pule se vraćaju praznih ruku. Posljednjega dana festivala, nagradu "Fabijan Šovagović", koju Društvo hrvatskih filmskih redatelja dodjeljuje glumcima za životno djelo, primila je Mia Oremović.

U europskoj konkurenciji najboljim filmom je proglašen "Ponedjeljak ujutro" Otara Ioselianiya, koji je zbog preksinoćne kiše prikazan tek jučer nakon objave nagrada. Zlatna arena za najboljeg glumca pripala je Giovanniju Ribisiju za film "Nebesa", a najbolja glumica je Isabelle Huppert za ulogu u "Učiteljici glasovira". Međunarodni žiri posebnu je nagradu dodijelio Maximilianu Schellu za film "Moja sestra Maria", a Zlatnu arenu dobio je posmrtno i Krzysztof Kieslowski, za suautorstvo na scenariju "Nebesa". (Večernji list)

GUTENBERGOVA BIBLIJA NADBISKUPU OBLAKU

U Znanu na Dugom otoku svečano je, 29. srpnja, zadarskomu nadbiskupu u miru msgr. Marijanu Oblaku predan najnoviji pretisak glasovite Biblije Johannesa Gutenberga. Nadbiskupu Oblaku pretisak je uručio Nijemac dr. Hans Peter Lutz tijekom mise u mjesnoj Crkvi sv. Ivana koja je pjevana na staroslavenskom jeziku, a predvodio ju je msgr. Marijan Oblak. Ta je Biblija dar nadbiskupije u Mainzu, odnosno tamošnjeg biskupa Karla Lehmana. Darovani pretisak Gutenbergove Biblije tiskan je 1995. godine. Izvornik je tiskan 1452., a kroz iduća stoljeća svakih 20-ak godina tiskali su se pretisci. Dosad je otiskano 650 pretisaka, a ovaj koji je uručen nadbiskupu Oblaku je posljednji.

Zadarski nadbiskup u miru msgr. Marijan Oblak poznat je kao skupljač Biblija. U svojoj zbirci ih ima više stotina. Na svečanosti u Crkvi sv. Ivana u Znanu na Dugom Otoku rečeno je da je ovo prvi i jedini pretisak Gutenbergove Biblije u Hrvatskoj. (Hina, Vjesnik)

UMRO JE MIROSLAV BRANDT

Uz tihu ceremoniju i u nazočnosti obitelji, prijatelja i poštovatelja, jučer (24. 7.) su na zagrebačkom krematoriju ispraćeni posmrtni ostaci istaknutog povjesničara, književnika i prevoditelja Miroslava Brandta. Bez velikih pozdravnih govora, dostojanstveno je odana počast akademskoj ličnosti koja je svojim književnim i znanstvenim radom, predavačkom djelatnošću na zagrebačkom Filozofskom fakultetu, radom u Matici hrvatskoj itd. zadužila hrvatsku kulturu. Da je rad Miroslava Brandta imao i nacionalnu važnost (bio je jedan od inicijatora i koautora Deklaracije o položaju i nazivu hrvatskog književnog jezika, suprotstavio se uoči Domovinskog rata Memorandumu SANU svojim "Antimemorandumom" itd.), pokazala je i nazočnost istaknutih javnih djelatnika poput Dražena Budiše.

Miroslav Brandt (r. 1914. u Cerićima) autor je književnih djela, istraživanja (posebice onih o srednjovjekovnom razdoblju i povijesti religija), a ostavio je iza sebe i brojne eseje o suvremenim književnicima. Među djelima zapažena su "Wyclifova hereza i socijalni pokreti u Splitu krajem XIV stoljeća", "Srednjovjekovno doba povijesnog razvitka", "Izvori zla" i druga. (Večernji list)

"CROATIA REDIVIVA" NA BRAČU

Pjesnička manifestacija - "Croatia rediviva", poznatija pod naslovom "ča-kaj-što", održat će se u petak, 19. srpnja na središnjemu gradskom trgu u Selcima na otoku Braču. Manifestacija, koja će se ove godine održati 12. put, utemeljena je na poticaj istaknuta hrvatskog pjesnika, liječnika i diplomata Drage Štambuka i Društva hrvatskih književnika. Svake godine ocjenjivački sud nagradi po jednog pjesnika, i to simboličnim odličjem - maslinovim vijencem za promicanje poezije na jednome od tri hrvatska narječja. Do sada su to odličje s Brača ponijeli naši najpoznatiji pjesnici poput Vesne Parun, Luke Paljetka i Slavka Mihalića, dok je prošlogodišnji laureat bio Dragutin Tadijanović, bard hrvatskoga pjesništva. Kako se doznaje od Drage Štambuka, ovogodišnja manifestacija započinje blokom poezije posvećenom prošlogodišnjem laureatu Dragutinu Tadijanoviću, a okupit će 20-ak pjesnika koji pišu na čakavskom, kajkavskom i štokavskom. (Vjesnik)

Iz domaćeg tiska

Zanimljivosti

PUSTOLOVNI SPEKTAKL

Najveći pustolovni spektakl u Hrvatskoj - utrka "Croatia 2002. - Terra Incognita" - počinje 26. kolovoza pod medijskim pokroviteljstvom Večernjeg lista. Avanturisti iz cijeloga svijeta pet dana i noći krotit će 320 paklenih kilometara divljine Like, Dalmatinske zagore, sjeverne Dalmacije, Velebita i Gorskog kotara. Natjecatelji će testirati snagu i izdržljivost maratonskim veslanjem jakaka po moru i rijekama, planinarenjem, spuštanjem i penjanjem alpinističkim užetom, vožnjom brdskim biciklima te orijentacijom po svim terenima i vremenskim uvjetima. Proći će kroz četiri županije (Zadarsku, Ličko-senjsku, Primorsko-goransku i Karlovačku), svladavat će Krupu i Zmanju, penjat će se liticama Nacionalnog parka Paklenica, Samarskim i Bijelim stijenama.

Uzdajući se u vlastite sposobnosti preživljavanja u ekstremnim uvjetima i divljini, pustolovi sami moraju planirati opremu, hranu, taktiku spavanja i odmora. Sa sobom nose kompas, nož, zviždaljku, upaljač, ogledalo, čelnu lampu, pribor prve pomoći, tablete za pročišćavanje vode te planinarsku, penjačku, biciklističku i drugu opremu.

- Oni koji se usude suprotstaviti izazovima prirode doživjet će Hrvatsku na čaroban i jedinstven način. Bit će teško i zahtjevno. No uživanje u snazi jadranskih vjetrova, mirisu šuma i surovoj ljepoti prirode jamči nezaboravno iskustvo i jedinstvene osjećaje - govori organizator i direktor utrke Šimun Cimerman.

Prema pravilima utrke, ekipu čine četiri člana, od kojih barem jedan mora biti suprotnog spola. U zadanom vremenu trebaju proći kontrolne točke ucrtane na zemljovidima. Ako netko iz ekipe poklekne, cijeli je tim diskvalificiran.

- Držimo se pravila: Jak si koliko i tvoj najslabiji, a brz koliko i tvoj najsporiji član. Timski rad, fizička pripremljenost te sposobnost preživljavanja u divljini samo su neki od uvjeta za uspjeh. Ovi sportaši s granica ljudske izdržljivosti ne natječu se zbog novca i slave, već zbog neodoljiva izazova i iskustva koja poslije primjenjuju i u svakodnevnom životu. Nakon avanture, svjesniji idu kroz život i mnogo više poštuju prirodu, ljude i sebe - objašnjava Šimun Cimerman.

Utrka "Croatia 2002. - Terra Incognita" nosi i ekološku poruku. Rijetke su zemlje, podsjeća Cimerman, koje na tako malome prostoru imaju toliko prirodnih ljepota kao Hrvatska. Uz promoviranje turističkih mogućnosti naše zemlje, dodaje, prijeko je potrebno educirati ljude i upozoriti na ekološke prijetnje.

Prije utrke natjecatelji potpisuju izjavu da se natječu na vlastitu odgovornost. Pratit će ih helikopteri spremni za spašavanje, sanitetska vozila i ekipa Gorske službe spašavanja. Pokrovitelj utrke je i Ministarstvo unutrašnjih poslova. (Tanja Kraljić, Večernji list)

SLUZAVO MORE

Već i pogled na morsku pučinu dovoljan je za bolje raspoloženje, a tek kupanje... Plivajući se natapamo u organskim molekulama koje tvore žive organizme, poput vitamina, šećera, lipida, esencijalnih metala kao što su cink i bakar. Blagotvorna je i jača koncentracija soli i joda koju i udišemo boraveći na moru. Među ostalim, kupamo se i s nebrojenim bakterijama koje održavaju prirodne procese u moru. Samo u jednoj litri ima ih po milijardu.

Jadransko je more carstvo mikroskopskih organizama iz čijeg je svijeta posljednjih godina isplivao svjetski zanimljiv jedinstven fenomen, sluzav i ružan oku, no, blagotvoran za kožu i zdravlje. U nas ga i ovoga ljeta proučavaju vrhunski hrvatski, talijanski i američki znanstvenici. A začuđuje što o tome šira javnost malo zna ili ne zna ništa.

Znanstvenici istražuju velike sluzave nakupine u sjevernom i srednjem Jadranu koje nisu ni alge ni meduze, već nakupine prirodne organske tvari iz morske vode koju su u proljeće izlučile morske alge mikroskopske veličine. More tako rješavaju viška prirodne organske tvari, a ne onečišćenja. Znanstvenici znaju da će nakon toga more biti mnogo čistije, no ne i uplašeni ribari i turisti čija bi koža zabljesnula ako bi hrabro proplivali kroz sluz. Znanstvenici kažu kako je puna polisaharida koji se inače upotrebljavaju u kozmetičke i prehrambene svrhe.

- Pod određenim se uvjetima mikroskopske čestice u kratko vrijeme pretvaraju u vidljive sluzave nakupine koje mogu biti velike metrima pa i kilometrima - objašnjava dr. Vera Žutić, znanstvena savjetnica u Zavodu za istraživanje mora i okoliša Instituta "Ruđer Bošković" u Zagrebu koja je, kaže, i na svojoj koži osjetila blagotvorno djelovanje

sluzi. Dr. Žutić napominje kako znanstveni tim istražuje scenarij nastanka toga procesa ne bi li ga uspjeli vremenski pomaknuti prije turističke sezone ili smanjiti njegov intenzitet. Svakako, istražuju i blagotvornost ovog proizvoda igre prirode koji bi možda mogao postati i industrijska sirovina. (Eleonora Dukovac, Večernji list)

DANI SREDNJOVJEKOVLJA

Drevni vitezovi carovali rapskim ulicama

Grad Rab tri je ljetna dana bio u znaku srednjega vijeka. Brojni su turisti i stanovnici uživali tada u nesvakidašnjim prizorima. Ulicama su šetali srednjovjekovno odjeveni Rabljani - kovači, stolari, gmčari, predilje, mlinari, pekari, kamenoresci, ribari, slikari, uz neizostavnu ulogu proslavljenih članova viteške Udruge rapskih samostrelčara. Njihova je pojava bila posebna atrakcija - kada su pokazivali tradicionalne rapske viteške igre, paradirali i nadmetali se u strijeljanju samostrelom.

Na živopisnim punktovima najstarijih dijelova grada Raba redale su se žive slike starih vremena. Virtualni doživljaj srednjovjekovne ljepote dočaravalo je čak pet stotina Rabljana. Raspoređeni u dvadeset grupa, scenskom su igrom oživljavali bogatstvo tada razvijenoga obrtničkoga grada koji još od trećega stoljeća nosi naziv Feliks, simbol sreće.

Dani srednjovjekovlja na Rabu od 25. do 27. srpnja bili su pravi spektakl, uspješan iznad svih očekivanja. Oduševljenja nije manjkalo ni kod turista kojih na dan na otoku ima po 20.000, ni u organizatorskim redovima. Ovu je tradicionalnu manifestaciju nazvanu još Rapske ferije organiziralo rapsko Gradsko poglavarstvo, Turističke zajednice Raba i mjesta Lopara, te skupina iz kaštela Republike San Marino, zbratimljene s gradom Rabom. (Večernji list)

BOGATAŠKE JAHTE U HVARSKOJ LUCI

Kad je u hvarsku luku uplovio Goran Ivanišević, njegova jahta "Veselka" izmamila je uzdahe okupljenih turista i mještana. A potom je uplovila i "Petara", ploveći neboder ultramilijardera Bernieja Ecclestonea i supruge mu Slavice.

- Uz dužno poštovanje, ali "Veselka" sada izgleda kao barka - zaustio je jedan Zagrepčanin, hipnotizirano gledajući u jahtu Ecclestoneovih.

Dio večeri s petka na subotu Goran Ivanišević proveo je na njihovoj jahti, izazivajući veliko zanimanje mještana, ali i novinara i fotografa čiji su objektivni neumorno bljeskali. Promatrajući ih, nekoliko zbunjenih turista upitalo nas je što se to zbiva i čemu takva gužva. A kada smo im rekli da ljudi vjerojatno čekaju silazak velikog hrvatskog teniskog asa Gorana Ivaniševića, koji je na jahti bogata šefa Formule 1, reakcije su bile jednake:

- Oooh, Ivanišević, jeah!

Goranov engleski obožavatelj bio je toliko oduševljen da se odmah počeo gurati pred "Petaru" ne bi li izbliza vidio svog idola. Okupljena gomila klicala je, pozdravljala slavne goste, dok je samo rijetkima pošlo za rukom i fotografirati se s Goranom. U nekoliko sekundi Ivanišević je uspio pobjeći do svoje jahte, vezane nekoliko metara dalje. Na tom kratkom putu morao se rukovati s nekoliko turista koji su uzvikivali njegovo ime. (Večernji list, 28. srpnja)

OTKRIVENE ZEMUNICE PRALJUDI

Zemunice praljudi, ostatci glinenog posuda i žrtvenika, glinena figurica košute, jedinstveni primjerak životinjske figurice u Hrvatskoj - to su glavna otkrića u istraživanju koje ove godine obavljaju arheolozi u mjestu Galovo kod Slavonskoga Broda, pod vodstvom dr. Komelije Minichreiter sa zagrebačkoga Arheološkog instituta. Nalazište Galovo je iz mlađega kamenog doba, prema procjenama staro je oko osam tisuća godina i tako staro arheološko nalazište nema ni jedan slavonski grad. Arheolozi će istražiti još stotinjak četvornih metara na tome mjestu. (Vjesnik)

Preporučujemo Vam:

PETER DONKO & ASSOCIATES, OPTOMETRIST

EYE EXAMINATIONS
DESIGNER GLASSES & CONTACTS
LASER VISION CONSULTATION
NEW PATIENTS & WALK-INS WELCOME
OPEN EVENINGS & SATURDAYS

EYE
HEALTH
IS IMPORTANT

Located in the Medical Centre, Woodbine Mall
500 Rexdale Bl., Tel (416) 674 1165

Mojim očima (i srcem).....

Kad sam se vraćala iz Hrvatske prošlog lipnja bila sam u bolovima, užasno su me boljela leđa. Danas kad razmišljam o mojim leđima dolazim do zaključka da su me leđa boljela zbog lišća. Lišća, pitat ćete?! Ja vam, naime, skupljam svašta kad sam u Hrvatskoj: skupljam razglednice, reklamne listiće, sve što je izdano o raznim mjestima, sakupljam i prešam cvijeće, nosim sa sobom u Kanadu kamenčiće ili nešto što je posebno za bilo koje mjesto, tražim posebno lišće i stavljam ga na licu mjesta u novine, kako bi bilo dobro sprešano. Tako sam i ovog puta sakupila lišće kad sam bila na Zelenom viru, stavila ga u novine, pa pod krevet u moj stan i kad sam ga vadila, točno prije puta, mora da mi je nešto tada "puklo" u leđima, pa ih tako i danas, koji puta "osjetim" - sve zbog lišća. Pitate li me da li mi je žao zbog toga - uopće nije, posebno kad pomislim kako će me to lišće uvijek podsjećati na nekoliko sati provedenih na Zelenom Viru.

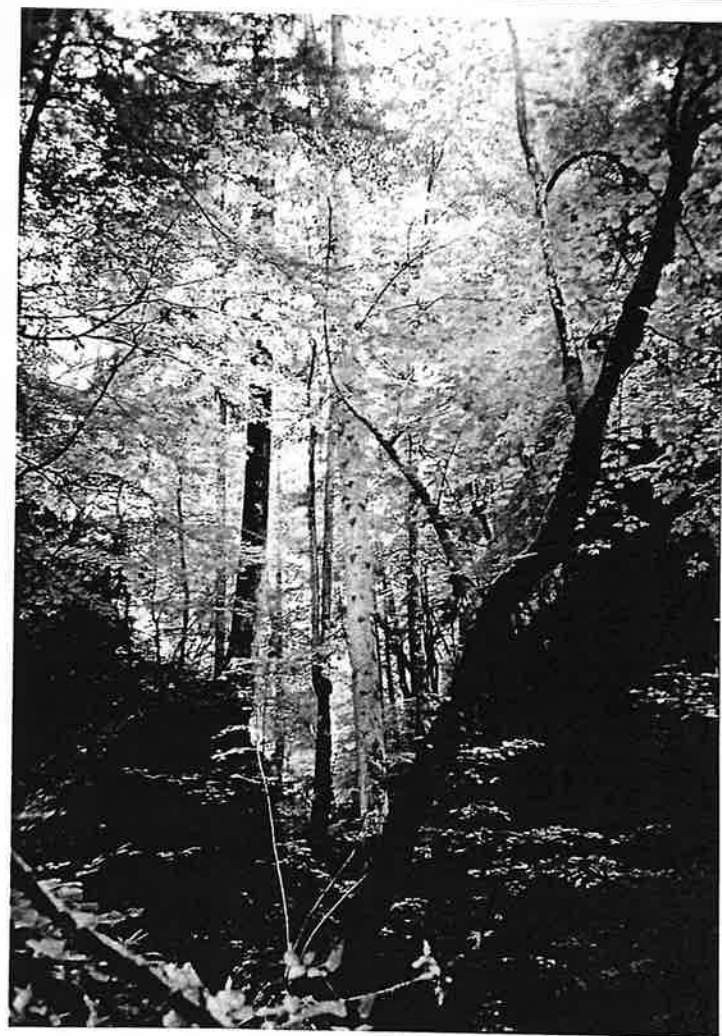
Zeleni Vir je je kod Skrada, izrazito planinskog i turističkog mjesta u Gorskom Kotaru. Ispod Skrada, na dnu doline stiješnjene Skradskim i Kupjačkim vrhom, jedan je od najzanimljivijih krajeva u našoj zemlji. Na tom malom prostoru nalaze se glasoviti Vražji prolaz sa špiljom Muževa hižica i Zeleni Vir.

Do Zelenog Vira nije lako doći, bar meni je duša bila u petama nekoliko puta. Netko mi je predložio put do Zelenog Vira, i danas mislim da je bilo bolje da sam išla s mojom prijateljicom i njezinim suprugom u čiju vožnju automobilom vjerujem, a ne s drugima, jer sa svakim drugim taj put mislim da bih vrlo teško podnijela. Naime, kako bi došli do Zelenog Vira morate se spustiti automobilom u duboku kotlinu uskim putem, kojim jedva jedan automobil prolazi, a bilo je trenutaka kad smo se morali vraćati unazad ili se "stisnuti" uz put dok nas je polako, milimetar po milimetar, prolazio drugi automobil. U jednom trenutku suprug moje prijateljice je pitao "Što se to čuje otraga iz auta", na što je moja prijateljica odgovorila, kako su to moji zubi, koji su sami od sebe cvokotali od straha! Jer, put je užasno uzak, auti kako-tako pažljivi, i nikad ne znaš!

No kad dodete dolje u tu kotlinu, i ugledate 70 m visoku stijenu koja se osovila između dva strma šumovita obronka, ništa vam više nije žao. Pred vama je izvanredan pogled, svježina kakvu samo možete poželjeti u ovim vrućim ljetnim danima (a i tada je bilo preko 40 stupnjeva vrućine!), mir, ljepota, pravo zadovoljstvo prirode...

Nakon što smo kupili karte za ulaz krenuli smo prema Zelenom Viru, koji se nalazi u jednoj dubokoj pećini na samom vrhu, do kojeg dolazite polakim penjanjem po stepenicama kroz klance između te dvije visoke stijene. Gotovo da je nemoguće opisati taj put, koji se diže sve više i više, a prolazite kroz bogato zelenilo šume, oko vas lišće svih boja i oblika, tako da nisam mogla odoljeti i tu i tamo ubrala sam poneko list za moj herbarij. No, lišću ćemo se vratiti kasnije, a mi idemo dalje, uskim i visokim stepenicama, koje vode sve više i više, a ispod vas je potocić, Curak, kojeg stalno i vidite i osjećate njegovu svježinu. S vrha stijene koja je, kako sam već rekla, 70 m visoka, u dubinu se prelijeva čist i bistar potocić Curak koji se, raspršen u tisuće kapljica, ruši do podnožja stijene pred špiljski

otvor! Neobično slikovit prizor! Od doma u samom podnožju stijene do špilje s izvorom (kojeg nažalost nisam vidjela jer vode, zamislite, uopće nije bilo u špilji), stazom i stubama ima oko pola sata polaganog hoda (iako u knjigama piše oko 10 minuta, no ne vjerujte u to. Tako brzo hodaju samo planinari, a ne mi, obični smrtnici). Pogled je izvanredan, ne samo na šumu oko stepenica i stazica, već i u dubinu gdje ako bacite kamenčić čujete odzvanjanje pada tog kamenčića negdje duboko, duboko.... Šum vode je stalan, pa onda cvijeće, koje je prekrasno, raznoliko. Stajala sam kraj jednog šumskog cvijeta dugo, dugo i gledala malu buba maru kako stoji na tom cvijetu i konačno uspjela uhvatiti tu sliku, koja se nažalost neće vidjeti na ovim stranicama, ali ja svaki puta zastanem kraj te slike, i sjećam se ugodaja tog trenutka. Sunce je prosijavalo kroz tamne grane i tu i tamo obasjavalo neku travčicu, ili listić, ili stijenu i dah vam zastaje od ljepote trenutka. Moji prijatelji nisu žurili, jer su znali koliko meni znači stajati kraj nekog cvijeta, uživati u nekoj posebnoj biljci i tako smo polako došli do samog vrha, do Zelenog Vira.

Kroz veliki, upravo ogroman špiljski portal ulazi se najprije u predvorje visoko i široko oko 30 metara. U drugom dijelu špilje trebalo je biti malo jezero, koje, kako čujem svojom ljepotom i bojom plijeni svačije srce, no kako je bila velika suša, jezera tada nije bilo, no i sam ulaz u tu špilju, pa pogled iz nje na bogatstvo boja, posebno zelene boje u svakoj mogućoj nijansi, donijelo mi je posebno zadovoljstvo, tako da ta činjenica da smo se penjali tako visoko, a jezera nije bilo, uopće me nije razočarala. Golema vrata špilje djeluju poput ulaza u mističan podzemni svijet, a pogled izvan špilje je izvanredan. Stajala sam tako, tamo u ulazu u špilju, i uživala u pogledu na dubinu, na jednu malu planinarsku kućicu, na zaklon gdje se planinari skrivaju kad pada kiša, na nebrojena drveća svih boja i oskućivala glasove onih koji su dolazili iza nas, ili već krenuli natrag. Jeka je nosila glasove kroz šumu sve do nas u visini, kroz stijenje Zelenog Vira.

A ovog mjesta mogli smo krenuti dalje, prema Vražjem Prolazu, koji, kako čujem, izvanredan je izlet za svakog tko voli divlju prirodnu ljepotu. No, mi smo bili vrlo gladni, i čekala nas je nešto dalje izvrсна janjetina.

Diocletian's Palace. Each of them has its seventeen-century-long history. And every Split inhabitant, every tourist, even each casual visitor to the former imperial residence has, for some particular reason, his/her preferred corner of the Palace. However, as the true inhabitants of Split would say, let's put everything to one side, and the Peristyle and the Domnius's Cathedral to the other...

Only great art connoisseurs, endowed with an unlimited vocabulary could describe the Peristyle, that is, the open space before the entrance into the Palace. And only persons well versed in history, literature and architecture would understand such a description of the Peristyle. However, there probably does not exist one person in the world who saw the most beautiful square in Split without being moved. Already in the early Middle Ages the Peristyle was a secular as well as religious centre of Split. When the Palace became a town, one of its most significant

buildings located on the Peristyle, the emperor's Mausoleum, was transformed into a cathedral dedicated to St Mary. However, in the early Middle Ages the Cathedral was renamed Cathedral of St Domnius, after the patron saint of Split. To this day it continues being one of the most beautiful and, to many of Split's inhabitants, a favorite Diocletian site.

Roman Emperor Diocletian died in AD 316; it is assumed that he was buried in a porphyry sarcophagus found in the Palace Mausoleum. However, according to archaeological researches, during the early Middle Ages, Split citizens removed the mortal remains of one of the greatest of Roman rulers, whose wish had obviously been to remain forever part of his Palace. His remains were removed from the Palace, but the same did not fail to mark his life and with a seventeen-century-long pledge, assure him an unceasing existence in the future.

(Renata Alujević, Croatia in-flight Magazine, summer 2001.)

Dalmatian Riviera becoming the new Cote d'Azur

Cash-rich foreigners are rushing to buy property on the beautiful Croatian islands, which could soon become some of the most fashionable holiday destinations in the region. Since Croatia's property market was opened to foreign investors, interest has been rising in all the coastal towns and cities - but the islands are attracting the keenest interest.

The country was shunned in the early Nineties while war raged through the former Yugoslavia, but since peace returned in 1995 the coastline has attracted increasingly high-profile summer guests. These include European royals, fabulously rich American businessmen such as Bill Gates and screen stars Sharon Stone and Clint Eastwood.

In socialist Yugoslavia, overseas visitors were not allowed to own or buy property without special dispensation, such as when the late President Tito permitted his British friend Sir Fitzroy MacLean to purchase a house on the island of Korcula.

Croatia's independence led to most of these barriers being removed and foreigners are now free to buy land - including entire islands if they so wish. "Interest is quite considerable," said Ivica Vulic, owner of the Split-based estate agency Broker. "However, there are a number of problems, especially over planning permission."

Any would-be landowner will need a lot of money in the bank. Daksa, which lies close to Dubrovnik, is being marketed for almost four million euros - just over four million US dollars. Another islet on the Pakleni Otoci or Infernal Islands near Hvar is going for 2.3 million euros. The Zadar archipelago contains both the most expensive and the cheapest islands, where the price of a square metre ranges from five to 60 euros. Skarda and an islet between Pasman and Kornat are going for 50 million and half a million euros respectively. Croatia boasts more islands than any other Mediterranean country except Greece. Apart from their natural beauty, they are isolated and sparsely populated. In all, 125,000 inhabitants are scattered across 48 - some 670 are deserted. Steady depopulation has hit the archipelago hard. Brac, one of the largest islands, has only 13,000 inhabitants today compared to 23,000 a century ago.

A turn of the century increase in wine tax levied by the then Austro-Hungarian rulers drove many islanders overseas. With post Second World War industrialisation yet more moved to mainland cities and towns in search of jobs. The growth of tourism in the Sixties halted the trend but could not reverse it. The islanders - who were by then heavily dependent on mass tourism - suffered a fur-

ther economic blow with the outbreak of war in 1991.

Although most of the old prohibitions have been removed, outsiders still face hurdles when buying land in Croatia. On most islands, conservation laws dictate that landowners may only use existing properties and repair them if necessary. New builds are not allowed, with the exception of a few, such as Obonjani in the Sibenik archipelago.

Ivo Milatic, assistant minister for public works, reconstruction and civil engineering and head of a department in charge of developing the islands, makes it clear that he does not want to encourage their large-scale transfer into private hands.

Local people are divided over the prospect of having wealthy foreign neighbours, with sceptics complaining that they will not have Croatia's interests at heart.

Such fears would seem to be groundless, as only a handful of privately-owned islands are likely to go under the hammer. Many of the most attractive, such as the Komati archipelago, belong to national parks and cannot be sold.

Kornati islands, the jewels of the Adriatic

Goran Vezic is a journalist with the independent news agency Stina in Split.(CroatianWorld.Net)

Preporučujemo Vam:

PETER DONKO & ASSOCIATES, OPTOMETRIST

EYE EXAMINATIONS
DESIGNER GLASSES & CONTACTS
LASER VISION CONSULTATION
NEW PATIENTS & WALK-INS WELCOME
OPEN EVENINGS & SATURDAYS

EYE
HEALTH
IS IMPORTANT

Located in the Medical Centre, Woodbine Mall
500 Rexdale Bl., Tel (416) 674 1165

Vladimir P. Goss:

For or Against?

Croatia has a new government, Racan Two. Although, what is new about it is a moot question. Writing in the Novi list Jelena Lovric, surely no friend of the "right," points out that the Premier remains the same, most of the ministers (with the exceptions of those HSLs ministers which left with Budisa) remain, the philosophy is the same (Racan promised a smaller, but ended up with a larger government) - "Impoverished Croatia is, by the number

of ministers, at least one third above the European standards" - says Lovric; promises are the same as after January 3, 2000 ("Wonderful," Lovric says, and reminds us that nothing has been done). Briefly "the Croatian public seems to desire that the January Third regime complete its mandate, but it also insists on a behavior markedly different from the one displayed so far." Well, the public is not getting this, and there is little chance that it may get it in the foreseeable future.

Why is Croatian public so inert when it comes to kicking the bad guys out?

I will suggest just a few reasons, which appear obvious, at least to myself.

First of all, when one contemplates a change, one wants it to be for the better. This implies an alternative. Is there one? The opposition HDZ is still the strongest party in Croatia. But it seems less and less likely to be able to seriously challenge the current system. As Jeffrey Kuhner noted in the Washington Times about a month ago, "In the wake of his victory at the party convention, Mr. Sanader has initiated a campaign of dirty purge... in which his critics (i.e., Mr. Pasalic; comment by VG) have been removed from influential posts within the party." Mr. Kuhner states that Mr. Sanader, who wants to appear as a Reagan type tax cutter, acts as a communist thug. This noble title is also lavished on the ruling Racan-Mesic tandem, as they, Kuhner says, understand their cadres within the ruling coalition as if they were members of the communist party of Yugoslavia, led by the bloody dictator, Josip Broz Tito. They block/black-list their opponents as "fascists," helped by the media which are less free than under Tadjman.

I agree with Mr. Kuhner that the Croats have no good alternative. Why? Last fall a powerful group of influential, but temporarily marginalized politicians, formed a citizens' association named "The Forum of Croatian Unity" (Forum hrvatske sloge). It was promoted as the "Third Way," and it did look good. I myself joined and became a head of a committee. But I have not heard from the leadership for many months. And I was stunned when, early on, I was reprimanded in a friendly way that the "Sloga" did not want aggressive promotion or any particularly close links with the overseas Croats. What can you achieve if you merely exist claiming that you are an "alternative," if you do not lead the way!?

In the same issue of the Novi list quoted above, there is a full page interview with the ancient of the Croatian society, Ivan Supek. The long-time leftist and once a staunch communist announces the formation of another "Third Way" institution, "The Alliance for Third Croatia" (Alijansa za Treću Hrvatsku). Again, laudable! So I read hoping to find out who are those great people offering another alternative. But Mr. Supek did not inform me. He said that there are many such in the Alliance, but he refused to name them. So: Mr. Supek and the Great Anonymous! Mr. Supek is right when he blasts politicians as "party faithful who want to get hold of lucrative positions." But when he wants to withdraw "all privileges from politicians," I beg to disagree. Isn't this going back to the electoral census idea, i.e., letting into politics only those who are rich enough to afford the time and effort.

In my opinion, an answer to politicians' greed, hubris, and incompetence is a new electoral law, doing away with the system of "party lists" - whereby the voters are asked to vote for lists proposed by parties, and not for individuals with a first and a last name, which spells out as personal responsibility. Interestingly enough, such an idea has

not occurred to any Croatian politician or a group, and has been shunned by the media. Why? Because the lists insure re-election of the top party apparatchiks, and thus perpetuate the political club.

Which brings me to my second reason: Croats just cannot conceive of anything better. As long as they are guaranteed a certain minimum, and a bit of chance to spite, and take advantage of, their neighbor, they will breathe with the system; and vociferously defend its rubber-stamps, stamp-fees, seals, greasy handwritten or typed documents, totally inefficient and corrupt bureaucracy and courts, and the all-pervasive "protectors" system without which one, of course, cannot thrive. This is also the reason why we, from abroad, are literally hated back home. We stand for initiative, risk, entrepreneurship; for action, for future, for responsibility. We are for a strong, prosperous, and peaceful Croatia, a member of the world community which it joins as a subject with its own tradition and identity. By being for we become dangerous to the system, and the system is, after all, people. This could hardly change until generations raised under communism die out.

And, luckily, they are, albeit slowly. A few weeks ago I had as a guest in my summer course on Croatian culture (Croatian Language and Culture program of the School of Philosophy and the Matica hrvatskih iseljenka), a young man, one of the leaders of a Zagreb PR firm, Millennium, Josip Štilinovic. After talking about problems an individual or a business faces in Croatian quagmire, he declared that there are some bright spots: "You cannot any more directly bribe the police if they stop you on the road. And you must know your stuff to pass the skipper exam for small craft, which, previously, you would have routinely bought your way through." When asked by my students (Canadian, American, Chilean...) how they manage to do business, he said: "We do it the way the world does it. This is the only way we can get foreign clients, and without their business you are dead."

The Millennium (I have known its young leaders for a number of years, and they do not have many leftist leanings), has clearly understood that the answer is to "think globally, act the Croatian way." This is significant. At the moment in time when "the right" blasts any idea of a Global Croatia, as it feels threatened by anything outside its village or a (political) clan, and "the left" is leery of anything "Croatian," in particular if it is tied to us, the suspicious "emigrants," there are people, young in body or in mind, who see that Croatia can survive and thrive as a modern Croatia claiming its rightful place in the community of nations. A Global Croatia, as by adding all Croatian communities around the world to the homeland, we double the count and exponentially increase Croatian power and resources. In looking for a "Third Way," and in my opinion the only way, the best we, in the diaspora, can do, is to promote this idea of all-Croatian cooperation. In order to do this, diaspora must get its own act together, and reject various viruses of parochialism (which is always tinted red, although it may not be quite evident) from home.

Finally, we, Croats, are notorious for being against and not for. A friend, a writer, told me once: "Never start a piece with a negation." The power of negative thinking is as strong as the power of positive one. We must simply learn to be for ourselves, rather than against. To learn how to do it, rather than not do it - or, even worse, prevent it!

Vladimir P. Goss

Croatian Killed at Hebrew University

SAN DIEGO (AP) .....A fourth victim, David Gritz, 24, of Peru, Mass., held dual American-French citizenship. The son of a Croatian mother and an American father, Gritz grew up in Paris, but spent his summers at his parents' house in the small town of Peru in the Berkshires. Family friends said he was to begin a graduate course in Jewish thought.

"It's a very sad thing," said longtime family friend Nancy Kreger. "He was a great kid. He wasn't even supposed to be there. His classes didn't start until tomorrow (Thursday)." (AP) Croatian World.net

"Storm" winds still raging

ZAGREB, Croatia - The indictment by the Balkans war-crimes tribunal of a high-ranking Croatian general has enflamed nationalist sentiments, sparking a political crisis in this nation of 4.3 million. Gen. Ante Gotovina was indicted in June 2001 by the prosecutor's office at the U.N. War Crimes Tribunal in The Hague on charges that he exercised "command responsibility" over a 1995 military campaign that resulted in the deaths of 150 Serbian civilians.

Secretly supported by the Clinton administration, Croatian forces began a three-day massive military offensive - known as "Operation Storm" - on Aug. 4, 1995, in which Croatia recovered territories occupied by rebel Serbs following Croatia's successful bid for independence from Yugoslavia in 1991.

"The Gotovina case is the most important issue facing Croatia today," said Josko Celan, a prominent author on Croatian politics and an analyst with the Croatian newspaper Slobodna Dalmacija. "The case is about protecting our national sovereignty and the dignity of our war for independence. It is about how the world perceives the legitimacy of our drive for independence," Mr. Celan said.

Gen. Gotovina was the military commander of Sector South of the operation that was responsible for the capture of the rebel city stronghold of Knin. He is also accused by the prosecutor's office at The Hague of overseeing the ethnic cleansing of 150,000 Serbs in Croatia who fled from the incoming military assault.

Many in Croatia view the Gotovina indictment as unfairly singling out the Croatian general for an operation that was authorized by the Clinton administration.

The Croatian World Congress recently filed a complaint with The Hague tribunal's chief prosecutor, Carla Del Ponte, demanding that she open a criminal investigation into former President Clinton and other top officials of his administration for "aiding and abetting" Gen. Gotovina during Operation Storm. The Croatian World Congress, a nongovernmental organization that advises the United Nations, said it believes neither Gen. Gotovina nor Clinton administration officials are guilty of war crimes. However, it said that if Mrs. Del Ponte insists on prosecuting Gen. Gotovina, then American officials should be prosecuted in the interests of "evenhanded justice" because they played a pivotal role in aiding the general's campaign in Operation Storm. But the Croatian World Congress insists that "the most just outcome would be to withdraw the indictment against Gen. Gotovina."

When asked if the prosecutor's office plans to investigate Clinton administration officials, Florence Hartmann, spokeswoman for Mrs. Del Ponte, declined to comment.

Gen. Gotovina, 48, has been in hiding since Croatia's center-left government agreed last year to send him to the tribunal. The decision has sparked a crisis here, where many view the general as a war hero who helped to liberate Croatia's territories from the control of rebel Serbs. There are billboards everywhere that read: "Hero, not criminal."

"He is a war hero who freed us from Serbian occupation. If he is questioned, then our war for independence is being questioned, and ultimately the legitimacy of our independence as a nation is being questioned," Mr. Celan said. "There will be massive demonstrations if he is handed over to The Hague tribunal. You could expect at least 200,000 demonstrators - probably much more. What will happen after that no one knows."

The United States provided military and technical assistance to Operation Storm to deliver a decisive defeat to then-Serbian President Slobodan Milosevic's goal of forging an ethnically pure "Greater Serbia."

The Clinton administration viewed Croatia's military campaign as pivotal to tilting the strategic balance of power in the region against Serbian forces, paving the way for the 1995 Dayton Peace Accords that ended the war in neighboring Bosnia.

American support for the 1995 military assault ranged from Washington's sharing intelligence information to Croatian forces on the ground through the use of a GNAT-750 drone that pinpointed Serbian troop deployments, to encryption gear provided by the United States to each of Croatia's regular army brigades.

Retired Gen. Markica Rebic, Croatia's chief of military intelligence during Operation Storm, said that the Clinton administration was cooperating closely with the Zagreb government throughout the planning

stages and implementation of the military counteroffensive.

In particular, Mr. Rebic, 50, said that the U.S. administration was concerned about the fate of the Muslim pocket of Bihac in the north-west area of neighboring Bosnia, which was coming under attack from rebel Serbian forces based in Bosnia and Croatia during the summer of 1995.

"For the Americans and for us the key was the Bihac enclave. It was pivotal to the Serbs in their objective of forming a Greater Serbian state that would link up all the territories they captured in Bosnia and Croatia," he said in an interview.

Mr. Rebic said that during the planning of Operation Storm he had met with the American military attaché to Croatia, Richard Herrick. At the end of July 1995, Mr. Herrick visited Mr. Rebic in his office and gave the administration's green light for the operation. "They told me that the Clinton administration would support an operation to liberate our territories. The operation needed to be done quickly, effectively and cleanly," Mr. Rebic said. "They feared the international reaction if the operation dragged out. They emphasized that I tell Defense Minister Gojko Susak and President Franjo Tudjman immediately about this - and I filed a report immediately."

Mr. Rebic said that throughout the three-day operation he was in constant contact with American military authorities in Croatia, providing them with information on what was occurring on the ground. "The Americans knew everything that was going on. Our cooperation with the Clinton administration was close and tight," he said.

Mr. Rebic dismisses the charges in The Hague indictment that Gen. Gotovina's forces had engaged in excessive shelling of Knin or that they attacked civilian targets. "The excessive shelling of Knin was a media fabrication. This is not true. Knin was a legitimate military target. It was the military and police headquarters of the rebel Serbs. There was no shelling of hospitals and schools. There was no atrocities against civilians," he said. "The killing that did occur was after the operation - revenge killings by civilians against civilians."

By the third day of the operation, Gen. Gotovina's 10,000-man army had left Knin and gone into neighboring Bosnia toward the Serbian stronghold of Banja Luka. They were immediately followed by Croatia's civilian police forces who took control of the Knin area.

Mr. Rebic said that in the weeks following the operation there remained a security vacuum in the recovered territories - roughly the size of Kosovo - until law and order could be established. It was during that period that abuses were committed.

"It is hard to impose governmental authority on such a vast, uncontrolled territory," he said. "Just look at Kosovo. Following NATO's air campaign in 1999, 190,000 Serbs left the area and 900 civilians were killed. So if NATO had a hard time asserting control and law and order over a territory of comparable size, why is Croatia held to a different standard?"

"The rebel Serbs in Croatia had ethnically cleansed their territories of over 118,00 Croats during their military campaign in 1991. Many Croats were killed and their homes destroyed. It was a chaotic situation following Operation Storm, and in that vacuum some returning Croats seeking revenge committed crimes. But it was not a deliberate military strategy from the top."

Prominent human rights activists in Croatia agree with that assessment. Ivan Cicak, the founder and former president of Croatia's Helsinki Committee on Human Rights, investigated the charges of human rights abuses by Croatian forces during Operation Storm and concluded that "95 percent of the war crimes were committed after the operation ended." Mr. Cicak said that most of the crimes were perpetrated by returning civilians seeking revenge after the operation was over, when the recovered areas fell under the jurisdiction of local security and police forces. "About 40,000 houses and barns were destroyed three months after Operation Storm, as well as 500 civilians were killed. There was mass looting and property damage," he said, stressing that the evidence collected by Helsinki Watch was based on eye-witness accounts of local Serbs in the area who remained behind following the military operation.

"I have not seen one document showing the guilt of Gotovina during or after the operation."

By Jeffrey T. Kuhner, The Washington Times, 28.srpnja

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 110, 15. VIII 2002.

Come and visit Croatia

The Nucleus and Pride of Split DIOCLETIAN'S PALACE

When, at the beginning of the fourth century AD, Roman Emperor Casius Aurelius Valerius Diocletian decided to build a palace on the site of today's Split Peninsula, he probably never imagined that his name would enter history primarily due to his Palace. Diocletian rose to the imperial throne from the ranks of an ordinary soldier, instituting several important reforms within the Empire; he was the last Roman Emperor to persecute Christians and abdicated to the throne of his own volition. These are just a few of the traits that marked Diocletian's life. However, all of them, no matter how significant, become unimportant when compared with the Palace, which could be called the last of his works. Because, on abandoning the throne and building the Palace in his native Dalmatia, this Roman Emperor continued to live in it until his death.

One of the most significant works of antique culture in this part of Europe, Diocletian's Palace has forever been the nucleus and the pride of the city of Split. At the time of building it, Diocletian summoned the best masters and builders from the entire Roman Empire. In the immediate vicinity of the sea, following ten years of construction, covering an area of thirty thousand square metres within its walls, shaped like an irregular quadrangle, there arose a palace with hundreds of rooms, which constituted the imperial residence. A number of these rooms have been preserved to this day. Many records confirm that there is no other antique imperial residence that has preserved its original aspects to such a degree. Apart from being the oldest part and the nucleus of the city of Split, many historians agree that it is an inextinguishable and unique monument of the past, which, like no other historical building in the world, fits in so well with modern construction methods.

One of the main reasons that made Diocletian build his residence in this region was his Dalmatian origin, but his decision was also dictated by several other factors. The topographical, climatic and geological conditions were more than satisfactory, and to Diocletian, who suffered from painful disease, the close vicinity of sulphur springs was the main source of treatment. The thirty-hundred-thousand-square-metre palace housed not only the Emperor and his family, but also a great number of household servants and guards; often Roman soldiers too were accommodated in it. In spite of having lost much of its original aspect, even after seventeen centuries, the Palace has preserved its personality. It has withstood a large number of battles; wars, changes of different rulers and their volitions, natural disasters, and the many millions of people who have passed through its staterooms and halls.

The best preserved part of Diocletian's Palace are its northern walls, which still stand in their entire length. However, of the six towers that once graced them, only some traces indicate their former existence. In the centre of the northern walls, there stands the Porta Aurea (Golden Gate). This gate is particularly interesting because of an inscription, "Zoticos", on its western side. It is one of the few inscriptions in the whole Place, and historians and archaeologists consider

Elongated arcades in the peristyle of the central square of the palace of Diocletian in Split and the base of the cathedral campanile

that it is probably the name of one of its builders.

The eastern walls are also preserved in their entire length, but many of their parts are missing. An interesting fact is that stone blocks from these walls were used for building monumental palaces in Venice! To enter the imperial Place from the east, one had to use the east gate, the Porta Argentea (Silver Gate). In its original form very similar to the Golden Gate, but with more modest ornaments, the Silver Gate underwent radical changes in the Middle Ages. It was considerably narrowed and raised; at that time it was called Porta Nova (New Gate).

Due to expansion of the city from the Palace towards the west, and the construction of houses leaning against the western wall of the Diocletian's Palace, this is the least visible of the Palace walls. It also has its gate, of course, the Porta Ferrea (Iron Gate). However, with the expansion of the city this gate, too, lost its function and became just an internal connection between the old and the new parts of the city. The long existence of the Palace has probably left the most profound marks on its western gate. In the fifth century, the statue of an antique goddess on the western gate was substituted by a Christian cross, whilst in the ninth century the guard passage above the inner gate was transformed into a church, called St Theodora. It is from that period that the original vaults have been preserved, as well as

the pre-Romanesque bell tower. The same church was later renamed St Mary's of the Bell Tower. The cross-vaults in separate vaulted fields, just as the pre-Romanesque bell tower, which arises from one of the fields, and which, according to historians is the oldest in Split and one of the oldest examples of early medieval architecture of Dalmatia, make the church especially interesting and, above all, special.

The great number of the imperial residence towers succumbed to time, but the northwestern tower managed to remain upright and by means of small repairs it was given almost its former appearance. Throughout history, its interior often changed its function. In the Middle Ages, it was proclaimed the Church of St Peter, but in 1069 it became part of a Benedictine monastery. A sudden change occurred in the seventeenth century, when guns were placed in it. In the years that followed, it was used as a prison, later as a warehouse, and some thirty years ago, it became the repository of the Historical Archives. In those years, to the regret of many, the best-preserved tower of Diocletian's Palace caught fire, which wrought considerable damage.

However, the northwestern tower, which was restored right after the fire, was preserved maybe due to this very misfortune.

Keeping in mind that the Palace was, in first place, Diocletian's residence, it is logical that his state rooms were the most beautiful and most important. But the greatest number of the rooms that were part of the imperial residence, were transformed into houses in the Middle Ages. As distinguished from the upper floor, the ground floor halls, built in order to create more favourable conditions for the construction of upper floors, are well-preserved. That is why they are also the best indicator of what the original imperial residence on the upper floor must have been like. For years, the ground floor halls have been known as The Cellars, and in more recent times, have certainly proved to be the best utilised part of Diocletian's Palace. Apart from being a cultural and historical monument, these halls are used for many cultural, but also for other tourist and entertainment purposes.

The Vestibule, the Protirone, the Triclinium, the shrine of Cybele, the shrine of Venus... are but a few of the many other parts of